

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Finance en Control

Onderwerp:

Perspectiefnota 2026 - 2029

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 27-05-2025
Notanummer	: 2025-473
Datum	: 27-05-2025
Programma	: 12 - Algemene dekkingsmiddelen
Portefeuillehouder	: Wethouder Elferink,
Bijlage(n)	: Perspectiefnota 2026 - 2029 - (versie gemeenteraad).docx

Parafering

23-05-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur23-05-2025: Wethouder

Agendering

* 28-05-2025: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 23-05-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

27-05-2025

B & W d.d.: 27-05-2025

Besluit

1. De raad voor te stellen akkoord te gaan met de voorkeursrichting in perspectiefnota 2026 - 2029 en het college opdracht te geven deze voorkeursrichting uit te werken in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029;
2. De raad voor te stellen de strategische investeringsagenda vast te stellen;
3. De raad voor te stellen 10,7 mln. te storten in de bestemmingsreserve groei van Deventer ten laste van de generieke weerstandsreserve;
4. Het raadsvoorstel en het ontwerp - raadsbesluit vast te stellen;
5. De stukken aan te bieden aan de raad.

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

De perspectiefnota is het startdocument van de planning en controlcyclus voor het komende begrotingsjaar 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029. De perspectiefnota is voor gemeente Deventer nieuw, voorheen werd gewerkt met een voorjaarsnota. Met de perspectiefnota beogen we beter in gesprek te komen met de gemeenteraad over onze perspectieven. We brengen in beeld welke perspectieven we zien, maken een doorkijk naar de toekomst en de eventuele (financiële) consequenties die dit heeft, de afwegingen die we hier in maken en de richting die we verder willen uitwerken richting de begroting. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om op de voorgestelde richting moties (of amendementen) in te dienen.

Bij de behandeling van de begroting 2025 is een motie (13.1) aangenomen over de OZB. De raad droeg hierbij op om voor de perspectiefnota ten minste twee scenario's aan de raad voor te leggen waarin de onroerendezaak belasting (OZB)

in 2026 eenmalig niet verhoogd wordt. Het college vindt het op dit moment niet verantwoord om scenario's te schetsen waarin de OZB niet verhoogd wordt en geeft geen invulling aan deze motie. Deventer voert een behoedzaam financieel beleid, met zorg voor de inwoners en met oog voor de toekomst. Het eenmalig niet verhogen van de OZB betekent een structurele verlaging van de inkomsten van 1,1 miljoen euro. Dit vindt het college gezien de maatschappelijke opgaven, het scherp financieel aan de wind zeilen en de druk op bestaande middelen niet verantwoord.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Vroegtijdig, op een transparante wijze, de gemeenteraad meenemen in de afwegingen die het college voorstelt richting een "sluitende" begroting en hierover in gesprek te gaan met de gemeenteraad.

Kader

Financiële verordening
Spelregels strategische investeringsagenda

Betrokken partijen en participatie

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

De perspectiefnota is het startpunt van de jaarlijkse planning- en control cyclus. Dit betreft een uitwerking van de nota optimalisatie P&C (2024-277) die de gemeenteraad in mei 2024 heeft vastgesteld. In deze perspectiefnota schetsen we de belangrijkste maatschappelijke opgaven, beleidskeuzes waar Deventer voor staat en de financiële kaders waarbinnen dit wordt gerealiseerd. De perspectiefnota biedt een integrale doorkijk op de ruimtelijke, sociale, dienstverlenende en bestuurlijke opgaven van Deventer en vormt een belangrijke basis voor het opstellen van de begroting 2026–2029. We laten zien waar we als gemeente in willen investeren, welke prioriteiten we stellen, welke risico's en knelpunten er zijn én hoe we onze (financiële) veerkracht versterken. We nemen de gemeenteraad mee in de perspectieven die belangrijk zijn voor Deventer en aandacht vragen. We beschrijven welke afwegingen we maken binnen het beperkte financieel kader wat er is en gaan hierover met de gemeenteraad in gesprek. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid hier moties op in te dienen. De uiteindelijke voorkeursrichting wordt verwerkt in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029.

Financiële consequenties en dekking

Met de perspectiefnota geven we richting, maar vindt geen directe vertaling in de begroting plaats. Wel geeft de voorkeursrichting de financiële consequenties weer en de mogelijke dekking. De financiële consequenties worden uiteindelijk

uitgewerkt in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029.

Ter dekking van de investeringen op de Strategische investeringsagenda wordt voorgesteld 10,7 miljoen vanuit de generieke weerstandsreserve te storten in de bestemmingsreserve groei van Deventer. Dit betreft het jaarrekeningresultaat 2024.

Het is gelukt om een sluitend perspectief te tonen. Door keuzes te maken, op zoek te gaan naar begrotingsoptimalisaties, strategische opgaven in beeld te brengen, de reguliere 3% OZB verhoging in te passen, te prioriteren en de inzet van een deel van onze buffers (stelposten). Het zorgt er echter wel voor dat de "rek" uit onze begroting is en onze vermogenspositie onder druk komt te staan.

We hebben daarom geen scenario's aangeboden zonder OZB verhoging in 2026. Hiermee geven we geen invulling aan de motie 13.1 OZB van de gemeenteraad. Dit zou namelijk resulteren in ruim € 1 miljoen minder inkomsten. Gezien de opgaven waar we voor staan, het scherp financieel aan de wind zeilen en de druk op bestaande middelen vinden we dat niet verantwoord.

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

29 mei versturen naar raad en publicatie op 'het geld van Deventer'

4 juni technische briefing

11 juni toelichting op de methodiek perspectiefnota

18 juni raadstafel beeldvormend

2 juli oordeelsvorming en besluitvorming raad

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Perspectiefnota 2026 - 2029
Portefeuillehouder : Wethouder Elferink,
Voorstelnummer : 2025-473
Datum B en W besluit : 27-05-2025
Team : DEV-FC

Inleiding

De perspectiefnota is het startdocument van de planning en control cyclus voor het komende begrotingsjaar 2026. De perspectiefnota is voor gemeente Deventer nieuw. Met de vaststelling van de nota optimalisatie P&C in 2024 is de voorjaarsnota vervangen door een perspectiefnota. Dit jaar biedt het college voor de eerste keer een perspectiefnota aan. We kunnen stellen dat we in transitie zijn naar de perspectiefnota. Naast de perspectieven, herkent u ook nog de bekende knelpunten overzichten, zoals deze voorheen in de voorjaarsnota werden opgenomen.

In de perspectiefnota biedt het college een integrale doorkijk op de ruimtelijke, sociale, dienstverlenende en bestuurlijke opgaven van Deventer. De perspectiefnota vormt een belangrijke basis voor het opstellen van de begroting 2026–2029. We laten zien waar we als gemeente in willen investeren, welke prioriteiten we stellen, welke risico's en knelpunten er zijn én hoe we onze begroting optimaliseren. Ook geven we separaat aandacht aan de onderwerpen van de klimaatraad en de strategische investeringsagenda.

Bij de behandeling van de begroting 2025 is een motie (13.1) aangenomen over de OZB. De raad droeg hierbij op om voor de perspectiefnota ten minste twee scenario's aan de raad voor te leggen waarin de onroerendezaak belasting (OZB) in 2026 eenmalig niet verhoogd wordt. Het college vindt het op dit moment niet verantwoord om scenario's te schetsen waarin de OZB niet verhoogd wordt en geeft geen invulling aan deze motie. Deventer voert een behoedzaam financieel beleid, met zorg voor de inwoners en met oog voor de toekomst. Het eenmalig niet verhogen van de OZB betekent een structurele verlaging van de inkomsten van 1,1 miljoen euro. Dit vindt het college gezien de maatschappelijke opgaven, het scherp financieel aan de wind zeilen en de druk op bestaande middelen niet verantwoord.

Raadsvoorstel

1. Akkoord te gaan met de voorkeursrichting in perspectiefnota 2026 - 2029 en het college opdracht te geven deze voorkeursrichting uit te werken in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029;
2. De strategische investeringsagenda vast te stellen;
3. Een storting van 10,7 mln. in de bestemmingsreserve groei van Deventer ten laste van de generieke weerstandsreserve.

Kern raadsvoorstel

Het doel van de perspectiefnota is om de gemeenteraad mee te nemen in de perspectieven die belangrijk zijn voor Deventer en te beschrijven welke afwegingen we maken binnen het financiële kader. Daarnaast wordt de strategische investeringsagenda voor de eerste keer ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Beoogd resultaat

Met de perspectiefnota geeft het college een integraal beeld van de ruimtelijke-, sociale-, dienstverlenende- en bestuurlijke opgaven van Deventer. De perspectiefnota laat zien waar we als gemeente willen investeren, welke risico's en knelpunten er zijn en welke begrotingsoptimalisatie we zien. Op basis van de perspectiefnota gaan de raad en het college met elkaar in gesprek over de geschetste perspectieven en besluit de raad de voorkeursrichting die

wordt uitgewerkt in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029. Daarnaast stelt de raad de strategische investeringsagenda vast.

Kader

Financiële verordening
Spelregels strategische investeringsagenda

Argumenten ten behoeve van de raad

De perspectiefnota is het startpunt van de jaarlijkse planning- en control cyclus voor het nieuwe jaar. Dit betreft een uitwerking van de nota optimalisatie P&C (2024-277) die de gemeenteraad in mei 2024 heeft vastgesteld.

In deze perspectiefnota schetst het college de belangrijkste maatschappelijke opgaven en beleidskeuzes waar Deventer voor staat en de financiële kaders waarbinnen dit wordt gerealiseerd. De perspectiefnota biedt een integrale doorkijk op de ruimtelijke, sociale, dienstverlenende en bestuurlijke opgaven van Deventer en vormt een belangrijke basis voor het opstellen van de begroting 2026–2029. We laten zien waar we als gemeente in willen investeren, welke prioriteiten we stellen, welke risico's en knelpunten er zijn én hoe we onze begroting optimaliseren.

De strategische investeringsagenda biedt inzicht in de toekomstige investeringsopgaven in de fysieke leefomgeving op de korte en (middel)lange termijn en geeft de mogelijkheid tot het maken van keuzes en prioritering.

Betrokken partijen en participatie

Financiële consequenties

In voorgaande jaren werd met het vaststellen van de voorjaarsnota direct de programmabegroting en meerjarenraming gewijzigd op basis van de opgenomen autonome ontwikkelingen, knelpunten en nieuw beleid. Met de vaststelling van de nota optimalisatie P&C in 2024 is de voorjaarsnota komen te vervallen en dit voorjaar biedt het college de eerste perspectiefnota aan. Met de perspectiefnota 2026 - 2029 geeft het college uw raad een integrale doorkijk in de opgaven waar de gemeente voor staat in de verschillende domeinen. Het college stelt een richting voor met de financiële consequenties en de mogelijke dekking, maar er vindt geen directe vertaling in de begroting plaats. De financiële consequenties worden uiteindelijk uitgewerkt in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029.

Na publicatie van de kaderbrief 2025 heeft het kabinet in haar voorjaarsnota verschillende maatregelen aangekondigd om de terugval in het gemeentefonds te verminderen. Daarnaast zijn voor jeugdzorg incidentele middelen toegevoegd in 2026 en 2027. Normaal gesproken wordt de voorjaarsnota van het kabinet vertaald in de meicirculaire van het gemeentefonds die we vertalen in onze programmabegroting. Vanwege de forse impact op de jaarschijven 2026 en 2027 hebben we de effecten van de voorjaarsnota van het kabinet op basis van inschatting meegenomen in het financieel kader van deze perspectiefnota. Hoewel de voorjaarsnota van het kabinet op de korte termijn de terugval in het gemeentefonds enigszins verlicht, biedt de voorjaarsnota geen structurele oplossing voor de financiële problematiek van gemeenten. Dit betekent ook voor Deventer een zoektocht naar de juiste balans tussen enerzijds ambitie en groei en anderzijds de basis op orde en de juiste aandacht voor de going concern taken. Dit vraagt creativiteit in inzet van middelen en de juiste prioritering.

In de financiële doorkijk in deze perspectiefnota presenteren het college met de voorgestelde keuzes en prioritering een sluitend perspectief. Hierbij moet wel het voorbehoud gemaakt worden dat de definitieve meicirculaire kan afwijken van de inschatting die nu in de perspectiefnota is gemaakt. De mogelijkheden tot

optimalisatie in de meerjarenbegroting bieden ruimte om knelpunten in het bestaande beleid op te lossen en een aantal nieuwe beleidsvoornemens op te nemen. Daarnaast leidt de nieuwe ambtenaren CAO tot een structureel voordeel in de stelpost lonen en prijzen. Voor het opvangen van autonome ontwikkelingen zetten we vanaf 2028 structureel de stelpost autonome ontwikkelingen in voor €1 miljoen. Daarnaast kunnen we de stelpost accres verantwoord voor €3,3 miljoen vrij laten vallen vanaf 2028 omdat door de gewijzigde systematiek van het gemeentefonds er nauwelijks nog sprake is van fluctuaties in het accres. Door deze buffers (stelposten) in te zetten, op zoek te gaan naar begrotingsoptimalisaties, strategische opgaven in beeld te brengen, de reguliere 3% OZB verhoging in te passen, en te prioriteren kunnen we een sluitend meerjaren perspectief bieden. Het zorgt er echter wel voor dat de "rek" uit onze begroting is en onze vermogenspositie onder druk komt te staan.

In maart 2025 zijn de spelregels voor de strategische investeringsagenda vastgesteld. Bij deze perspectiefnota biedt het college voor het eerst de strategische investeringsagenda ter vaststelling aan. Daarnaast wordt voorgesteld om €10,7 miljoen te storten in de bestemmingsreserve groei van Deventer ten laste van de generieke weerstandsreserve. Hiermee kan een deel van de investeringen worden gedekt, maar de beschikbare investeringsruimte vraagt om keuzes in- en prioritering van investeringen. Daarnaast is het van belang om de bestemmingsreserve groei van Deventer de komende jaren in lijn te brengen met de investeringsbehoefte en blijven we op zoek naar kansen voor subsidies en/of (co-)financiering door derden.

Op basis van de reeds aanwezige co-financiering vanuit het Rijk en het belang voor de groei van Deventer stelt het college voor om de investeringen Centrum en Schil en Keizerslanden waarvoor de gemeente versnellingsgelden heeft ontvangen te prioriteren op de strategische investeringsagenda.

Betrokkenheid raad

Op 4 juni is een technische briefing.

Op 11 juni is een toelichting op de methodiek van de perspectiefnota

De deadline voor het schriftelijk indienen van technische vragen is 10 juni.

De beeldvormende bespreking is op 26 juni

De besluitvormende bespreking is op 2 juli vanaf 14.00 uur. Eventueel uitloop op donderdag 3 juli vanaf 19.00 uur

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris,

de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Perspectiefnota 2026 - 2029
Voorstelnummer : 2025-473
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 27-05-2025, nummer 2025-473

BESLUIT

1. Akkoord te gaan met de voorkeursrichting in perspectiefnota 2026 - 2029 en het college opdracht te geven deze voorkeursrichting uit te werken in de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2029;
2. De strategische investeringsagenda vast te stellen;
3. Een storting van 10,7 mln. in de bestemmingsreserve groei van Deventer ten laste van de generieke weerstandsreserve.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

Perspectiefnota 2026 – 2029

Mei 2025

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	4
2. Leeswijzer	6
3. Samenvatting	7
3.1 Domein Ruimte	7
3.2 Domein Samenleving.....	8
3.3 Domein Dienstverlening	8
3.4 Financiële doorkijk perspectieven	9
4. Domein Ruimte.....	10
4.1 Inleiding Ruimte	10
4.2 Hoofdthema's.....	10
4.2.1 Basis op orde in de leefomgeving	10
4.2.2 Energiebeschikbaarheid.....	11
4.2.3 Klimaatadaptatie en uitvoering adviezen klimaatraad	12
4.2.4 Wonen, werken en voorzieningen.....	13
4.3 Overige thema's.....	17
4.3.1 Inleiding op overige thema's.....	17
4.3.2 Mobiliteit – Nieuwe infra auto/fiets/OV	17
4.3.3 Klimaatverandering - Opwek duurzame energie	18
4.3.4 Klimaatverandering - Warmtetransitie.....	18
4.3.5 Klimaatverandering - circulariteit.....	19
4.3.6 Onderwijshuisvesting.....	19
4.3.7 Woningbouwopgave– Doorwerking omgevingsvisie	20
4.3.8 Leefomgeving milieu – Leefbaarheid, gezondheid, groen.....	20
4.3.9 Platteland – Ruimtelijke puzzel	22
4.3.10 Culturele- en erfgoedvoorzieningen	22
5. Domein Samenleving	24
5.1 Inleiding.....	24
5.2 Inclusieve samenleving	25
5.3 Veiligheid	25
5.3.1 Regie op openbare orde en veiligheid	25
5.3.2 Weerbaarheid en veerkracht.....	26
5.4 Bestaanszekerheid	26
5.4.1 Armoedebestrijding en schuldenpreventie.....	26
5.4.2 Toeleiding naar opleiding, werk en maatschappelijke participatie	27
5.4.3 Inkomenszekerheid door uitkeringen	28
5.4.4 Asielopvang en integratie (Inburgering)	28
5.5 Houdbare zorg	28
5.5.1 Integrale, intensieve en (de)escalerende aanpak.....	29
6. Domein Dienstverlening	31
6.1 Inleiding.....	31

6.2	Digitalisering en data	31
6.3	Publieke dienstverlening.....	33
6.4	Participatie	34
6.5	Gekwalificeerd personeel	35
7.	Totaal financieel beeld	37
7.1	Financieel kader	37
7.2	Autonome ontwikkelingen.....	37
7.3	Naar een financieel sluitend perspectief	38
7.3.1	Financiële doorkijk gebaseerd op prioriteiten	38
7.3.2	Optimalisatie, slimmer en anders werken	38
7.3.3	Sluitend perspectief	39
7.4	Knelpunten bestaand beleid	39
7.5	Nieuw beleid	48
7.6	Begrotingsoptimalisaties.....	51
7.7	Klimaatraad.....	52
8.	Strategische investeringsagenda	59
8.1	Inleiding.....	59
8.2	Algemeen.....	59
8.2.1	Investerings in onrendabele top woningbouw- en werkopgaven	59
8.2.2	Infrastructurele en mobiliteits-investeringen	60
8.2.3	Investerings in Maatschappelijke Voorzieningen	61
8.3	Strategische Investeringslijst.....	61
8.4	Reserve Groei van Deventer.....	66
8.5	Prioritering en agendavorming	66
	Indexeringsverschil	66
	Scope – wijziging	66
8.6	Kansen.....	67
8.6.1	Realisatiestimulans.....	67
8.6.2	Woningbouwimpuls	68
8.6.3	WoMo middelen.....	68
8.7	Voorportaalijst investeringen	69

1. Voorwoord

Investeren in brede welvaart voor alle Deventenaren

Met de perspectiefnota zetten we de lijnen uit voor de komende jaren, met af en toe een doorkijkje naar waar we over 10 jaar ongeveer willen staan. We schetsen de belangrijkste maatschappelijke opgaven, beleidskeuzes en financiële kaders waar Deventer voor staat. De perspectiefnota geeft richting, nodigt uit tot gesprek en legt de basis voor strategische keuzes voor de toekomst van Deventer.

Sluitend perspectief

Ondanks onzekere tijden is het ons gelukt om een financieel sluitend perspectief voor te leggen aan de raad. De opgaves waar we de komende jaren voor staan, zijn groot. Dankzij het behoedzame financiële beleid van de afgelopen jaren en het aangekondigde positieve effect van de voorjaarsnota van het Rijk, kunnen we nu de stappen zetten die nodig zijn. Maar hiermee is de rek er wel uit.

Voor de komende vier jaar stelt het college voor om bovenop de reguliere begroting extra geld uit te trekken voor onder meer:

- fijne, goed onderhouden en veilige woon-, werk- en leefomgeving
- aanpassen aan gevolgen klimaatverandering
- duurzame, betrouwbare, betaalbare en beschikbare energie
- efficiënte en effectieve jeugdzorg
- hulp aan kwetsbare inwoners
- preventie en inzet op algemene wijkvoorzieningen
- brede (economische) welvaart voor alle Deventenaren

Van voorjaarsnota naar perspectiefnota

De perspectiefnota is voor gemeente Deventer nieuw: met de vaststelling van de nota optimalisatie P&C in 2024 is de voorjaarsnota vervangen door een perspectiefnota. Dit jaar biedt het college voor de eerste keer een perspectiefnota aan. We maken nu de overgang naar de perspectiefnota. Naast de perspectieven, herkent u daarom ook nog de bekende knelpunten en overzichten, zoals deze voorheen in de voorjaarsnota werden opgenomen.

Basis voor begroting 2026-2029

De perspectiefnota is het startdocument van de planning- en control-cyclus voor het komende begrotingsjaar 2026. De perspectiefnota besteedt ook aandacht aan de onderwerpen van de klimaatraad en de strategische investeringen agenda. Zo vormt het document een belangrijke basis voor het opstellen van de begroting 2026–2029.

Klimaatraad

In 2024 heeft het eerste Burgerberaad van Deventer, de Klimaatraad, een aantal adviezen uitgebracht aan de gemeente. In de Perspectiefnota maakt het college extra geld vrij voor klimaatadaptatie door bedrijven en klimaatbestendige leefomgeving en voor een impuls aan vergroening en biodiversiteit. Voor veel van de andere adviezen is al in de reguliere begroting geld beschikbaar gesteld.

Vooruitblik naar ambities langere termijn

De perspectiefnota brengt ook de ambities voor de langere termijn in beeld, die samenhangen met de groei van Deventer. Op de 'Strategische Investeringsagenda' staan onder meer de gebiedsontwikkelingen Centrum&Schil en Keizerslanden, twee nieuwe scholen en de Poort van Deventer. Hiervoor is nu nog niet voldoende geld beschikbaar.

Doordat we dit nu goed op een rij hebben, weten we waar we de komende jaren rekening mee moeten houden. Op basis hiervan kunnen we geld opzij gaan zetten en subsidies aanvragen. Het positieve resultaat van de jaarrekening van 2024 willen we hier ook voor reserveren.

Marcel Elferink
wethouder Financiën

2. Leeswijzer

De perspectiefnota is nieuw van opzet. De zichtlijn van de onderwerpen is 2035 en de perspectieven zijn uitgeschreven met als uitgangspunt voortzetting van de huidige uitvoeringslijnen.

In deze perspectiefnota treft u in hoofdstuk 3 een samenvatting aan, waarbij we u meenemen in de belangrijkste perspectieven per domein. In hoofdstuk 4 worden de perspectieven van het domein Ruimte beschreven. Waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen hoofdthema's en overige thema's. In hoofdstuk 5 worden de perspectieven van het domein Samenleving beschreven. In hoofdstuk 6 beschrijven we de perspectieven van het domein Dienstverlening.

In hoofdstuk 7 volgt een uiteenzetting van het financieel beeld. We brengen de beschikbare middelen in beeld en geven inzicht hoe zich dit verhoudt tot de financiële voorstellen, bestaande uit de autonome ontwikkelingen, knelpunten bestaand beleid en nieuw beleid. Hierin zijn ook de bedragen opgenomen die een relatie hebben met de geschetste perspectieven in de domeinen. Ook brengen we financiële optimalisaties in beeld en hebben we het overzicht opgenomen van de adviezen van de klimaatraad. In dit overzicht hebben we ook aangegeven welke onderwerpen gedekt worden uit de reguliere begroting en waarvan verzoeken worden gedaan voor middelen via deze perspectiefnota.

In hoofdstuk 8 treft u de Strategische Investeringsagenda (SIA) aan.

3. Samenvatting

Deventer staat voor forse maatschappelijke, ruimtelijke en organisatorische opgaven. Groei van de stad vereist visie, regie en investeringsbereidheid. Zonder aanvullende structurele en incidentele middelen en/of keuzes op belangrijke perspectieven komen ambities in gevaar. Tegelijkertijd moeten we ook in onze dienstverlening onze basis op orde houden en onze going concern taken goed uitvoeren voor inwoners en bedrijven. In een perspectief met weinig financiële middelen moeten we bij onze prioriteringen blijven, creatief zijn door optimalisaties door te voeren, wellicht versnellen of juist temporiseren, op zoek naar integraliteit en samenhang en slim in de tijd onze ambities waarmaken.

3.1 Domein Ruimte

In dit domein staan veel perspectieven beschreven. Op basis van urgentie, haalbaarheid, impact en strategische haalbaarheid zijn er een viertal hoofdthema's benoemd. Deze zijn in de samenvatting meegenomen.

1. Basis op orde in de leefomgeving & Omgevingswet

De gemeente zet fors in op het op peil brengen van kapitaalgoederen (wegen, bruggen, riolering). Door achterstallig onderhoud en stijgende kosten is structureel meer geld nodig. Via slim combineren van projecten koppelen we, waar mogelijk, onderhoud aan klimaatadaptatie en energietransitie. Tegelijk vraagt het verder doorvoeren van de Omgevingswet om actualisering van de beleidsketen, digitale werkprocessen en cultuurverandering.

2. Energiebeschikbaarheid

Netcongestie bedreigt de voortgang op allerlei ambities, zoals woningbouw, verduurzaming, mobiliteit, etc. Samen met netbeheerders wordt gewerkt aan verzwaring van het net en ontwikkeling van energiehubs. Projecten als netbewust bouwen, warmtenetten en waterstof worden ingezet. Investerings in netcapaciteit zijn noodzakelijk om stagnatie te voorkomen. Overigens zien wij 'waterbeschikbaarheid' ook als thema in de nabije toekomst. Dit is nu nog in een verkennende fase.

3. Klimaatverandering

Door hittestress, droogte en wateroverlast zijn aanpassingen in de openbare ruimte urgent. Herinrichtingen worden benut voor vergroening en wateropvang. Doel is 50% klimaat adaptieve openbare ruimte in 2050. Structurele financiering is nodig om het huidige tempo vast te houden en acties uit biodiversiteitsplannen te realiseren. We passen zoveel mogelijk de adviezen van de klimaatraad toe.

4. Wonen, werken, voorzieningen en verjongen

In Keizerslanden en Centrum & Schil koppelen we woningbouw aan infrastructuur, groen, mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen. In Keizerslanden bouwen we 1.650 woningen, in Centrum & Schil ruim 2.000. Beide programma's zijn afhankelijk van subsidies en vereisen aanvullende investeringen en worden opgenomen in de strategische investeringen agenda. Zonder extra middelen lopen projecten risico's op vertraging of stopzetting. De grote investeringen gekoppeld aan de groei van Deventer worden opgenomen in de strategische investeringsagenda.

3.2 Domein Samenleving

1. Bestaanszekerheid & houdbare zorg

We zetten in op inkomenszekerheid, armoedebestrijding en actieve participatie. Extra middelen zijn nodig voor de individuele inkomensvoet. De kosten voor jeugdzorg stijgen hard. We hebben een structureel tekort van €9 miljoen en hebben voorstellen ontwikkeld voor de optimalisatie van kostenbeheersing. We investeren in preventie en versterken de sociale basis via algemene voorzieningen.

2. Veiligheid & veerkracht

Bestuurlijke handhaving en weerbaarheid worden belangrijker. Extra inzet is nodig op juristen, strategische veiligheidsaanpak en procesregie bij complexe casuïstiek. Er wordt ingezet op het bieden van bescherming aan inwoners tegen digitale en fysieke dreigingen, en hen ook te ondersteunen bij het versterken van de eigen weerbaarheid.

3. Inclusieve samenleving

We werken aan een gemeente waarin iedereen meetelt. We verbeteren opvangvoorzieningen, werken aan langdurige opvangstrategieën voor vluchtelingen en zetten in op huisvesting en zorg voor mensen met complexe problematiek.

3.3 Domein Dienstverlening

1. Digitale en dienstverlenende overheid

Digitalisering versterkt de dienstverlening en efficiëntie. Dit brengt verantwoordelijkheden met zich mee zoals privacy, informatiebeveiliging, ethische kaders en werken vanuit betrouwbare data. Ook blijven we inzetten op toegankelijke en klantgerichte dienstverlening, met keuzevrijheid voor inwoners en ondernemers om fysiek of digitaal te communiceren. We bouwen aan een overheid die proactief is, luistert naar signalen uit de samenleving en vanuit vertrouwen handelt.

2. Participatie

We streven naar een betere belangenafweging en meer zeggenschap van inwoners door participatie. Dit omvat het stimuleren van samenwerking tussen partijen en het gebruik van data en kennis voor gerichte betrokkenheid van inwoners. Daarnaast wordt een participatie-atlas ontwikkeld om burgerinitiatieven beter te ondersteunen.

3. Organisatieontwikkeling

De samenkomst van vergaande digitalisering, verschuivende werkzaamheden, een groot (natuurlijk) verloop en mogelijke financiële tegenwind maakt dat we ons blijvend oriënteren op welke organisatie we willen, moeten en kunnen zijn. Blijvend investeren op goede instroom en onze huidige medewerkers, optimaliseren van werkprocessen, efficiënter en effectiever samenwerken zijn speerpunten hierbij.

3.4 Financiële doorkijk perspectieven

Ondank dat het een perspectiefnota is, met een langere doorkijk is tevens de opdracht een sluitend perspectief voor de jaren 2026-2029 neer te leggen. In hoofdstuk 7 wordt dit uitgebreid toegelicht. Om een sluitend perspectief te kunnen neerleggen is anders dan andere jaren het aangekondigde positieve effect van de voorjaarsnota van het rijk hierin betrokken. Uiteraard onder voorbehoud van de definitieve stelling hiervan in de meicirculaire.

De in deze perspectiefnota geschetste perspectieven hebben financiële gevolgen op de lange en de kortere termijn. Met name de laatst genoemde, de knelpunten bestaand beleid, maar ook nieuw beleid heeft impact op het sluitend maken van het perspectief 2026-2029.

Om hier toch, op plaatsen waar dit nodig is zoals bij Jeugd, hier invulling aan te geven is tevens nadrukkelijk gekeken naar optimalisatie mogelijkheden in onze begroting en worden onze buffers (stelposten) aangesproken. Het zorgt er echter wel voor dat we minder “rek” in de begroting hebben en hierdoor minder wendbaar zijn bij tegenvallers. Verdere uitwerking hiervan zal bij de begroting worden gepresenteerd.

4. Domein Ruimte

4.1 Inleiding Ruimte

Deventer groeit. De opgaven binnen het fysieke domein nemen in omvang en complexiteit toe. Er zijn veel onderwerpen die spelen binnen het fysiek domein. We focussen ons daarom op vier hoofdthema's: de basis op orde in de leefomgeving, (kapitaalgoederen en transformatiefase Omgevingswet), energiebeschikbaarheid, klimaatadaptatie en woningbouw. Deze thema's zijn belangrijk, zijn onderling sterk verweven en raken nagenoeg alle andere opgaven binnen het fysieke domein. De overige onderwerpen zoals, economie, mobiliteit, onderwijs, voorzieningen, platteland en cultuur worden waar mogelijk in samenhang beschouwd, maar kunnen ook een eigen dynamiek kennen. Het is geen verzameling van losse projecten, maar een netwerk van onderling verbonden opgaven, ook met die in het domein Samenleving. Ook de overige onderwerpen worden toegelicht, maar op het moment dat er schaarse middelen worden toegekend, prioriteren we waarbij de aandacht eerst uitgaat naar de hoofdthema's.

4.2 Hoofdthema's

4.2.1 Basis op orde in de leefomgeving

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Een toekomstbestendige stad begint bij de basis: goed onderhoud van bestaande infrastructuur, beheer van kapitaalgoederen en een veilige, gezonde leefomgeving. De huidige urgentie is hoog. Het onderhoud en de vervanging van o.a. wegen en bruggen staan onder druk. Door het uitstellen van investeringen dreigt verder achterstallig onderhoud met alle risico's van dien. We investeren daarom gericht in beheer en vervanging en daar waar mogelijk zoeken we de koppeling met de thema's klimaatadaptatie en energietransitie. Bijvoorbeeld door het combineren van rioleringswerkzaamheden met klimaatadaptatieve herinrichting van straten en pleinen en bij infrastructuurprojecten de kans benutten voor het aanleggen van slimme energienetwerken (smart grids). Ook het hebben van een actuele omgevingsvisie, waar de langetermijnvisie in verwoord is, met daarbij een omgevingsprogramma vormen de basis voor verdere doorontwikkeling van de openbare ruimte van de gemeente.

Transformatiefase Omgevingswet, geodatabased werken en samenhang kennisinstrumenten

In 2026 stellen we de omgevingsvisie 2040 vast die richting zal geven aan de ontwikkeling van de gemeente Deventer. De doorwerking in onze kerninstrumenten (omgevingsprogramma's en het omgevingsplan) en daarmee het sluitend krijgen van de gehele beleidsketen in het ruimtelijk domein, zal sturing vragen. Ambitie en wettelijke verplichting is om eind 2026 een beleidsrijke en gebiedsdekkende omgevingsvisie te hebben waarin de lange termijnvisie van de gemeente verwoord is en richting wordt gegeven aan de (ruimtelijke) ontwikkeling van Deventer.

Als gevolg van de Omgevingswet is het nog meer noodzakelijk dat de gehele beleidscyclus goed sluitend is. Dit houdt ook in dat er gewerkt wordt aan het versterken van het geodata-gestuurd werken en maken van onze kerninstrumenten van de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma's, Omgevingsplan). Dit is niet alleen een technische exercitie maar ook één met impact op diverse werkprocessen, de in- en externe samenwerking, herdefiniëring en

verschuiving van taken van met name beleidsmedewerkers. Dit gebeurt in samenhang met de gemeentelijke organisatieontwikkeling. De gewijzigde werkprocessen zijn randvoorwaardelijk voor de ontwikkelingen in het ruimtelijk domein en daarom van belang. De insteek is wel dat meer geodatagedreven werkprocessen leiden tot besparingen bij het opstellen van beleid. Dit vraagt ook een andere cultuur en verwachtingen bij het opstellen van nieuwe beleidsdocumenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Om de staat van de openbare ruimte op het gewenste niveau te krijgen en te houden, is op basis van [Nota kapitaalgoederen](#) de komende jaren aanvullend budget nodig. Bij de Voorjaarsnota 2023 is reeds besloten de middelen van programma Leefomgeving te verhogen met in totaal €500.000 structureel (4 x €125.000 in de jaren 2024 t/m 2027). Bij de voorjaarsnota 2024 en begroting 2025 is voor de asset 'Spelen' structureel €268.000 toegekend, voor de asset 'Groen' vanaf 2027 €600.000 en voor 'civieltechnische kunstwerken' €37.000 vanaf 2028. Tevens is bij de begroting 2025 nog eens €318.000 structureel toegevoegd vanaf 2028. Ondanks deze toevoegingen is, om uitvoering te geven aan de Nota kapitaalgoederen, op basis van actueel prijspeil de komende jaren aanvullend budget nodig van €5,9 miljoen in 2026 oplopend naar €7 miljoen in 2030. We kiezen ervoor om geleidelijk naar dit niveau toe te groeien met jaarlijks €525.000. Dit geeft de organisatie tijd om mee te groeien met het budget. Naast financiële middelen vraagt uitvoering van de nota kapitaalgoederen om een effectieve en efficiënte inzet van capaciteit in de programmering van het meerjarig onderhoud en de vervangingsopgave. Daarnaast is dit financieel ook een eerder haalbaar scenario.

Als gevolg van de Omgevingswet is het nog meer noodzakelijk dat de gehele beleidscyclus goed sluitend is. We zien dat de doorwerking van beleid in een omgevingsprogramma en een omgevingsplan van groot belang is. Als we daar niet voldoende op in kunnen zetten is de verwachting dat de samenhang tussen instrumenten onvoldoende tot stand komt en er te veel "pleisters" geplakt moeten worden. Dat komt de sturing in het ruimtelijke domein niet ten goede. Er moet een plan komen om een verbeterslag door te voeren in ons instrumentarium. Het gaat om een plan voor het sluitend krijgen van de beleidscyclus. Dus van beleidsvorming, uitwerking, uitvoering, monitoring en evaluatie in samenhang met de aandacht voor de (geo-)data-gedreven manier van werken. Voor het opstellen van een aanpak en een start te maken met de uitvoering is om te beginnen een bedrag van €200.000 incidenteel nodig. Afhankelijk van het plan kunnen aanvullende middelen nodig zijn voor de jaren 2027, 2028 en 2029.

Knelpunten bestand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
1 Nota Kapitaal Goederen	3	-525	-1.050	-1.575	-2.100
2 PvA verbeterslag beleidscyclus en datagedreven werken Omgevingswet	5	-200			

4.2.2 Energiebeschikbaarheid

Netcongestie vormt een groeiend probleem. Door overbelasting van het elektriciteitsnet is het niet mogelijk om een grootverbruik aansluiting te krijgen dit treft rechtstreeks bedrijven in hun ontwikkeling. Als de situatie verslechtert dan kunnen nieuwe woningen, of laadpunten mogelijk

niet worden aangesloten. Dit bedreigt onze woningbouwopgave, economische ontwikkeling én de uitvoering van het klimaatbeleid.

We werken samen met Enexis, TenneT en Liander om het elektriciteitsnet te versterken, Daarnaast zetten we vol in op de versnelling van slimme energiehubs, zowel op bedrijventerreinen zoals Bedrijvenparkt A1, als in woonwijken. Ook moedigen we projectontwikkelaars actief aan om bij nieuwbouwplannen rekening te houden met het elektriciteitsnet – dit noemen we ‘netbewust bouwen’. We zien kansen om lokale energieopwekking en -opslag slim te koppelen aan nieuwe gebiedsontwikkelingen. Warmtenetten zijn een noodzakelijk alternatief voor elektriciteit bij het verwarmen van oudere woningen. Ook is dit hybride systeem van elektriciteit en warmtenetten robuuster. Deze oplossingen dragen bij aan een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

Zonder een goede regie op de capaciteit van het elektriciteitsnet lopen we het risico dat woningbouwprojecten stilvallen, bedrijven onvoldoende kunnen verduurzamen, er meer stroomuitval is en dat de verduurzaming van onze gemeente vertraging oploopt.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

We kiezen voor oplossingen die bijdragen aan een robuust toekomstig energiesysteem en geen verzwarend effect hebben op het elektriciteitsnetwerk. Dit vraagt om innovatie en ruimte om ontwikkelingen mogelijk te maken. Voorbeelden zijn smart energy hubs, netbewust bouwen en de ontwikkeling van waterstof. We willen deze programmaliijn voortzetten.

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
1 Buurtaanpak verzwaren van het stroomnet LS/MS	12	-560	-560	-560	-560
2 Impuls voorbereiding 3 ^{de} hoogspanningsstation	12	-140	-140		

4.2.3 Klimaatadaptatie en uitvoering adviezen klimaatraad

Klimaatverandering raakt Deventer direct: hittestress, wateroverlast, nieuwe ziekten en plagen in de openbare ruimte en droogte vragen om actie. We combineren klimaatadaptatie zoveel mogelijk met nieuw en regulier werk in de openbare ruimte. Herinrichtingen benutten we voor vergroening en infiltratie. In 2050 willen we klimaatbestendig en CO2-neutraal zijn. We koersen op een klimaat adaptieve inrichting van 50% van de openbare ruimte uiterlijk in 2050. Deze ambitie ligt in lijn met het advies van de Klimaat Raad. Daarnaast hebben we de aandacht voor het warmteprogramma en het opschalen van zonne-energie op daken en ontwikkelingen van windprojecten.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Voor de continuering van het klimaatadaptatieprogramma is gedurende 4 jaar middelen ter hoogte van € 300.000 incidenteel beschikbaar gesteld t/m 2025. Deze middelen vervallen per 2026. Om het beleid voort te zetten zijn deze middelen structureel nodig. Om daarnaast uitvoering te kunnen geven aan acties uit het biodiversiteitsplan en de klimaatadviesraad, is

extra capaciteit nodig, naast de uitvoeringsbudgetten, om acties in gang te zetten, na te jagen en te coördineren.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
3 Klimaatadaptatie en uitvoering adviezen klimaatraad	3	-300	-300	-300	-300

4.2.4 Wonen, werken en voorzieningen

We werken sinds 2024 via integrale gebiedsontwikkeling. Met gebiedsontwikkeling brengen we meerdere opgaven samen in één gebied. We bouwen niet alleen woningen, maar richten complete buurten in duurzaam, leefbaar en toekomstgericht. Dit geeft ons de regie om keuzes slim te combineren en werk met werk te maken. We versnellen de woningbouw door vroegtijdig samen te werken met ontwikkelaars, woningcorporaties en bewoners. Tegelijk leggen we ruimte vrij voor warmtenetten, zonne-energie en slimme energieopslag. Door vanaf het begin in te zetten op vergroening en klimaatadaptatie, zorgen we voor koele straten, gezonde lucht en minder wateroverlast. De omgevingsvisie zal in 2026 vastgesteld worden met daarin samenhangende keuzes voor de ontwikkeling van Deventer.

De woningbouwopgave leidt ook tot behoefte aan meer mobiliteit, terwijl de kwaliteit van de fysieke leefomgeving omhoog moet waar meer mensen wonen. Parallel aan de bouw van woningen zal dus geïnvesteerd moeten worden in de infrastructuur, fiets- en OV-netwerken. Hierbij nemen we transitie naar duurzame mobiliteit direct mee.

Keizerslanden

In Keizerslanden werken we aan de transformatie van een naoorlogse wijk naar een levendige, toekomstbestendige stadswijk. De grootste stadswijk waar iedereen zich thuisvoelt. We voegen 1.650 nieuwe woningen toe, met een mix van sociale huur, betaalbare koop en levensloopbestendige woningen. Tegelijk investeren we in infrastructuur, vergroening en maatschappelijke voorzieningen. We maken ruimte voor voetgangers en fietsers, verbeteren de kruispunten op de Hanzeweg en leggen veilige verbindingen aan naar het winkelcentrum. Tegelijk versterken we de wijkfunctie van Kei13, waar onderwijs, zorg en ontmoeting samenkomen. In het Oranjekwartier pakken we met partners de herontwikkeling van het Piekfijnplein op. Een belangrijk schakelpunt in de vernieuwing van de wijk. De aanpak in Keizerslanden is integraal en ambitieus. We koppelen woningbouw aan mobiliteit, energie, gezondheid en leef kwaliteit.

Keizerslanden transformeert tot 2030 naar de grootste, inclusieve stadswijk van Deventer. We realiseren 1.650 woningen, verbeteren de infrastructuur en investeren in leefbare, duurzame wijken met aandacht voor jong en oud. Inmiddels zijn circa 600 woningen opgeleverd, met nog 1.400 gepland. Infraprojecten starten na zomer 2025.

De investeringen zijn ten behoeve van de groei van de stad van Deventer en zullen (gefaseerd) worden opgevoerd in de strategische investeringsagenda (zie een nadere toelichting hierop in hoofdstuk 8).

Centrum & Schil

Met het programma Centrum & Schil werken we aan een compacter en levendiger Deventer. We bouwen ruim 2.000 woningen in en rond het centrum en investeren 30 miljoen euro in infrastructuur om voor 2035 minimaal 1.650 woningen te realiseren. De focus ligt niet alleen op woningen, maar ook op werkplekken, groen, bereikbaarheid en een prettige leefomgeving. Er zijn al 332 woningen opgeleverd en 250 in aanbouw. Project Roto (700 woningen) start voor 2030. Tegelijk moeten we infrastructuurprojecten afronden waar versnellingsgeld aan gekoppeld is. Daarvoor zijn extra middelen nodig, net als voldoende capaciteit en snelle besluitvorming. De opgave is complex: we zijn afhankelijk van partijen als ProRail, NS, grondeigenaren, ontwikkelaars en investeerders. De uitvoering raakt aan thema's zoals energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie, economie en leefomgeving. De investeringen zijn ten behoeve van de groei van de stad van Deventer en zullen (gefaseerd) worden opgevoerd in de strategische investeringsagenda (zie een nadere toelichting hierop in hoofdstuk 8).

Overige gebieden

Naast de hierboven genoemde gebieden zijn er ook gemeentelijke projecten waarbij investeringen benodigd zijn om gebieden in de gemeente Deventer te laten bijdragen aan de woningbouwopgave en economie. Concreet omvat dit de projecten Wechelerhoek, Zwaluwenburg en Teugseweg. In een eerder stadium is hierover al door de raad besloten. Echter daarbij is ook aangegeven dat vervolg investeringen zullen worden meegenomen in de perspectiefnota.

Zo is bij Wechelerhoek door de raad voorkeursrecht gevestigd op de locatie. Het daadwerkelijk verwerven en realiseren van een gebied, ten behoeve van de te realiseren woningbouwopgave, zal naar verwachting resulteren in een onrendabele top van circa € 11 miljoen. Daarnaast bedraagt de onrendabele top voor de realisatie van het zandweteringpark binnen Wechelerhoek circa € 2,7 miljoen. Deze investeringen zijn voor de groei van de stad van Deventer en zal daarom opgenomen worden in de Strategische Investeringsagenda.

Bij Zwaluwenburg heeft de raad besloten om in dit gebied een nieuw schoolgebouw te realiseren. Deze investering vraagt ook om vervolg investeringen in de openbare ruimte van dit gebied. Daarnaast kunnen er in dit gebied ook woningen gerealiseerd worden in de 2^e en 3^e fase. Hiervoor is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld door de raad voor verdere gebiedsontwikkeling.

Een andere investering ten behoeve van de verdere gebiedsontwikkeling betreft de aanleg van een verbindingsweg bij de Teugseweg. Deze weg draagt bij aan de verdere ontwikkelingen van het gebied "De Poort van Deventer". De aanleg van deze weg vraagt om een investering van €2,2 miljoen.

Werken – Bedrijventerreinen en klimaatadaptatie

Deventer moet een stad blijven waar mensen kunnen werken in een duurzame, innovatieve en veerkrachtige economie. We willen ruimte bieden aan circulaire bedrijven, kenniswerkers en vakmensen. Dat vraagt om voldoende goed uitgeruste bedrijventerreinen en een energie-infrastructuur die meegroeit met de economie.

Nieuw bedrijventerrein

Deventer wil een sterke werkstad blijven. Daarvoor is ruimte nodig voor nieuwe bedrijven of bestaande bedrijven die door willen groeien, in balans met woningbouw. Op dit moment is de concrete behoefte 45 hectare netto uit te geven nieuw bedrijventerrein. Het aantal hectares zal mee moeten groeien met de uitbreiding van de stad om de balans goed te houden. Ook

regionaal is extra ruimte nodig. Een nieuw terrein biedt bedrijven ruimte om te verplaatsen, om zo woningbouw op plekken mogelijk te maken, en bestaande, vaak verouderde terreinen te kunnen herstructureren. In 2024 is gestart met een verkenning naar geschikte locaties. Er volgt nu een verdiepend onderzoek. Dit jaar wordt een voorkeurslocatie gekozen.

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (TBBT), Advies klimaatraad

Deventer werkt via de Deventer Economic Board (DEB) samen met ondernemers en onderwijs aan het herinrichten en herstructureren van bestaande bedrijventerreinen. Deze terreinen bieden werk aan een derde van de totale werkgelegenheid in Deventer. Door veroudering en energie-en klimaatopgaven is vernieuwing nodig. Zonder actie verouderen de terreinen verder met negatieve gevolgen voor werkgelegenheid en leefbaarheid. De projecten richten zich op veiligheid, mobiliteit, vergroening, energie en ruimte voor bedrijven. Kansen liggen in samenwerking, koppeling aan energietransitie, circulariteit en betere benutting van ruimte.

De eerste uitvoeringsagenda is grotendeels afgerond. We zijn gestart met de uitvoering van de projecten uit de 2e Uitvoeringsagenda TBBT (ToekomstBestendige BedrijvenTerreinen). Op enkele gebieden op de bestaande terreinen is meer groen aanwezig als gevolg van de uitvoering van de 1e en de 2e uitvoeringsagenda TBBT. Zo zijn er wandelpaden gecreëerd, een parkje aangelegd bij de kop van de havenarm, en hebben enkele ondernemers hun panden verduurzaamd en privéterrein vergroend.

Het verder vergroenen en klimaatadaptief inrichten van (toekomstbestendige) bedrijventerreinen (wens vanuit het klimaatberaad) vraagt een investering van €1 miljoen. Dit leidt tot een structurele kapitaallast van circa €65.000 vanaf 2027.

Human Capital Agenda en Deventer Studentenstad

Direct gerelateerd aan de woningbouwopgave is het tegengaan van de krapte op de arbeidsmarkt, het bevorderen van een leven lang leren en het aantrekkelijk blijven voor studenten en young professionals. Hiervoor zetten we de Human Capital Agenda en de agenda verjongen/Deventer studentenstad in. Beiden regelingen lopen eind 2025 af en hiervoor vragen we voor beide regelingen € 150.000 structureel om dit voort te zetten. Van Deventer Studentenstad heeft u inmiddels een evaluatie ontvangen. Bij de begrotingsbehandeling ontvangt de raad een evaluatie van de Human Capital Agenda.

Deventer Economic Board (DEB)

DEB staat voor een brede financiële uitdaging. De incidentele bijdrage vanuit de gemeente Deventer stopt in 2025. Dit betekent voor DEB een dekkingstekort van €240.000 per jaar. We stellen voor om nog voor 1 jaar middelen beschikbaar te stellen. Het DEB moet vervolgens concrete stappen zetten om de financiering van de activiteiten structureel te borgen wat cruciaal is om de slagkracht op lange termijn te behouden.

Maatschappelijke voorzieningen

Ook maatschappelijke voorzieningen nemen we direct mee. Aan de hand van een recent ontwikkelde benchmark kunnen we de behoefte aan maatschappelijk vastgoed inmiddels op wijkniveau inzichtelijk maken. Met betrekking tot de gebiedsprogramma's zal deze behoefte integraal onderdeel worden van de actualisatie en/of uitwerking van de programmering. We combineren scholen, zorg, sport en ontmoeting in nieuwe wijken en knopen ze goed aan op fiets- en OV-netwerken. Zo bouwen we aan inclusieve buurten waar mensen prettig samenleven. Doordat we integraal werken, komen we bovendien eerder in aanmerking voor

subsidies van het Rijk en de provincie. Dat vergroot onze uitvoeringskracht en maakt meer mogelijk met minder middelen.

Gebiedsgericht werken

De integrale gebiedsontwikkeling vraagt ook om een structurele inbedding van het gebiedsgericht werken. Hiermee gaan kosten gepaard voor een programmamanager en kosten voor gebiedsmanagement. Voor deze laatste kan o.a. gedacht worden aan: onderzoeken, communicatie, raadsopdrachten, lobby, gebiedsprogramma, raamwerk openbare ruimte en out of pocket kosten. In de begroting is hier nog niet structureel rekening mee gehouden.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Integrale gebiedsontwikkeling maakt het mogelijk om ruimtelijke, sociale, economische, bereikbaarheids- en duurzame doelen met elkaar te verbinden. Het voorkomt versnippering, bespaart kosten en verhoogt de kwaliteit van de leefomgeving.

In Keizerslanden ontwikkelen we bijvoorbeeld woningen in samenhang met infrastructuur, onderwijsvoorzieningen en openbare ruimte. Ook in Centrum en Schil worden woningbouw, voorzieningen, mobiliteit, energie-infrastructuur en leef kwaliteit gelijktijdig aangepakt. Zonder aanvullende middelen stopt deze werkwijze, dreigen projecten te vertragen en dreigen subsidieverplichtingen niet gehaald te worden.

De integrale gebiedsontwikkeling vraagt ook om een structurele inbedding van het gebiedsgericht werken. Hiermee gaan kosten gepaard voor een programmamanager en kosten voor gebiedsmanagement. Voor deze laatste kan o.a. gedacht worden aan: onderzoeken, communicatie, raadsopdrachten, lobby, gebiedsprogramma, raamwerk openbare ruimte en out of pocket kosten. In de begroting is hier nog niet structureel rekening mee gehouden. Los van kostenverhaal en dekking uit projecten komt dit voor Keizerslanden neer op een structurele last van €300.000. Vanaf 2027 bedraagt dit €200.000. Voor de Centrumschil bedraagt dit voor 2026 en 2027 €425.000, waarbij dit voor de jaren daarna voor het gebiedsmanagement opnieuw wordt afgewogen.

De ontwikkeling van nieuwe bedrijfsterreinen vraagt jaarlijks €70.000 voor projectleiding, onderzoeken en participatie. Realisatie is afhankelijk van veel factoren zoals stikstof, netcongestie en grondeigendom. Zonder actie blijft er te weinig ruimte om bedrijven te laten groeien of verplaatsen. Kansen liggen in koppeling met de energietransitie, circulariteit en behoud van werkgelegenheid.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
4 Kosten gebiedsmanagement Keizerslanden	6	-140	-40	-40	-40
5 Kosten (apparaat-lasten) programmamanager Keizerslanden	6	-160	-160	-160	-160
6 Kosten gebiedsmanagement Centrum&Schil	6	-265	-265	PM	PM
7 Kosten (apparaat-lasten) programmamanager Centrum&Schil	6	-160	-160	-160	-160
8 Human Capital Agenda	10	-150	-150	-150	-150

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
9 Deventer Studentenstad	10	-150	-150	-150	-150
10 Toekomstbestendige bedrijventerreinen	10		-67	-66	-66
11 Nieuw bedrijventerrein 45 ha	10	-70	-70		
12 Deventer Economic Board (DEB)	10	-240			

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
3 Teugseweg	3		-147	-145	-145

4.3 Overige thema's

4.3.1 Inleiding op overige thema's

Onderstaande onderwerpen zijn waar mogelijk in samenhang (onderling en met de hoofdthema's) beschouwd, maar kunnen ook een eigen dynamiek kennen. Het is te beschouwen als een netwerk van onderling verbonden thema's.

4.3.2 Mobiliteit – Nieuwe infra auto/fiets/OV

We willen dat Deventer een stad is waar mensen makkelijk, veilig en duurzaam kunnen reizen. Fiets en openbaar vervoer krijgen ruim baan. We doen dit op basis van de vastgestelde Basisvoorkeursvariant Hoofdwegenstructuur STOMP, (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility, Privéauto), dakpan-principe (verkeersstromen worden opeenvolgend zoveel mogelijk naar de randen van de stad geleid) en ombouw van 50km wegen naar 30km wegen, het vigerend programma Fiets 2021-2025, de integrale laadvisie en het nog vast te stellen mobiliteitsplan Binnenstad en periferie. Mobiliteit moet bijdragen aan een gezonde stad, zonder onnodige ruimte in te nemen.

Veel mobiliteitsbeleid is vastgesteld, waarbij uitvoeringsprogramma's de leidraad vormen in de realisatie. Dekking van de gewenste maatregelen is nog niet op orde. Een klein deel van de dekking vindt plaats met eigen middelen (MIND). De kosten kunnen lager worden gehouden door mee te koppelen met de reguliere onderhoudsopgave via het MJOP. Er dienen dan wel extra middelen te worden toegevoegd. Er kan daartoe een beroep worden gedaan op eigen middelen of op externe bijdragen, zoals subsidies (versnellingsgelden, DUVV, SPV). MJOP-MIND middelen kunnen daarbij dienen als cofinanciering. Beperkingen hierin zorgen voor het noodgedwongen sterk prioriteren binnen de gewenste maatregelen en hebben consequenties voor de fasering. In de praktijk is het niet mogelijk alle maatregelen vanuit de vastgestelde Hoofdwegenstructuur te realiseren binnen de beschikbare middelen in het MJOP, MIND.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Een schaa sprong in investeringen op gebied van mobiliteit is nodig voor het bereiken van de vastgestelde doelen, waaronder realisatie van het STOMP-principe.

Het uitvoeringsplan fietsparkeren vraagt, naast de bouw van de fietsenstalling die onderdeel is van het gebiedsprogramma Centrum en Schil, om structureel €705.000 aanvullende middelen.
raadsmededeling 2025-302 uitvoeringsplan fietsparkeren

Knelpunten bestand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
13 Uitvoeringsplan fiets parkeren	3	-659	-705	-705	-705

4.3.3 Klimaatverandering - Opwek duurzame energie

Deventer wil in 2030 212 GWh duurzame energie opwekken (Deventer Energievisie), met oorspronkelijk 30% wind en 70% zon. Door netcongestie en provinciale afspraken is de verhouding 70% wind en 30% zon. Op dit moment is ongeveer 49 GWh gerealiseerd (9 GWh wind, 40 GWh zon). Windpark A1 moet in 2032 80 GWh opleveren. Er blijft nog een gat van 60 GWh, dat vóór 2030 niet wordt gehaald. Ook daarna is extra inzet nodig. Als Deventer dit doel niet haalt, draagt het niet voldoende bij aan het landelijke Klimaatakkoord. De provincie kan dan extra sturing opleggen. Bovendien maakt te weinig lokale opwek het energiesysteem kwetsbaar en vergroot het de druk op het stroomnet.

Keuzes gaan over ruimte (waar en hoe opwekken), samenwerking (met o.a. energiecoöperaties en netbeheerders) en omgaan met netcongestie. De toekomst vraagt slimme oplossingen zoals lokale energiehub's. Regionale samenwerking blijft nodig, ondanks een Kamermotie om RES-regio's af te schaffen. De provincie heeft in haar Energievisie onderzoek naar kernenergie als nieuwe bron opgenomen. Mocht Deventer als mogelijke locatie voor een Smal Modular Reactor (SMR) in beeld komen, vraagt dat veel voorbereiding. Het doel van 55% CO₂-reductie blijft hard. Vertraging betekent dat de opgave verschuift naar 2050 – en nog groter wordt.

4.3.4 Klimaatverandering - Warmtetransitie

We willen in 2050 alle gebouwen aardgasvrij (Deventer Energievisie). In 2030 moet 20% van de woningen aardgasvrij zijn of een vergelijkbare besparing behalen. Dit draagt bij aan 55% CO₂-reductie in 2030, in lijn met het Klimaatakkoord en het Verdrag van Parijs.

Huidige aanpak

- We stellen een warmteprogramma op met doelen tot 2035 en een uitvoeringsplan voor de komende 5 jaar.
- We onderzoeken duurzame warmtebronnen zoals geothermie, waterstof en warmteopslag.
- We voeren lopende warmteplannen uit in Zandweerd, Bathmen, Worp, Colmschate en de Deltabuurt.
- Tot 2030 starten we elk jaar maximaal 2 nieuwe warmteprojecten op, o.a. in het Oranjekwartier, Keizerslanden, Voorstad en Vijfhoek.
- Via het Deventer Isolatie Programma helpen we inwoners met (biobased) isoleren, energieklassen en informatie.
- We ondersteunen woningeigenaren met subsidie, hulp aan VvE's en energiecoaches via Duurzaam Deventer.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Energiecoaches spelen een sleutelrol in advies en ondersteuning. De financiering voor hun coördinatie stopt in 2026. We gaan onderzoeken op welke wijze wij vanuit de gemeente ondersteuning kunnen bieden aan energiecoaches.

Na 2027 is financiering vanuit het rijk (NIP, CDOKE) onzeker. Minder maatregelen betekent dat we onze CO₂-doelen niet halen. Nieuwe duurzame warmtebronnen kunnen leiden tot uitbreiding van warmtenetten, maar vragen nu extra onderzoek en later investeringen. De CO₂-doelstelling van 55% in 2030 ligt vast. Alleen politieke keuzes kunnen dat aanpassen. Uitstel nu betekent veel meer werk richting 2050.

Om de doelen te halen, zijn extra mensen, middelen en regie nodig. Denk aan beleid na 2030, uitvoering van projecten en communicatie. Er zijn plannen voor bouw van windmolens. De provincie is hierin bevoegd gezag. Van de gemeente wordt daarin ook inzet gevraagd.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
14 Ondersteuning lokale energie-initiatieven	12	-150	-150		

4.3.5 Klimaatverandering - circulariteit

We werken conform de Visie Deventer Circulair. In deze visie verbinden we ons aan de landelijk gestelde doelen. Dit betekent dat we in 2030 streven naar 50% gebruik van primaire abiotische grondstoffen en dat we in 2050 100% circulair willen zijn. We gaan ervan uit dat het Uitvoeringsprogramma Circulair binnen de grenzen van de programmabegroting en projecten kan worden uitgevoerd. De gelden die zijn gekoppeld aan uitvoering van de adviezen van de klimaatraad op dit onderwerp zijn een goede basis om de komende jaren een goede stap voorwaarts te zetten.

4.3.6 Onderwijshuisvesting

De komende jaren bouwen we met schoolbesturen en partners aan 'goede' scholen. Dit betekent dat we naar onze (school)gebouwen en voorzieningen bewegingsonderwijs kijken vanuit een brede blik en vanuit de totale levensduur. We doen dit vanuit 5 pijlers.

1. Een goed en passend schoolgebouw voor ieder kind en iedere jongere in eigen wijk of dorp.
2. Elke school is ook een kansrijke ontmoetingsplek.
3. Schoolgebouwen maken het onderwijs van nu en morgen mogelijk.
4. Gezonde en duurzame schoolgebouwen.
5. Gemeente en schoolbesturen werken slim samen.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

We lopen op planning conform het IHP Deventer Schoolgebouwen 2024-2040. Projecten als De Marke Zuid, Zwaluwenburg, VSO Deventer, Terrawijs, Rythmeen en Sancta Maria zijn volop in ontwikkeling. De buitengymzaal bij basisschool de Vijf-er is geopend en in gebruik. En ook de plannen voor Arkelstein/de Linde, de ISK en de Centrumschil en Keizerslanden krijgen vorm. Daarnaast wordt gaandeweg met schoolbesturen gekeken naar een nieuwe organisatievorm.

Wel zijn er een aantal ontwikkelingen nog niet in de (financiële) planning opgenomen. Dit gaat bijvoorbeeld om de aankoop van het resterende deel van Kei13, mogelijke start van een nieuwe VO-school en hogere duurzaamheidsambities. Tegelijkertijd zijn we actief betrokken bij zowel Programma Onderwijshuisvesting én zien we kansen in zowel de Regeling Innovatieprogramma Onderwijshuisvesting als andere subsidies zoals de subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DuMaVa).

Model school Plus Kindcentrum Lettele

In dit model wordt rekening gehouden met een veiligere verkeersinrichting én integratie van plannen van partijen op het terrein van de Spil. De extra investering voor plankosten en inrichting van de openbare ruimte voor Model school Plus bedraagt €470.000. Dit leidt tot structurele kapitaallasten vanaf 2027 van €31.000.

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
4 Model school Plus Kindcentrum Lettele	9		-31	-31	-31

4.3.7 Woningbouwopgave– Doorwerking omgevingsvisie

We staan voor een forse woningbouwopgaves en daarom onderzoeken we vier uitleglocaties. Baarlerhoek, Vijfhoek Zuid-oost, Bergweide 3 en Stadsland. Daarnaast is voor Wechelerhoek al een Omgevingsprogramma opgesteld. Een deel van deze locaties moeten definitief worden om het mogelijk te maken tot 4.000 nieuwe woningen te bouwen. Dit moet bijdragen aan een totale groei van 11.000 woningen in de stad. De eerste ideeën worden verwerkt in het koersdocument van de Omgevingsvisie. De verkenning is in volle gang en richt zich op woningbouw, maar houdt ook rekening met infrastructuur, voorzieningen, natuur, duurzaamheid en werkgelegenheid. De ontwikkeling vraagt investeringen, vooral afhankelijk van de grondpositie per gebied. Er zijn veel afwegingen: ruimteverdeling tussen landbouw en wonen, bereikbaarheid, netcongestie, en de wens voor gemengde, duurzame wijken. De verkenning onderzoekt kansen, risico's en voorwaarden zoals mobiliteit, milieu en zorg en worden op hoofdlijnen meegenomen in het traject van de omgevingsvisie. Afhankelijk van de koers die gevaren wordt en de strategie daarbij is er inzet van capaciteit en middelen nodig die nu nog niet te kwantificeren is.

4.3.8 Leefomgeving milieu – Leefbaarheid, gezondheid, groen

De gemeente Deventer zet stevig in op een gezonde, veilige en groene leefomgeving. Het nieuwe biodiversiteitsplan (2025) moet zorgen voor behoud en herstel van de natuur, meer groen in de stad en een sterke ecologische infrastructuur. Dit sluit aan bij eerdere raadsbesluiten en adviezen van de klimaatraad. Ook werkt de gemeente aan schonere lucht, minder geur- en geluidsoverlast en een veilige bodem. Hiervoor gelden landelijke doelen zoals 50% gezondheidswinst in 2030 (Schone Lucht Akkoord) en 20% minder geurhinder door industrie.

Op energiegebied wordt ingezet op energiebesparing, waarbij in 2030 80% van de bedrijven aan de regelgeving moet voldoen. Tegelijk wil de gemeente afval beter scheiden en circulair werken volgens het grondstoffenplan. Ook lopen er initiatieven op het gebied van dierenwelzijn, natuur- en milieueducatie en de uitvoering van de laadvisie.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

De uitvoering van deze ambities vraagt structurele inzet. De bodembudgetten staan onder druk, vanwege een teruglopende rijksbijdrage. De toekomstige financiering is nog onzeker. Voor de uitvoering van het biodiversiteitsplan is meer inzet voor groenbeheer nodig van 1 fte. Heel specifiek vraagt advies 1.4 van de Klimaatraad om intensivering van dit beleid, specifiek om te zorgen voor meer groen in de wijk, de ondersteuning van burgerinitiatieven en intensiever overleg met het groenbedrijf. Om hier vaart mee te kunnen maken wordt daarom €100.000 gevraagd voor extra capaciteit (één functionaris).

In 2024 hebben we een subsidiebeschikking van €100.000 ontvangen van het ministerie RvO voor het project "Monitoren maatregelen luchtkwaliteit gemeente Deventer". Onderdeel van het pakket aan maatregelen is het invoeren van een zero emissie zone in de binnenstad in 2025 en werken aan betere luchtkwaliteit en gezondheidswinst. De looptijd van het project is van 1 januari 2024 t/m 31 december 2026. De totale kosten worden geraamd op €200.000. Minus de verkregen subsidie van €100.000 bedragen de eigen kosten €100.000. Voor €50.000 is nog geen dekking binnen het programma voorzien.

De Omgevingsdiensten dienen conform landelijk beleid voldoende "robuust" te zijn. De Omgevingsdienst IJsselland dient hiervoor structureel versterkt te worden en is derhalve mensen aan het werven om alle taken uit te kunnen oefenen. De structurele bijdrage van Deventer daaraan loopt elk jaar op tot €361.000 in 2029.

Een grote keuze ligt bij de verkabeling van hoogspanningsleidingen. Medio 2026 besluit de raad hierover. De gemeentelijke bijdrage is naar verwachting €11 miljoen (prijspeil 2023), afhankelijk van landelijke netplanning en de aanpak van netcongestie.

Tot slot werkt de gemeente mee aan innovatie, zoals via de City Deal circulaire gebiedsontwikkeling, en wil zij de Stadsetalage breder inzetten voor maatschappelijke thema's als duurzaamheid, participatie en energie.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
15 Subsidie Schone Lucht Akkoord	4	-50			

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
5 Deelname City Deal circulaire gebiedsontwikkeling	5	PM	PM	PM	PM

Nieuw beleid klimaatraad

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
6 Extra impuls aanjagen initiatieven klimaatadaptatie en groen	3	-100	-100	-100	-100

4.3.9 Platteland – Ruimtelijke puzzel

We zijn zuinig op ons landelijk gebied. Het aantrekkelijke landschap met haar landgoederen en weteringen is een belangrijk uitloop- en recreatiegebied voor onze inwoners en van waarde voor de biodiversiteit. Daarnaast heeft het landelijk gebied in onze gemeente een belangrijke waarde als agrarisch productielandschap. We zien dat er grote opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat op de sector en het gebied afkomen. Tegelijkertijd zijn er in toenemende mate stedelijke functies die ruimte vragen. Inbreiden gaat nog altijd vóór uitbreiden, desondanks vragen onze ambities om meer ruimte in het landelijk gebied voor stedelijke functies én om bescherming van de goede landbouwgronden.

Ook de komende jaren zullen naar verwachting meerdere agrarische bedrijven stoppen. De gronden die hiermee in theorie vrij komen kunnen helpen beweging op gang te brengen in het buitengebied, als katalysator voor ruimtelijke herinrichting van het landelijk gebied. Deze potentieel vrijkomende agrarische gronden kunnen mogelijk ingezet worden voor de opgaven voor de landbouw zelf en de andere ruimtelijke opgaven uit onze Omgevingsvisie, waaronder klimaatadaptatie, robuust groenblauw raamwerk, energietransitie, wonen en werken. De provincie voert gebiedsprocessen uit en Deventer ondersteunt zelf kavelruilprojecten. Ook is er gesproken over een lokaal grondfonds, maar het is nog onduidelijk welke rol de gemeente precies moet of kan pakken.

Belangrijke keuzes, kansen en risico's

Wij willen voor deze kans een eerste verkenning uitvoeren. Daarna kunnen verdere keuzes worden gemaakt over de inzet van middelen, samenwerking met partners (zoals grondeigenaren en andere overheden) en de gewenste mate van gemeentelijke regie. Deze ontwikkeling raakt meerdere thema's binnen het fysieke domein: klimaat, duurzaamheid, energie, groen en natuur, maar ook sociaal-maatschappelijke en economische belangen.

4.3.10 Culturele- en erfgoedvoorzieningen

We zien cultuur als een motor voor stedelijke ontwikkeling. Met de Cultuurvisie 2025-2028 werken we stevig aan een fundament voor de culturele- en erfgoedsector. De inzet: meerjarige afspraken, ondersteuning van nieuwe makers, flexibel aanbod en samenwerking versterken. Er zijn drie speerpunten.

Cultuur voor en door iedereen

Iedereen moet kunnen meedoen aan cultuur. Daarom koppelt Deventer cultuurbeleid aan sociale vraagstukken, vooral in de wijken en dorpen. Inzet ligt op cultuureducatie en -participatie, positieve gezondheid, leesbevordering en literatuur, en podiumkunsten onder één dak.

Geworteld in stad en land

Deventer benut kunst, cultuur en erfgoed om de lokale identiteit te versterken en de stad aantrekkelijker te maken. De nadruk ligt op een passende ruimte voor collecties en programma, erfgoed koppelen aan gemeentelijke opgaven, erfgoededucatie en -behoud, het herijken evenementenbeleid en inzetten op behoud positie als evenementenstad, het herijken percentageregeling, analyseren en categoriseren van collectie en komen tot toekomstbestendig beheersplan voor kunst in de openbare ruimte.

Een evenwichtig ecosysteem

Deventer wil een gezonde culturele infrastructuur waarin creativiteit kan bloeien. Daarom investeert de stad in ruimte voor makers en ateliers, en talentontwikkeling en creativiteit.

Voor de geformuleerde ambities in de cultuurvisie zijn vooralsnog geen extra financiële middelen gereserveerd. Wel zijn thema's benoemd waar extra financiering nodig is om ambities te realiseren. Het betreft met name vorming van collectiecentrum, het realiseren van meer ruimte voor makers en erfgoededucatie. Voor Podiumkunsten onder een dak zijn de middelen gereserveerd met uitzondering van de huidige knelpunten in de exploitatie van Deventer Schouwburg als gevolg van vastgoedlasten en negatief saldo. Binnen de huidige kaders van de budgetsubsidies en programmasubsidieregeling geldt dat ondanks de indexatie van de budgetsubsidies de sector voor grote financiële uitdagingen staat en het realiseren van een sluitende exploitatiebegroting onder druk staat.

5. Domein Samenleving

5.1 Inleiding

Onze ambitie is om ervoor te zorgen dat iedereen ertoe doet en mee kan doen in de Deventer samenleving. We richten ons op maximale participatie en bieden een vangnet voor degenen die tijdelijk niet kunnen meedoen. De nadruk ligt op bestaanszekerheid, kansengelijkheid en veilig en gezond samenleven. We bieden toegankelijke en betaalbare ondersteuning volgens het principe 'één huishouden, één plan, één regisseur'. Verwachte effecten zijn dat bewoners weerbaarder zijn en (meer) zelf regie voeren over hun leven, zorg en ondersteuning beter aansluiten op de werkelijke behoefte van inwoners en deze dichtbij worden georganiseerd. Deze insteek is nodig om de toenemende zorgkosten het hoofd te bieden en inwoners de noodzakelijke basisbehoeften te geven zoals het bieden van bestaanszekerheid en een veilige woon- en leefomgeving.

We kampen echter met tekorten in het sociaal domein en een stijgend aantal cliënten. Zonder verandering blijven tekorten structureel. Hoewel verbeteringen in kwaliteit en kostenbeheersing mogelijk zijn, onder andere door de doorontwikkeling van de integrale toegang en extra inzet op het voorkomen van escalaties. Zonder integrale aanpak die aansluit bij de behoeften van onze inwoners kunnen problemen escaleren en lopen we financiële en maatschappelijke risico's. Doorbraken zijn nodig om uitdagingen zoals de gevolgen van vergrijzing en armoede aan te pakken. Verdere samenwerking en procesoptimalisatie zijn essentieel voor een effectieve integrale toegang. Dit vraagt om aanzienlijke inspanningen en middelen.

Bestaanszekerheid omvat basisbehoeften zoals inkomen, wonen, onderwijs, werk en zorg, die essentieel zijn om mee te doen in de samenleving. Deze komen steeds meer onder druk te staan door stijgende kosten en onvoldoende loonontwikkeling. Daardoor raken mensen soms in financiële problemen en voelen zij zich genooddaakt om meer dan 40 uur per week te gaan werken of ligt de verleiding tot criminaliteit op de loer. Vooral kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen zonder of met beperkte arbeidspotentie, worden hierdoor geraakt.

Hoewel de meeste inwoners goed worden geholpen, kan de geboden zorg en ondersteuning beter aansluiten bij hun werkelijke behoeften. Dit komt door een gebrek aan afstemming tussen verschillende vormen van hulpaanbod, wat leidt tot inadequate hulp en onnodige kosten. We kunnen meer integraal werken en dichter bij de inwoners. Door verschillende maatschappelijke functies in een school te combineren, laagdrempelige inloopvoorzieningen in de wijken te creëren en het afstemmen in het huishouden van diverse ondersteuningsvormen (WMO-zorg schuldhelpverlening, veiligheid, jeugdzorg en meer), zo kunnen we passende zorg en ondersteuning bieden. Er moet ook aandacht zijn voor duurzaamheid en inclusiviteit, met beleid dat rekening houdt met de impact van klimaatverandering op gezondheid en welzijn, en maatregelen om kwetsbare groepen te ondersteunen. Inclusiviteit betekent aandacht voor diversiteit en gelijke kansen voor iedereen. Met een meer integraal beleid kan de bestaanszekerheid nog verder worden versterkt door onder andere meer betaalbare woningen te realiseren en inwoners met beperkte arbeidspotentie maatschappelijk te activeren, bijvoorbeeld via basisbanen.

5.2 Inclusieve samenleving

De gemeente Deventer streeft naar sociale samenhang, waarbij alle inwoners zich thuis voelen, kunnen participeren en bijdragen aan de samenleving. Uitsluiting op basis van afkomst, gender, handicap, religie, seksuele geaardheid of psychische kwetsbaarheid wordt niet geaccepteerd. Sociale samenhang bevordert welzijn en gezondheid en vermindert polarisatie en spanningen.

De uitvoering van het beleidskader Diversiteit en Inclusie ligt op koers, met samenwerking op educatie, zichtbaarheid, en toegankelijkheid. Er zijn echter knelpunten op specifieke doelgroepen en voorzieningen, zoals lange wachttijden en doorstroom voor maatschappelijke opvang waarbij de doelstelling voor 2025 niet wordt behaald. Om dit aan te pakken, zijn haalbaarheidsonderzoeken gestart voor regionale zorgvoorzieningen voor inwoners met psychische en/of verslavingsproblemen of dakloosheid, en voor woonvoorzieningen voor mensen met complexe psychosociale problemen.

Bij de opvang en ondersteuning van vluchtelingen, heeft de gemeente Deventer tot nu toe een voornamelijk operationele aanpak gehanteerd, wat leidde tot ad hoc beslissingen rond locaties, zorg en ondersteuning. Het college heeft opdracht gegeven om een strategisch beleidskader voor huisvesting en opvang van vluchtelingen te ontwikkelen, met een integrale lange termijnvisie.

5.3 Veiligheid

Een veilig, rechtvaardig en weerbaar Deventer voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Daar werken wij aan. Een belangrijk thema voor de komende jaren is het vergroten van weerbaarheid en veerkracht. We willen inwoners, bedrijven en de eigen organisatie weerbaarder maken tegen verstoringen van de (digitale) infrastructuur. Dit vereist een programmatische aanpak met veel interne en externe partners, waarbij de gemeente, Veiligheidsregio en het Rijk een belangrijke rol spelen.

5.3.1 Regie op openbare orde en veiligheid

We krijgen steeds meer verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde en veiligheid. Zo neemt de gemeente de controles van coffeeshops en sekswerkbetrieben over van de politie, en hebben boa's sinds kort ook de mogelijkheid om te handhaven op kleine verkeersovertredingen. Het openbaar ministerie heeft een nieuw selectiviteitskader vastgesteld om de beperkte capaciteit in de strafrechtketen effectief in te zetten, hierdoor wordt vaker voor een bestuurlijk traject gekozen dan voor een strafrechtelijk traject.

Mede hierdoor is een toename te zien in bestuursrechtelijke interventies (drugsfeiten en strafbare gedragingen openbare orde en veiligheid), maar de zaken zijn ook complexer geworden. Dit leidt, bij het oppakken van alle door de politie voor bestuurlijke handhaving aangedragen zaken, tot een tekort aan handhavingsjuristen. De inzet van extra middelen hiervoor hebben een direct positief effect op de openbare orde en veiligheid en de leefomgeving van omwonenden. Inmiddels is de vraag voor extra middelen actueel en vraagt dit structureel €115.00 (1 Fte handhaving jurist).

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
7 Uitbreiding capaciteit handhavingsjurist	2	-115	-115	-115	-115

5.3.2 Weerbaarheid en veerkracht

De verslechterende internationale veiligheidssituatie en toenemende kans op natuurrampen en verstoringen van de (digitale) infrastructuur vereisen een gezamenlijke aanpak van de hele samenleving. De gemeente Deventer wil inwoners, organisaties en zichzelf weerbaarder maken tegen deze dreigingen. Recente crises hebben aangetoond dat inwoners en organisaties graag helpen, maar de samenwerking met de overheid kan beter. Het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid is een meerjarige opgave, een die bij het opstellen van de strategische veiligheidsagenda nog niet was voorzien. Dit vraagt om extra capaciteit en middelen, waarvoor €125.000 per jaar wordt gevraagd voor 2026 en 2027.

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
8 Programma weerbaarheid en veerkracht	2	-125	-125		

5.4 Bestaanszekerheid

De gemeente wil de bestaanszekerheid vergroten door het bieden van inkomenszekerheid door uitkeringen en in te zetten op armoedebestrijding en schuldenpreventie, waarmee we armoede verminderen en schulden voorkomen. Wij leiden actief inwoners naar opleiding, werk en maatschappelijke participatie. Goede opvang en integratie van asielzoekers en statushouders zien wij daar als onderdeel van.

5.4.1 Armoedebestrijding en schuldenpreventie

De doelstelling van het minimabeleid is om inwoners te helpen hun geldzorgen te verminderen, zodat ze beter kunnen deelnemen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners met financiële zorgen door middel van miniregelingen en schuldregelen. Het Rijk heeft maatregelen genomen zoals het verhogen van het minimumloon en toeslagen, wat een positief effect heeft op de inkomens. Onderzoek van NIBUD toont aan dat alle onderzochte groepen hun basiskosten kunnen betalen, mits ze gebruik maken van alle regelingen en geen extra noodzakelijke kosten hebben. Echter, de stress die mensen ervaren door langdurig leven op een minimuminkomen neemt toe.

De implementatie van het ambitieuze beleidskader voor ondersteuning en geldzorgen is nog gaande. We verwachten dat het bereik van de doelgroepen zal toenemen, waardoor we meer mensen beter kunnen ondersteunen.

Onze miniregelingen worden al vele jaren uitgevoerd en vereisen onderhoud om effectief in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoekinzichten. Een belangrijk aandachtspunt is dat het gelijk trekken van regelingen de uitvoering vergemakkelijkt. We blijven echter afhankelijk van het rijksbeleid. Vanuit dit onderhoud zijn aanvullende middelen nodig voor:

- De voortzetting van de individuele inkomenstoelage (IIT), €270.000
- Het gelijktrekken van de vermogensgrens bijzondere bijstand met die van de participatiewet, €200.000;
- De versoepeling van de leenbijstand duurzame gebruiksgoederen, €40.000;
- Het openstellen van de meedoenregeling bij Rechetop €20.000 en St. Leergeld €100.000 voor inwoners in een schuldregeling;
- Het verlagen van de inkomensgrens Rechetop naar 130% en het afschaffen van staffels, €20.000.
- De uitvoering van Geldfit, €45.000.

Voor alle posten behalve het voortzetten van de IIT is dekking in de reguliere begroting.

Inwoners moeten zelf de regelingen aanvragen waar ze recht op hebben. We blijven ons inzetten om het bereik te vergroten met een nieuwe communicatiecampagne later dit jaar en door de samenwerking met lokale partijen en binnen de gemeente te verbeteren.

Recent is nieuw beleid vastgesteld voor vroeg signalering en preventie. We proberen vroegtijdig in contact te komen met inwoners en schuldhulpverlening aan te bieden op basis van signalen, maar we kunnen dit niet afdwingen.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
16 Voortzetting individuele inkomenstoelage	7	-270			

5.4.2 Toeleiding naar opleiding, werk en maatschappelijke participatie

De gemeente Deventer gelooft dat iedereen waarde kan toevoegen, hetzij door arbeid of op andere manieren. We streven ernaar dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de arbeidsmarkt of samenleving. De uitdaging is om een goede match te maken tussen de mogelijkheden en wensen van uitkeringsgerechtigden en de vraag van ondernemers naar arbeidskrachten. Hiervoor moeten ondersteunings- en opleidingsmogelijkheden optimaal worden benut.

Onderzoek toont aan dat een methodische aanpak, afgestemd op de marktbehoeften, leidt tot hogere uitstroomresultaten en meer mensen aan het werk. Dit heeft een positief effect op zorgkosten.

Er moeten voortdurend kansen worden gecreëerd voor kwetsbare doelgroepen. Dit vereist duidelijke sturing op de inzet van deze groepen bij kansrijke werksoorten zoals groenvoorziening, schoonmaak en eenvoudige productietaken. Als gemeente moeten we het goede voorbeeld geven en deze inzet optimaliseren.

KonnecteD

Om te kunnen starten met het plan toekomst KonnecteD is de zekerheid van budget nodig..

Omdat het in deze fase nog niet duidelijk is of er voor alle ontwikkelopgaven binnen KonnecteD voldoende budget beschikbaar is (lopende begroting, impulsbudget) stellen we voor €500.000 te reserveren voor frictiekosten en investeringskosten.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
17 Konnected	9	-500			

5.4.3 Inkomenszekerheid door uitkeringen

Wie recht heeft op een uitkering in Deventer, ontvangt deze. We ontvangen BUIG budget voor het verstrekken van de uitkeringen, doordat:

- we bevorderen dat mensen uitstromen uit de uitkering;
- we voorkomen dat mensen instromen in een uitkering;
- we mensen ontwikkelen waardoor zij betere kansen hebben op de arbeidsmarkt.

Door de jaarlijkse schommelingen in het buig budget is het lastig een lange termijn raming te maken. Ons beleid en vooral de uitvoering is gericht op het bieden van de juiste ondersteuning, maar natuurlijk ook voor het beheersbaar houden van het de uitkeringen. Dit betekent wel dat er voldoende middelen beschikbaar moeten blijven voor de juiste uitvoering en dat er altijd goed gekeken moet worden of we nog de juiste dingen doen. (PDCA).

5.4.4 Asielopvang en integratie (Inburgering)

We streven ernaar om nieuwkomers zo snel mogelijk te laten integreren en zich thuis te laten voelen. Dit omvat het verwelkomen van inburgeraars, het starten van activiteiten voor maatschappelijke deelname, en het leren van de Nederlandse taal. Door te investeren in een vroege start van inburgering, wordt financiële zelfredzaamheid bevordert en worden kosten op de lange termijn bespaard.

We richten ons op een vroege start van inburgering, met programma's zoals Brede Startklas. Er is momenteel een achterstand in huisvesting en tevens is landelijk een bezuiniging van 10% op specifieke uitkeringen aangekondigd (vanaf 2026/2027). Met de huidige kennis wordt de bezuiniging doorgevoerd in 2028. In onderstaande berekening is nog geen rekening gehouden met deze bezuiniging. Voor de uitvoering van het beleidskader Inburgering zijn voor 2 jaar middelen toegekend (2025/2026). Voor 2027 volgt een nieuw voorstel inclusief benodigde financiële middelen.

Zonder extra budget zal de uitvoering versoberen en zullen doelen zoals het leren van de taal, het zich thuis voelen en deelnemen aan de samenleving moeilijker te bereiken zijn.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
18 Asielopvang en integratie (inburgering)	8	0	PM	PM	PM

5.5 Houdbare zorg

De centrale doelstelling binnen het sociaal domein in Deventer is dat iedereen, jong en oud, meetelt en naar vermogen kan deelnemen. Door vergrijzing, toenemende zorgbehoefte en druk op de arbeidsmarkt is het onzeker of deze doelstelling haalbaar is. Vroegtijdige en toegankelijke

ondersteuning is cruciaal om problemen te voorkomen en zwaardere zorg te vermijden. Deze aanpak heeft al positieve resultaten opgeleverd.

De komende jaren zal de focus liggen op het vergroten van weerbaarheid, veerkracht en zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners, met speciale aandacht voor jongeren en hun opvoeders. Innovatie, experimenten en invoeren van nieuwe zorg- en ondersteuningsvormen zijn essentieel om beter in te spelen op veranderende behoeften en efficiëntere oplossingen te vinden.

Om de toenemende ondersteuningsvraag en kostenstijging het hoofd te bieden, wordt geïnvesteerd in preventie en individueel maatwerk zoveel mogelijk collectief en in het sociale netwerk van inwoners georganiseerd. Algemene voorzieningen helpen maatwerk voorkomen en werken kostenbesparend. Er wordt geïnvesteerd in het versterken van de sociale basisinfrastructuur door samenwerking tussen professionals, vrijwilligers en inwoners. Door demografische en arbeidsmarktontwikkelingen dreigen tekorten in personeel en middelen, waardoor inwoners mogelijk niet langer geholpen kunnen worden. Investeren in preventie, algemene voorzieningen en sociale basisinfrastructuur kan deze negatieve tendens afzwakken of voorkomen.

Er is nader onderzoek gedaan naar de kostenontwikkelingen in de WMO. We zien daarbij dat het WMO voorspelmodel voor Deventer financiële ruimte biedt. Die ruimte is hard nodig om extra te investeren in preventie en algemene voorzieningen, zoals Stap in de wijk, Bij de Halte of Huis van de wijk of het echtscheidingsloket. Dit voorkomt tekorten op de lange termijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden tot financiële optimalisaties in de uitvoering van de WMO. Mogelijke richtingen zijn: Stoppen met PlusOV en hiervoor lokaal maatwerk bieden, het onderbrengen van de was verzorging als algemene voorziening en de uitbreiding van de stedelijke mobiliteitspools (deelgebruik i.p.v. individuele verstrekking). Vanaf 2027 leidt dit tot een besparing van circa €1.000.000 structureel. Dit is meegenomen in de financiële opstelling van optimalisaties.

De tekorten in de jeugdzorg blijven oplopen en drukken sterk op ons begrotingsresultaat. We hebben onderzocht waar we invloed kunnen uitoefenen op de kosten. Dit begint met een sterke lokale toegang, waardoor meer aandacht is voor de derde verwijzers en de inzet van zorg. Daarnaast komt het Rijk met extra middelen uit de voorjaarsnota, maar ook met extra kortingen. Bij de knelpunten bestaand beleid zijn we uitgegaan van een structureel tekort in de jeugdzorg van € 9 mln. Bij de optimalisatie mogelijkheden hebben we kostenbesparingsmogelijkheden in de jeugdzorg voorzien voor meer aandacht op derde verwijzers en de inzet van zorg.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
19 Tekort Jeugdhulp	9	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000

5.5.1 Integrale, intensieve en (de)escalerende aanpak

De gemeente wil intensiever en integraal werken, dicht bij de inwoners. Dit betekent aanwezigheid in wijken en benadering vanuit één huishouden, één plan, één regisseur. Door werkgebieden te verkleinen en WMO-zorg te integreren met schuldhulpverlening, veiligheid, jeugdzorg en meer, kunnen we passende zorg en ondersteuning bieden. Er moet ook aandacht

zijn voor duurzaamheid en inclusiviteit, met beleid dat rekening houdt met de impact van klimaatverandering op gezondheid en welzijn, en maatregelen om kwetsbare groepen te ondersteunen. Inclusiviteit betekent aandacht voor diversiteit en gelijke kansen voor iedereen.

De gemeenteraad heeft een plan goedgekeurd om geweld in afhankelijkheidsrelaties en seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en te bestrijden. Voor de uitvoering en communicatie van dit plan is in de begroting van 2025 eenmalig €98.000 toegewezen. We stellen voor om dit voor 2 jaar voort te zetten voor de inzet van beleids capaciteit, uitvoering en communicatie en na deze 2 jaar dit beleid te evalueren.

De gemeente heeft de regie in complexe zorg- en veiligheidscasussen, waarbij de Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek (AVE-methodiek) wordt gebruikt. Medewerkers van de gemeente Deventer hebben vanuit de inhoud en verschillende disciplines met het voorkomen of beperken van escalerende situaties te maken. Neem bijvoorbeeld een alcoholverslaving van één van de ouders. Daardoor kunnen (huur)schulden ontstaan, gaan kinderen niet naar school, kan er sprake zijn van huiselijk geweld en woonoverlast. Door deze multi problematiek dreigt het gezin op straat terecht te komen. Een gemeentelijk procesregisseur pakt regie bij stagnerende (keten)samenwerking en complexe, domein overstijgende problematiek die buiten de standaard vallen. Omdat het aantal casussen dat een procesregisseur toeneemt, wordt voorgesteld om een extra procesregisseur aan te stellen voor €100.000 per jaar.

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
9 Uitvoering afhankelijkheidsrelaties en grensoverschrijdend gedrag	9	-98	-98		
10 Procesregisseur Multi problematiek zorg en veiligheidscasussen	2	-100	-100	-100	-100

6. Domein Dienstverlening

6.1 Inleiding

De gemeente Deventer staat midden in een dynamische en digitale samenleving, waarin de verwachtingen van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners voortdurend veranderen. Om blijvend betrouwbare, toegankelijke en toekomstbestendige dienstverlening te bieden, investeren we in de verdere ontwikkeling van onze bedrijfsvoering en digitale infrastructuur. Digitalisering en datagedreven werken zijn niet meer weg te denken uit onze manier van werken. Ze versterken onze dienstverlening, helpen ons om beter onderbouwde beslissingen te nemen en maken ons werk efficiënter. Tegelijkertijd brengt deze ontwikkeling nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee: van het waarborgen van privacy en informatiebeveiliging tot het stellen van ethische kaders bij het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI). De inzet van technologie vereist bovendien een solide basis in informatiebeheer en datakwaliteit, waarin we als organisatie nog flinke stappen willen en moeten zetten.

Naast digitalisering zetten we ook in op toegankelijke en klantgerichte dienstverlening. Onze inwoners en ondernemers kiezen zelf het kanaal dat bij hen past – fysiek of digitaal – ondersteund door heldere communicatie, transparante processen en persoonlijke aandacht waar nodig. We bouwen aan een overheid die proactief is, luistert naar signalen uit de samenleving en vanuit vertrouwen handelt.

Deze ontwikkelingen vragen veel van onze medewerkers. Investeren in hun digitale vaardigheden, leervermogen en weerbaarheid is een voorwaarde om goed mee te bewegen met technologische en maatschappelijke veranderingen. Ook de inrichting van onze organisatie zelf is in beweging: gericht op wendbaarheid, samenwerking en het maken van bewuste keuzes. Kortom: in onze bedrijfsvoering en dienstverlening draait het om de goede dingen doen én de dingen goed doen. Dat vraagt visie, inzet en durf om door te ontwikkelen in een steeds complexere omgeving.

6.2 Digitalisering en data

Digitalisering is niet meer weg te denken in de interne en publieke dienstverlening. Digitalisering ondersteunt de moderne publieksdienstverlening naar de inwoners en raakt de werkprocessen van de medewerkers. Daarbij maken we steeds meer gebruik van data.

We willen op verschillende manieren met data de dienstverlening verbeteren en besluiten beter onderbouwen. Door data te visualiseren, kunnen we bijvoorbeeld de impact van verschillende scenario's inzichtelijk maken, zoals zon- en schaduweffecten bij de bouw van nieuwe gebouwen in de omgeving. Daarnaast kunnen we voorspellende modellen bouwen om problemen of hulpbehoefte van inwoners te voorkomen in plaats van ze achteraf te verhelpen. Denk hierbij aan het voorspellen van armoede, dakloosheid, schoolverlaters of zorgbehoeften.

Door data te gebruiken in besluitvorming en transparant te zijn over welke data wordt gebruikt, wordt bijgedragen aan een meer ervaren objectiviteit waardoor inwoners besluiten van de gemeente beter kunnen toetsen.

Sinds ChatGPT is geïntroduceerd in november 2022 is voor het eerst op grote schaal een AI-toepassing voor het publiek beschikbaar gekomen. Dit heeft een enorme boost gegeven aan de

ontwikkeling van AI en het gebruik en toepassen van algoritmes. Waar dit op lange termijn toe leidt is nog nauwelijks te overzien. Als volgende stap in AI zien we de zogenaamde AI-agents ontstaan. Dat zijn AI tools die zijn gericht op het uitvoeren van een hele specifieke taak. Technologiebedrijven voorzien dat medewerkers op termijn ondersteund worden door een veelheid van dit soort AI-agents om routinematige werkzaamheden uit te voeren. We zien wel dat deze technologie steeds meer onderdeel gaat uitmaken van onze werkzaamheden. Of we nu willen of niet: AI is er en gaat niet meer verdwijnen. Dat betekent dat we als gemeente meebewegen op deze ontwikkelingen, experimenteren en ervaring op doen om beter te kunnen beoordelen waar we op moeten investeren. Dat betekent ook dat we de I-visie gaan actualiseren en beleid willen opnemen over de inzet van AI en welke kaders daarvoor gelden.

Hierbij valt te denken aan ethische kaders maar uiteraard ook de kaders vanuit privacy en informatiebeveiliging zoals die gelden vanuit het strategisch informatiebeveiligingsbeleid.

Informatiebeveiliging en digitale soevereiniteit

Ook op het vlak van informatiebeveiliging zien we in toenemende mate dreiging op ons afkomen. Nieuwe technologieën bieden ook aan kwaadwillenden nieuwe mogelijkheden. Het begrip VUCA wereld (Volatile Uncertain Complex Ambigie) is een aanduiding van de tijd waarin we leven. Statelijke actoren roeren zich steeds meer in het digitale domein. Georganiseerde misdaad slaagt er telkens in om organisaties digitaal te gijzelen.

Dat vraagt aan ons om alert te blijven en te blijven inzetten op een sterke informatiebeveiliging in zowel het fysieke als digitale domein. Tegelijkertijd kunnen we vaststellen dat het dreigingsrisico niet tot nul is te reduceren. Daarom blijven we oefenen met cybercrisis dreigingen.

Met de nieuwe Cyberwetgeving in aantocht (beoogd vierde kwartaal 2025) zien we ook vanuit de politiek steeds meer aandacht voor de zorg voor informatiebeveiliging als kerntaak van het bestuur. Daarmee moet informatie risicomangement ook deel gaan uitmaken van de integrale planning en control cyclus.

In dit kader zien we ook steeds meer behoefte aan digitale (data) soevereiniteit. We constateren dat we de afgelopen jaren, min of meer geruisloos, afhankelijk zijn geworden van vooral Amerikaanse Big Tech bedrijven. In de huidige wereld constateren we dat dit daarmee ook een risico is geworden. We volgen deze ontwikkelingen en constateren dat er in Nederland meer geluiden op gaan om in te zetten op minder afhankelijkheid van de VS. Deze richting zullen we volgen en zo mogelijk op handelen binnen de mogelijkheden die we daarin als gemeente hebben.

Waar moeten we de komende jaren op inzetten?

Datagedreven werken vereist een basis die op orde is. Zonder goede datakwaliteit heeft datagedreven werken eerder een negatief dan positief effect. Immers, besluitvorming wordt dan gebaseerd op onvolledige of onjuiste data.

Op dit moment constateren we dat we nog niet alle data op orde hebben. Documenten zijn moeilijk vindbaar, een deel van het beleid is niet actueel, data is nog niet altijd beschikbaar in onze Digital Twin, het afhandelen van WOO/AVG verzoeken kost relatief veel tijd en onze toezichthouders wijzen herhaaldelijk op een aantal gebreken in ons informatiebeheer. Een pilot met een AI-toepassing leerde ons de AI-toepassing als zodanig goed werkte maar dat de onderliggende data van onvoldoende kwaliteit was om tot een betrouwbare uitkomst te komen. We moeten dus verbeteren in ons informatiebeheer, en dat moet ook om de basis op orde te krijgen. Tegelijkertijd werpt dat de vraag op wat de ambitie van de gemeente is. Willen we de basis op orde of willen we in staat zijn om op basis van juiste data alle inwoners te bieden waar

ze voor in aanmerking komen? Wat is het kwaliteitsniveau dat we nastreven? Het zal duidelijk zijn dat meer ambitie meer resources vraagt van de organisatie.

We staan aan de vooravond van de invoering van een aantal nieuwe toepassingen voor het zaakgericht werken (PodiumD, SharePoint archivering). Dit momentum willen we gebruiken om op dit deel het informatiebeheer weer te versterken.

Wanneer we inzetten op een beter informatiebeheer vraagt dit ook meer structuur en minder vrijheid. Het vraagt discipline van medewerkers en het nakomen van afspraken. We kunnen stellen dat dit ook wel een cultuurverandering vraagt. Tegelijkertijd rechtvaardigt de groei van het aantal medewerkers ook dat er wat meer structuur komt in het werk dat we doen.

Digitale toegankelijkheid, transparantie en ethiek is niet los te zien van het informatiebeheer. Onze informatie moet digitaal toegankelijk zijn voor de inwoners en dat vraagt enerzijds om technologische voorzieningen die beschikbaar moeten zijn maar het vraagt ook om transparantie in onze processen, uitlegbaarheid naar de inwoners en medewerkers. Maar het vraagt ook transparantie in het gebruik van data (en eventuele algoritmes). Ethiek is daarom in toenemende mate van belang en wordt ook als discipline toegevoegd aan het CIO-bureau.

De goede dingen doen en de dingen goed doen

Op dit moment constateren we ook dat de capaciteit van de DOWR-I organisatie wordt overvraagd door alle projecten en initiatieven die gestart worden. Daarom zetten we voor de komende jaren in op *portfoliomanagement*. We willen beter sturen op het starten van initiatieven die bijdragen aan de strategische opgaven en de taken van de gemeente en de beschikbare capaciteit daarop inzetten. Dat voorkomt dat we (te) veel initiatieven oppakken en (te) weinig echt afronden (realiseren). Hierin voorzien we een intensieve samenwerking tussen de beleidsdomeinen, de informatievoorziening en de IT-uitvoering. Dat doen we deels ook samen met Olst-Wijhe en Raalte.

Wat betekent dit voor de medewerkers?

De verdergaande digitalisering, het datagedreven werken en de ontwikkeling van AI vragen ook wat van onze medewerkers. Het vraagt digitale fitheid, gerelateerd aan de nieuwe technologieën.

Dit vraagt een investering in onze medewerkers. Zij moeten in staat zijn om met de nieuwe technologieën te werken, zich bewust te zijn van de risico's het gebruik en ook in staat zijn om data goed te interpreteren. Het betekent ook dat traditionele werkwijzen (moeten) veranderen: beleidsmakers zullen meer beleid visualiseren in de Digital Twin bijvoorbeeld.

Medewerkers zullen met AI-toepassingen makkelijker in staat zijn om analyses op datasets uit te voeren maar zullen dus ook in staat moeten zijn om goede interpretaties van uitkomsten te kunnen doen. Dit vraagt andere kennis, competenties en vaardigheden van medewerkers.

Nieuw beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
11 Pilots met AI	13	-50	-50		

6.3 Publieke dienstverlening

Op weg naar 2035 willen we een overheid zijn en blijven die doet wat ze belooft. Die begrijpt wat inwoners en ondernemers nodig hebben, soms nog voordat ze erom vragen. Onze

dienstverlening sluit aan op de vraag van inwoners en ondernemers.

Producten en diensten zijn toegankelijk, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. We hanteren hiervoor de kwaliteitsnormen uit de landelijke BurgerServiceCode. We bieden advies als er meer ondersteuning nodig is. We werken aan passende regels: we kijken welke regels belemmerend werken, onnodige regelgeving wordt losgelaten.

Veel dienstverlening is digitaal beschikbaar, maar sommige vragen lenen zich niet voor digitale afhandeling. Bovendien heeft een deel van onze inwoners moeite met digitale dienstverlening. Daarom zijn alle contactkanalen (balie, telefoon, email, social media, whatsapp en digitaal) van groot belang, houden we deze kanalen maximaal open en kiest de inwoner en ondernemer zélf zijn contactkanaal: de omnichannel strategie. Dit is niet alleen klantvriendelijk, het is tevens (kosten)efficiënt, omdat het herstelkosten in de vorm van informatieloops, onnodig herhaalcontact, klachten en bezwaar helpt voorkomen.

De verwachte ontwikkeling is dat we ons als gemeente meer gaan richten op overheidsbrede dienstverlening, dat wil zeggen de gemeente als ingang voor alle vragen aan de overheid. Daarnaast zetten we in op pro-actieve dienstverlening; we wachten niet op een vraag of aanvraag van inwoners en ondernemers, maar gaan er of af! Dit doen we in samenwerking met Dimpact, Vereniging Directeuren Publieksdiensten, VNG en BZK. we op onderwerpen als overheidsbrede dienstverlening en pro-actieve dienstverlening. Er lopen verschillende trajecten om dit aan te jagen. Deventer neemt deel aan de pilot het praktijkinitiatief overheidsbrede dienstverlening van BZK. Sinds 1 april 2025 werken we met een antwoordbalie waar inwoners geholpen worden met hun vragen over onze eigen dienstverlening en die van andere overheidsinstanties. Daarnaast maken we gebruik van de 'telefonische professionallijnen', waarmee we direct zaken doen met uitvoeringsorganisaties. Ook willen we ons verder ontwikkelen als een responsieve en ontvankelijke overheid, die zich blijft ontwikkelen en leert van signalen van buiten en van fouten.

6.4 Participatie

Richting 2035 ontwikkelen we met participatie verder. Participatie leidt tot een betere belangenafweging door de gemeente en meer zeggenschap van inwoners in hun eigen leefomgeving. Daarbij geldt dat de gemeente vele taken heeft. De rol die we aannemen loopt uiteen van reguleren (vergunningen verlenen en handhaven), uitvoeren, regisseren in netwerkverbanden, stimuleren of faciliteren, tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Gezamenlijk zorgen we voor de beste oplossingen en keuzes voor onze inwoners en betrekken onze inwoners beter en op nieuwe, slimme en innovatieve manieren. We willen de samenwerking tussen partijen bevorderen om onze inwoners het allerbeste te kunnen bieden. Dat vraagt naast inzet ook draagvlak bij en betrokkenheid van inwoners. We zetten in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de lange termijn. Daarbij willen we alle belanghebbenden tijdig betrekken en in de gelegenheid stellen om mee te praten, hun belang te duiden en deze belangen ook mee laten wegen in de besluitvorming.

Uitdaging is om participatie slim(mer) te organiseren; door goed gebruik te maken van data, informatie en kennis die we al hebben en inwoners gericht te betrekken. Hier ligt een directe

relatie naar datagedreven werken. Ook ontwikkelen we een participatie-atlas, met overzicht van verschillende participatie-trajecten en burgerinitiatieven om inwoners beter en in juiste frequentie te betrekken.

Volgens afspraak met de gemeenteraad wordt momenteel een evaluatie uitgevoerd op ons participatiebeleid. Ook evalueren we het burgerberaad klimaat.

6.5 Gekwalificeerd personeel

Als gemeente Deventer willen we de aantrekkelijkste gemeentelijke werkgever in de regio zijn. Een gemeente met een helder en aantrekkelijk profiel (DNA), uitdagend werk, goede (secundaire) arbeidsvoorwaarden en goede mogelijkheden voor persoonlijke groei en ontwikkeling. Door onze positionering als werkgever lukt het ons om goed gekwalificeerd personeel én jong talent aan te trekken en te behouden.

Voor de korte en middellange termijn zien we dat het aanbod op de arbeidsmarkt weer toe neemt. Onzekerheid over de toekomst (o.a. geopolitieke ontwikkelingen) maakt dat de gemeente als stabiele werkgever een aantrekkelijke werkgever kan zijn.

We blijven stevig op arbeidscommunicatie inzetten en bouwen ons goede werkgeversmerk verder uit. Voor lastige functies gaan we meer inzetten op carrièrepaden en (het aantrekken en ontwikkelen van) jong talent. Jong talent binden we vanuit stages en afstudeerplekken of traineeships aan ons als werkgever.

In het najaar 2025 starten de onderhandelingen met de vakbonden en de ondernemingsraad over een nieuwe reiskostenregeling, in aansluiting op de cao. De concept cao 2025 – 2027 stelt namelijk dat de werkgever met ingang van 1 januari 2026 lokaal een structurele regeling moet vaststellen voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer (artikel 3.22 lid 1 cao). De oriënterende gesprekken met de vakbonden en ondernemingsraad laten zien dat wanneer we een aantrekkelijke reiskostenregeling treffen, deze waarschijnlijk ook een vergoeding per kilometer bevat voor lopen en fietsen. Waarbij de landelijke trend in reiskostenvergoeding is dat de maximale onbelaste kilometervergoeding voor 2025 is vastgesteld op € 0,23 per kilometer. Wat we nodig hebben om een ruimere, aantrekkelijke reiskostenregeling te kunnen gaan vormgeven, zal een structureel budget van ongeveer 1 miljoen euro per jaar vragen.

Op verschillende plekken in onze organisatie zal het werk verder digitaliseren en op termijn mogelijk worden overgenomen door automatisering, robotisering en AI. Tegelijkertijd neemt in een digitaliserende wereld het belang van een-op-een contact en communicatie toe.

Dit betekent voor (nieuwe) medewerkers een verschuiving van competenties en vaardigheden. Onderzoek* laat zien dat de komende jaren technologische competenties en vaardigheden als AI, big data en cyberveiligheid in belangrijkheid toenemen. Naast deze 'hard skills' neemt het belang van 'soft skills' als flexibiliteit, creativiteit en leergierigheid toe.

Dit heeft effect op het leren en ontwikkelen van bestaande medewerkers als ook op de werving en selectie van nieuwe gekwalificeerde medewerkers.

Naast een verschuiving van werkzaamheden hebben we de komende 5 jaar een pensioengolf van meer dan 100 medewerkers. Voor tientallen functies zal gelden dat het borgen van kennis, kunde en ervaring in de organisatie essentieel zal zijn voor de continuïteit. Vanuit ons

strategisch personeelsmanagement sturen we voor deze plekken op een ruime inwerktijd voor de nieuwe medewerkers. (Meester gezelfonds)

We zoeken naar veerkracht en wendbaarheid in onze formatie-opbouw, zodat we ook bij financiële tegenwind goede keuzes kunnen maken. Dit kunnen we allereerst opvangen met natuurlijk verloop. Daarnaast afbouw van inhuur of tijdelijke contracten of eventueel het niet invullen van vacatureruimte. Dit zou op termijn zelfs tot een krimp van het aantal vaste medewerkers kunnen leiden. De nieuwe hoofdstructuur biedt kansen voor effectiever en efficiënter samenwerken met behoud kwalitatief goede producten en diensten.

Verder constateren we dat door o.a. de wet WBA het aantal ZZP'ers verder zal afnemen. Inhuur zal meer via detacheringbureaus lopen en het wordt naar verwachting aantrekkelijker om een vast contract bij ons aan te gaan. Hier ligt een kans om de inhuur te verminderen.

De samenkomst van vergaande digitalisering, verschuivende werkzaamheden, een groot (natuurlijk) verloop en mogelijke financiële tegenwind maakt dat we ons blijvend oriënteren op welke organisatie we willen, moeten en kunnen zijn. Een flexibele organisatie, met goede dienstverlening die technisch en innovatief kan meebewegen met de (wettelijke)ontwikkelingen om ons heen, vraagt om kritisch te blijven kijken naar zaken als optimaliseren van onze werkprocessen, efficiënter en effectiever samenwerken, in passende huisvesting. De huidige organisatieontwikkeling met de start van een nieuwe directie is een natuurlijk kantelpunt om hier met gerichte focus verder mee aan de slag te gaan.

Knelpunten bestaand beleid

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	Programma	2026	2027	2028	2029
20 Continuering meester Gezelfonds	13		-300	-300	-300
21 Raadsadviseur	1	-132	-132	-132	-132
22 Reiskostenregeling	13	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000

7. Totaal financieel beeld

7.1 Financieel kader

Onderstaand overzicht geeft het totaal financieel kader voor aanvang van de perspectiefnota, met een inschatting van de voorjaarsnota effecten van het kabinet. Normaal gesproken worden deze effecten uitgewerkt in de meicirculaire en dan nemen wij ze mee bij de begroting. Vanwege het forse effect in de jaarschijven 2026 en 2027 en de perspectieven die we afwegen, vinden we het verstandig dit op basis van inschatting nu vast mee te nemen. Juist om te voorkomen dat we pijnlijke of lastige keuzes moeten maken en meer realistisch onze perspectieven financieel kunnen toetsen. Dit is nadrukkelijk een inschatting en de uitwerking van de meicirculaire kan afwijken.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Uitkomst begroting 2025 na 1 ^e tussentijdse rapportage 2025	1.460	1.236	927	927
Autonome ontwikkelingen kaderbrief	67	67	67	2.271
Voorjaarsnota kabinet (uitdrukkelijk voorlopig)	9.163	9.147	-31	176
Financieel kader	10.690	10.450	963	3.374

7.2 Autonome ontwikkelingen

Na de eerste tussentijdse rapportage 2025 en kaderbrief zijn er nieuwe autonome ontwikkelingen geweest:

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
1 Omgevingsdienst voldoen aan robuustheidscriteria	-240	-280	-320	-360
2 Hogere energiekosten voor het stadhuis.	-200			
3 Beheer Basisregistratie Ondergrond 1 fte	-96	-96	-96	-96
4 Wettelijke verplichte cliëntondersteuning	-100	-100	-100	-100
5 Organisatieontwikkeling	-308	-308	-308	-308
Saldo	-944	-784	-824	-864

Toelichting

1. Omgevingsdienst voldoen aan robuustheidscriteria

Om de taakuitvoering en organisatie van de omgevingsdienst IJsselland in 2028 in overeenstemming te brengen met het landelijke robuustheidsniveau is structureel budget benodigd van de deelnemers. De bijdrage van Deventer daaraan loopt elk jaar op tot €361.000 in 2029.

2. Hogere energiekosten voor het stadhuis

2024 is het budget voor elektriciteit vanwege sterk gestegen tarieven voor het Stadhuis eenmalig opgehoogd met €140.000 en met €56.000 overschreden. Voor 2025 is de verwachting

dat de energiekosten op een vergelijkbaar hoog niveau zullen blijven. Met de actuele tarieven komt het verwachte elektriciteitsverbruik van het stadhuis naar verwachting €200.000 hoger uit dan de begroting. Structurele doorwerking van deze tarieven is onzeker. Daarom gaan we voorlopig uit van een noodzakelijke verhoging voor 2025 en 2026.

3. Beheer basisregistratie ondergrond

Dit betreft een wettelijke taak. Dit is een registratie op basis waarvan privaatrechtelijke en publiekrechtelijke besluiten worden genomen. Een taak die we niet, niet kunnen doen.

<https://basisregistratieondergrond.nl/inhoud-bro/planning-inhoud/registratieobjecten-gemeenten/>.

Voorheen werd dit gedekt door incidentele gelden die ophouden, terwijl het een structurele taak is

4. Wettelijk verplichte cliëntondersteuning

Gemeenten zijn wettelijk verplicht cliëntondersteuning te bieden: gratis, levensbreed, onafhankelijk en in het belang van de cliënt. Tot op heden werd deze ondersteuning betaald vanuit incidentele middelen. Dat is vanaf 2026 niet langer mogelijk.

5. Organisatieontwikkeling

Dit betreft de uitbreiding van de functies directeur en teamleider Schuldhulpverlening waarover u bent geïnformeerd via [raadsmededeling 2025-77](#).

7.3 Naar een financieel sluitend perspectief

7.3.1 Financiële doorkijk gebaseerd op prioriteiten

Wat we zien in onze begroting dat er de afgelopen jaren activiteiten met eenmalige middelen zijn gedekt. Er zijn veel verzoeken gedaan om dit structureel te maken. In het maken van keuzes hebben we vaak nog voor een jaar middelen toegekend, waarbij we het verzoek doen om te komen met een goede evaluatie van de activiteit. Op deze manier kunnen we het volgende jaar een betere afweging maken. Voor nu is het ook een passende keus bij het financiële perspectief.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Financieel kader	10.690	10.450	963	3.374
Autonome ontwikkelingen	-944	-784	-824	-864
Perspectief Prioritering knelpunt bestaand beleid	-15.910	-14.223	-14.068	-14.555
Perspectief Prioritering nieuw beleid	-1.288	-1.533	-1.117	-1.117
Begrotingsoptimalisatie	5.460	5.759	6.480	6.453
Saldo	-1.992	-331	-8.566	-6.709

7.3.2 Optimalisatie, slimmer en anders werken

Onderstaand overzicht geeft een samenvatting van de inschatting van de optimalisatie mogelijkheden.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Optimalisatie	4.026	2.693	2.380	2.353
Optimalisatie WMO (Maatwerkvoorzieningen)	400	1.000	1.000	1.000
Optimalisatie Jeugd: aandacht voor derde verwijzers	617	1.233	1.850	1.850
Optimalisatie Jeugd: inzet van zorg	417	833	1.250	1.250
Saldo	5.460	5.759	6.480	6.453

7.3.3 Sluitend perspectief

Door inzet van drie stelposten hebben we een sluitend perspectief. We kunnen verantwoord de stelpost accres inzetten. Deze is er om fluctuaties in het gemeentefonds op te vangen. Door de gewijzigde gemeentefonds systematiek zijn deze fluctuaties er vanwege die reden minder.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Saldo gebaseerd op prioriteiten/keuzes	-1.992	-331	-8.566	-6.709
Stelpost autonome ontwikkelingen	1.000		1.000	1.000
Stelpost accres			3.300	3.526
Stelpost lonen en prijzen	992	2.242	1.482	2.183
Saldo	0	1.911	-2.784	0

We mogen conform bestendige gedragslijn de 1^e jaarschijf van de post autonome ontwikkelingen structureel inzetten voor dekking. De hoogte hiervan bedraagt voor de jaarschijf 2026 € 1,5 mln. De aangeboden autonome ontwikkelingen bedragen afgerond € 1 miljoen. We kunnen dus € 1 mln. inzetten ter dekking. De actualisatie van de stelpost lonen en prijzen leidt, met name als gevolg van de nieuwe CAO gemeenteambtenaren tot een structurele ruimte in de stelpost die we kunnen inzetten. Het wat grotere voordeel op de stelpost lonen en prijzen in 2029 is een gevolg dat de jaarschijf 2029 is geactualiseerd bij de kadernota op basis van macro economische cijfers, voordat de cao afspraken bekend waren.

Bij het inzetten van de stelposten moeten we ons realiseren dat de rek uit de begroting is en we hierdoor minder wendbaar zijn.

7.4 Knelpunten bestaand beleid

De eerste 22 onderwerpen zijn een uitwerking van de toegelichte perspectieven in hoofdstuk 4, 5 en 6. De overige onderwerpen betreffen overige knelpunten bestaand beleid. Alle onderwerpen staan kort onder deze tabel toegelicht.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Nr	Omschrijving	Prog	2026	2027	2028	2029
1	Nota Kapitaal Goederen	3	-525	-1.050	-1.575	-2.100
2	PvA verbeteringslag beleidscyclus en datagedreven werken Ow	5	-200			
3	Klimaatadaptatie en uitvoering adviezen klimaatraad	3	-300	-300	-300	-300

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Nr	Omschrijving	Prog	2026	2027	2028	2029
4	Kosten gebiedsmanagement Keizerslanden	6	-140	-40	-40	-40
5	Kosten (apparaat-lasten) programmamanager Keizerslanden	6	-160	-160	-160	-160
6	Kosten gebiedsmanagement Centrum & Schil	6	-265	-265	PM	PM
7	Kosten (apparaat-lasten) programmamanager Centrum & Schil	6	-160	-160	-160	-160
8	Human Capital Agenda	10	-150	-150	-150	-150
9	Deventer Studentenstad	10	-150	-150	-150	-150
10	Toekomstbestendige bedrijventerreinen	10	0	-67	-66	-66
11	Nieuw bedrijventerrein 45 ha	10	-70	-70		
12	Deventer Economic Board (DEB)	10	-240			
13	Uitvoeringsplan fiets parkeren	3	-659	-707	-707	-707
14	Ondersteuning lokale energie-initiatieven	12	-150	-150		
15	Subsidie Schone Lucht Akkoord	4	-50			
16	Voortzetting individuele inkomenstoelage	7	-270			
17	KonnecteD	9	-500			
18	Asielopvang en integratie (inburgering)	8	0	PM	PM	PM
19	Tekort Jeugdhulp	9	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
20	Continuering meester gezelfonds	13		-300	-300	-300
21	Raadsadviseur	1	-132	-132	-132	-132
22	Reiskostenregeling	13	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
23	Sporthal Bathmen	8	0	-183	-180	-177
24	Onderzoek onderbouwing vergroting sluis	10	-200			
25	Toezicht & handhaving terrassen (inc middelen lopen af)	10	-30			
26	Evenementen	11	PM	PM	PM	PM
27	Invoering kostprijsdekkende huur	11	PM	PM	PM	PM
28	Opstellen omgevingsvisie	5	-150			
29	Tussentijds advies MER t.b.v. Omgevingsvisie	5	-40			
30	Visbystraat-Zweedsestraat	3	-1.000			
31	Deventer een veilige Haven	8	PM	PM	PM	PM
32	Bodem	4	PM			
33	Theaterschip De Werf	11	-35	-35	-35	0
34	Deventer Schouwburg hoge energielasten	11	-190	-190		
35	Athenaeum Bibliotheek, archeologie en Deventer Verhaal	11	PM	PM	PM	PM
36	Ateliers	11	PM	PM	PM	PM
37	Onderzoek museumfunctie - Nieuwe Markt	11	-30			
38	Horecaleges	2	PM	PM	PM	PM
39	Toezicht en handhaving en OV functieherwaardig	2	-114	-114	-114	-114
40	Aanbesteding en licenties applicatie verkeersregelinstallaties implementatie	3	PM	PM	PM	PM
	Saldo		-15.910	-14.223	-14.068	-14.555

Toelichting

1. Nota kapitaalgoederen

Om de staat van de openbare ruimte op het gewenst niveau te krijgen en te houden is op basis van de nota kapitaalgoederen (actueel prijspeil) de komende jaren aanvullend budget nodig van €5,9 miljoen in 2026 oplopend naar €7 miljoen in 2030. We kiezen ervoor om geleidelijk naar dit niveau toe te groeien met jaarlijks €525.000. Enerzijds heeft de organisatie tijd nodig om mee te groeien met het budget. Qua uitvoering is dit realistisch. Daarnaast is dit financieel ook een eerder haalbaar scenario.

2. Plan van aanpak verbeterslag beleidscyclus en datagedreven werken.

Het gaat om een plan voor het sluitend krijgen van de beleidscyclus dus van beleidsvorming, uitwerking, uitvoering, monitoring en evaluatie in samenhang met de aandacht voor de (geo-)data-gedreven manier van werken. Voor het opstellen van een aanpak en een start te maken met de uitvoering is om te beginnen een bedrag van €200.000 incidenteel nodig. Afhankelijk van het plan kunnen aanvullende middelen nodig zijn voor de jaren 2027, 2028 en 2029.

3. Klimaatadaptatie

Voor Straten, wegen en pleinen en groen is gedurende 4 jaar €300.000 incidenteel beschikbaar gesteld t/m 2025 ten behoeve van klimaatadaptatie. Om het beleid voort te kunnen zetten dienen deze middelen ook na 2025 beschikbaar te worden gesteld.

4 en 5. Integrale gebiedsontwikkeling Keizerslanden

De integrale gebiedsontwikkeling Keizerslanden vraagt om een structurele inbedding van het gebiedsgericht werken. Hiermee gaan kosten gepaard voor een programmamanager en kosten voor gebiedsmanagement. Voor deze laatste kan o.a. gedacht worden aan: onderzoeken, communicatie, raadsopdrachten, lobby, gebiedsprogramma, raamwerk openbare ruimte en out of pocket kosten. In de begroting is hier nog niet structureel rekening mee gehouden. Los van kostenverhaal en dekking uit projecten komt dit voor Keizerslanden neer op een structurele last van €300.000.

6 en 7. Integrale gebiedsontwikkeling Centrumschil

De integrale gebiedsontwikkeling vraagt om een structurele inbedding van het gebiedsgericht werken. Hiermee gaan kosten gepaard voor een programmamanager en kosten voor gebiedsmanagement. Voor deze laatste kan o.a. gedacht worden aan: onderzoeken, communicatie, raadsopdrachten, lobby, gebiedsprogramma, raamwerk openbare ruimte en out of pocket kosten. In de begroting is hier nog niet structureel rekening mee gehouden. Los van kostenverhaal en dekking uit projecten komt dit voor Centrum & Schil neer op structurele last van €550.000.

8. Human Capital Agenda

De Human Capital Agenda maakt onderdeel uit van de routekaart versterken arbeidsmarkt, als onderdeel van de routekaarten Wonen en Voorzieningen. De incidentele middelen die hiervoor beschikbaar zijn lopen eind 2025 af. Voortzetting van dit beleid om de krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan en leven lang leren te bevorderen en daarmee ook de arbeidsmarkt in Deventer te versterken, vraagt structureel €150.000.

9. Deventer Studentenstad

Eind 2025 lopen de incidentele middelen voor de agenda verjongen/ Deventer studentenstad af. Dit maakt onderdeel uit van de routekaart verjongen als onderdeel van de routekaarten Wonen en Voorzieningen. Continueren van dit beleid om Deventer aantrekkelijk te houden en te maken voor studenten en young professionals vraagt structureel €150.000.

10. Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Het vergroenen en klimaatadaptief inrichten van (toekomstbestendige) bedrijventerreinen (wens klimaatberaad) vraagt een investering van €1 miljoen in 2026. Dit leidt tot een structurele kapitaallast van circa €65.000 vanaf 2027.

11. Nieuw bedrijventerrein 45ha

In opdracht van het college is gestart met de zoektocht naar een nieuwe locatie voor een nieuw bedrijventerrein. Dit proces is inmiddels gestart en we zijn al tot een aantal mogelijke locaties gekomen. Het bedrag dat nu wordt gevraagd is bedoeld voor een projectleider die het onderzoek en realisatie verder gaat brengen. Dit project heeft de hoogste prioriteit op de projecten lijst die door het college 2x per jaar wordt vastgesteld.

12. Deventer Economic Board (DEB)

DEB staat voor een brede financiële uitdaging. De incidentele bijdrage vanuit de gemeente Deventer stopt in 2025. Dit betekent voor DEB een dekkingstekort van €240.000 per jaar. We stellen voor om nog voor 1 jaar middelen beschikbaar te stellen. Het DEB moet vervolgens concrete stappen zetten om de financiering van de activiteiten structureel te borgen wat cruciaal is om de slagkracht op lange termijn te behouden.

13. Uitvoeringsplan fiets parkeren.

Meer fiets parkeerplekken op straat en de exploitatie van een fietsenstalling met openstelling in de avonduren. De realisatie van de fietsenstalling is onderdeel van het gebiedsprogramma Centrum en Schil. De financiële vertaling van het uitvoeringsplan bestaat uit meerdere componenten. De uitvoering van de maatregelen (exclusief de bouw van de fietsenstalling) bedraagt structureel € 827.500, waarvan €466.000 benodigd is voor de personele bezetting tijdens de openingstijden van de fietsparkeergarage.

14. Ondersteuning lokale energie-initiatieven

Er wordt beleid uitgewerkt om ondersteuning te bieden aan lokale energie-initiatieven. Dit beleid omvat onder andere het instellen van een subsidieregeling om subsidies aan te vragen om kleinschalige initiatieven van te dekken. Voor deze regeling wordt een subsidiebudget gevraagd van €150.000 per jaar.

15. Subsidie schone lucht akkoord

Vanuit het Rijk hebben we 100.000 euro subsidie gehad, hier staat voor onze gemeente co-financiering tegenover. Voor 2025 wordt dit gedekt vanuit het programma. Voor 2026 is nog financiering van € 50.000 nodig. Hiervoor worden realtime metingen gedaan van onze luchtkwaliteit, die ervoor zorgen dat we naast alle berekeningen, ook daadwerkelijk de kwaliteit meten. Dit is van belang bijvoorbeeld bij klachten (asfaltcentrale) maar ook gezien het onderwerp gezondheid in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan en toekomstige bouwplannen. Er kan dan op basis van de juiste gegevens besluitvorming plaatsvinden. In het

licht van de aanscherping van de landelijke normen, kunnen wij dan aantonen dat de kwaliteit bijvoorbeeld voldoende is.

16. Voortzetting individuele inkomenstoelage (IIT)

Onze minimaregelingen worden al vele jaren uitgevoerd en vereisen onderhoud om effectief in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoekinzichten. Een belangrijk aandachtspunt is dat het gelijk trekken van regelingen de uitvoering vergemakkelijkt. We blijven echter afhankelijk van het rijksbeleid. Vanuit dit onderhoud zijn aanvullende middelen nodig voor de voortzetting van de individuele inkomenstoelage (IIT), €270.000.

17. KonnecteD

Om te kunnen starten met het plan toekomst KonnecteD is de zekerheid van budget nodig.. Omdat het in deze fase nog niet duidelijk is of er voor alle ontwikkelopgaven binnen KonnecteD voldoende budget beschikbaar is (lopende begroting, impulsbudget) stellen we voor €500.000 te reserveren voor frictiekosten en investeringskosten.

18. Asielopvang en integratie (inburgering)

We streven ernaar om nieuwkomers zo snel mogelijk te laten integreren en zich thuis te laten voelen. Dit omvat het verwelkomen van inburgeraars, het starten van activiteiten voor maatschappelijke deelname, en het leren van de Nederlandse taal. Door te investeren in een vroege start van inburgering, wordt financiële zelfredzaamheid bevorderd en worden kosten op de lange termijn bespaard.

We richten ons op een vroege start van inburgering, met programma's zoals Brede Startklas. Er is momenteel een achterstand in huisvesting en tevens is landelijk een bezuiniging van 10% op specifieke uitkeringen aangekondigd (vanaf 2026/2027). Met de huidige kennis wordt de bezuiniging doorgevoerd in 2028. In onderstaande berekening is nog geen rekening gehouden met deze bezuiniging. Voor de uitvoering van het beleidskader Inburgering zijn voor 2 jaar middelen toegekend (2025/2026). Voor 2027 volgt een nieuw voorstel inclusief benodigde financiële middelen.

Zonder extra budget zal de uitvoering versoberen en zullen doelen zoals het leren van de taal, het zich thuis voelen en deelnemen aan de samenleving moeilijker te bereiken zijn.

19. Tekort jeugdhulp

De tekorten in de jeugdzorg blijven oplopen en drukken sterk op ons begrotingsresultaat. We onderzoeken of en waar we invloed kunnen uitoefenen op de kosten. Dit begint met een sterke lokale toegang, waardoor meer aandacht is voor de derde verwijzers en de inzet van zorg. Daarnaast komt het Rijk met extra middelen uit de Voorjaarsnota, maar ook met extra kortingen. Vooralsnog zijn deze vooruitzichten uitermate onzeker en gaan we uit van een meerjarig effect van structureel €9 miljoen.

20. Continuering meester Gezelfonds

We hebben de komende 5 jaar een pensioengolf van meer dan 100 medewerkers. Voor tientallen functies zal gelden dat het borgen van kennis, kunde en ervaring in de organisatie essentieel zal zijn voor de continuïteit. Vanuit ons strategisch personeelsmanagement sturen we voor deze plekken op een ruime inwerktijd voor de nieuwe medewerkers. (Meester gezelfonds)

21. Raadsadviseur

In 2023 is voor twee jaar budget beschikbaar gesteld voor een tijdelijke financiering van een junior raadsadviseur. In november 2025 lopen de tijdelijke middelen af. Inmiddels blijkt dat de capaciteit van de junior raadsadviseur toegevoegde waarde heeft en ook moeilijk meer kan worden gemist. Voorstel van de werkgeverscommissie is vanaf 2026 structureel een extra raadsadviseur schaal 12 in de formatie op te nemen.

22. Reiskostenregeling

In het najaar 2025 starten de onderhandelingen met de vakbonden en de ondernemingsraad over een nieuwe reiskostenregeling, in aansluiting op de cao. De concept cao 2025 – 2027 stelt namelijk dat de werkgever met ingang van 1 januari 2026 lokaal een structurele regeling moet vaststellen voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer (artikel 3.22 lid 1 cao). De oriënterende gesprekken met de vakbonden en ondernemingsraad laten zien dat wanneer we een aantrekkelijke reiskostenregeling treffen, deze waarschijnlijk ook een vergoeding per kilometer bevat voor lopen en fietsen. Waarbij de landelijke trend in reiskostenvergoeding is dat de maximale onbelaste kilometervergoeding voor 2025 is vastgesteld op € 0,23 per kilometer. Wat we nodig hebben om een ruimere, aantrekkelijke reiskostenregeling te kunnen gaan vormgeven, zal een structureel budget van ongeveer 1 miljoen euro per jaar vragen.

23. Sporthal Bathmen

Er zijn meerdere locaties onderzocht en de gekozen locatie voldoet het beste aan een optimale integratie van binnen- en buitensport op een centrale plek van het sportpark. Voor terreininrichting zijn beperkt middelen opgenomen in de investeringsraming, omdat de locatie bij de start nog niet bekend was. In september 2025 zal de raad worden voorgesteld om van verkenningsfase over te gaan naar realisatiefase. De definitieve ramingen vanuit het Technisch Ontwerp (TO) zullen dan ook bekend zijn. Hierin zullen een aantal posten naar voren komen waarvoor nog extra krediet moet worden beschikbaar gesteld zoals meerkosten netcongestie, maatregelen ten behoeve van hogedruk gasleiding en de buitenruimte. In totaal gaat het om een aanvullend krediet van €2.730.000.

24. Onderzoek vergroting Sluis

Een onderzoek naar de vergroting van de sluis ten behoeve van een economische vitale binnenhaven vraagt eenmalig €200.000. Op basis van de "Toekomstverkenning Prins Bernhardsluis" zijn vervolgstappen noodzakelijk om duurzaam vervoer en vitaliteit haven te waarborgen. Ter voorbereiding van een definitieve keuze over mogelijke vervanging van de sluis en een dekking van de financiële middelen, is verder onderzoek, een juiste samenwerkingsvorm en een goede onderbouwing nodig, om (Europese) investeringen te verantwoorden. Vorig jaar heeft de Raad hiervoor €100.000 vrijgemaakt, maar er werd €350.000 gevraagd. We zijn ook nog in gesprek met de provincie voor cofinanciering, maar tot nog toe lijkt daar weinig perspectief op. Als we geen goede voorbereiding treffen dan lopen we het risico dat er geen verantwoorde financiële besluitvorming mogelijk is over al dan niet vervanging van de sluis en een gebrek aan gedegen onderbouwing voor Europese subsidie aanvragen (CEF).

Wat moeten we hiervoor doen:

1. Uitvoeren van Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse ter voorbereiding op aanvullende (Europese) financiering en onderbouwing van de noodzaak tot investeringen.
2. Uitvoeren van ruimtelijke studie die inzicht geeft in verdere kaders voor ontwerp en ruimtebeslag.

3. Verder onderzoek naar financieringsmogelijkheden die aansluiten op lopende onderzoek "Position Paper & Roadmap Binnenvaart" Regio Stedendriehoek.

25. Toezicht & handhaving terrassen

De incidentele middelen voor toezicht & handhaving om verrommeling terrassen tegen te gaan komen eind 2025 te vervallen. Om dit beleid te kunnen continueren is structureel €30.000 nodig.

26. Evenementenbeleid

Het actualiseren van het evenementenbeleid en een bijbehorend uitvoeringsprogramma vraagt om extra capaciteit. De kosten voor deze werkzaamheden worden verder in kaart gebracht en zijn daarom vooralsnog p.m. geraamd.

27. Invoering kostprijs dekkende huur

Met de kadernota Vastgoed is besloten om kostprijs dekkende huur in rekening te brengen voor al het gemeentelijke vastgoed. Dit heeft impact op culturele instellingen voor wie de huur zal stijgen ten opzichte van de huidige, lagere, huren. Als gevolg van hogere huurprijzen zal er op bepaalde plaatsen een knelpunt in de begroting van deze instellingen ontstaan en zal het verzoek komen tot hogere subsidie. De invoering van de kostprijs dekkende huur verloopt geleidelijk en wordt waar mogelijk op een natuurlijk moment toegepast.

28. Opstellen omgevingsvisie

Het omgevingsvisie traject is arbeidsintensief en vraagt een zorgvuldig proces met hoge kwaliteit. We worden ondersteund door externe bureaus, maar er zit ook tijdsdruk op het proces. Grote betrokkenheid vergroot ook het draagvlak intern. Op dit moment is de raming dat er in 2026 een tekort ontstaat op de incidentele middelen die beschikbaar zijn

29. Tussentijds advies MER t.b.v. omgevingsvisie

Verplichte toets van de cie mer. Deze kost € 40.000 in 2026 en deze middelen zijn niet begroot.

30. Visbystraat-Zweedsestraat, bedrijventerrein Kloosterlanden

Al enige jaren trekken de Deventer Economic Board, Programma economie en Programma leefomgeving samen op om op dit bedrijventerrein de krachten te bundelen. De keuze voor Kloosterlanden-Oost als zogenaamde 'kansenzone' voor herinrichting als project binnen Toekomstbestendige Bedrijventerreinen is mede gebaseerd op de beschikbare middelen vanuit het MJOP. Een revitalisering van het gebied is essentieel voor het vestigingsklimaat op Kloosterlanden en het creëren van ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven. De bundeling van budget en aanpak kan een belangrijke impuls zijn voor revitalisering en is een stimulans voor private investeringen vanuit het bedrijfsleven. Vanuit de buurtagenda Leefomgeving en de Deventer Economic Board (DEB) zijn drie bijeenkomsten gehouden met ondernemers in Kloosterlanden. Daarnaast heeft DEB individuele gesprekken gevoerd met grote bedrijven over de aanstaande werkzaamheden.

Er is op korte termijn groot onderhoud aan de verharding voorzien (nieuwe deklaag). Daarnaast moet vanuit klimaatadaptatie in het gebied de nodige maatregelen genomen worden. Er is onderzocht of deze maatregelen gecombineerd kunnen worden met maatregelen om het hele gebied qua inrichtingskwaliteit en qua verkeersveiligheid naar een hoger plan te tillen. Dit ook om de economische potentie van het bedrijventerrein Kloosterlanden te vergroten. In hoofdlijnen bestaan de aanvullende maatregelen uit het opheffen van het fietspad langs de Noordzijde in combinatie met een dubbelzijdig bereden fietspad aan de zuidzijde en uit het splitsen van de

rijbaan tussen de Visbystraat tot net voorbij de Westfalenstraat. De minimale variant bestaat uit het verleggen van het fietspad. De middelen die hiervoor worden gevraagd bedragen €1 miljoen. De ambitievariant bestaat uit het verleggen van het fietspad en het splitsen van de rijbaan. De middelen die hiermee gemoeid zijn bedragen €5 miljoen. Het uitvoeren van de minimale variant staat de ambitievariant niet in de weg. Het kan gefaseerd uitgevoerd worden. Het uitblijven van de aanvullende investering vanuit de gemeente draagt het risico met zich mee dat de benodigde investeringen vanuit het bedrijfsleven niet worden gedaan. Hiermee valt de bodem onder de noodzakelijke revitalisering van het bedrijventerrein weg.

31. Deventer een veilige haven

Op 19 maart 2025 is de uitgangspuntennotitie 'Deventer, een veilige haven' vastgesteld. Het college heeft daarin aangegeven een multifunctionele opvanglocatie te willen realiseren voor zowel vluchtelingen als overloop locatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW). De kostenraming volgt in het najaar 2025. Hierbij houden we ook rekening met de sobere opvang aan mensen die geen verblijfsvergunning hebben. Dit is de zogeheten Bed, Bad, Broodvoorziening. Het kabinet besloot deze regeling niet langer te bekostigen. Voortzetting van deze regeling vraagt 200.000 jaarlijks vanaf 2027.

32. Bodem

Dit is een boekhoudkundige/ financiële verrekening. Bij de overdracht van formatie naar de Omgevingsdienst IJsselland, de start dus van de nieuwe dienst is ervan uitgegaan dat de kosten zouden worden gedekt door rijksmiddelen. Deze dekking vanuit het Rijk is de laatste jaren steeds minder geworden. Hierdoor is een tekort ontstaan, omdat ervan uitgegaan is dat tot in lengte van dagen de kosten door het Rijk zouden worden gefinancierd. Jaarlijks wordt nu het programma Milieu & duurzaamheid belast voor dit tekort. De afgelopen 4 jaar is dat ten laste gegaan van de reserve Bodem, terwijl deze reserve nodig is voor toekomstige bodemtaken (monitoring, onderzoek of sanering).

33. Theaterschip de Werf

Sinds 2021 voert het Theaterschip De Werf uit, een talentontwikkelingsprogramma dat wordt ondersteund door de Regeling Versterking Maakklimaat Kunst en Cultuur Overijssel. Dit programma vereist een gemeentelijke matchingscomponent. Vanaf 2025 zal De Werf opnieuw aanvragen indienen bij de provincies Overijssel en Gelderland. De provincie Overijssel heeft ambtelijk aangegeven dat deze aanvraag gehonoreerd zal worden met €160.000 per jaar, terwijl de provincie Gelderland waarschijnlijk €50.000 per jaar zal bijdragen. Voorwaarde van deze provinciale subsidies is matching op gemeentelijk niveau, anders vervalt de provinciale bijdrage. Namens de gemeente Deventer matchen we deze bedragen met €35.000 tot en met 2028.

34. Deventer Schouwborg, hoge energielasten

Als gevolg van hogere energielasten en servicekosten voor Deventer Schouwborg is een knelpunt in de begroting van de Deventer Schouwborg ontstaan. Deze situatie blijft bestaan tot een oplossing is gevonden voor de huisvesting via het project Podiumkunsten Onder 1 Dak. Verzocht wordt om de hogere lasten te dekken tot afronding van het project. De kosten bedragen €190.000 per jaar.

35. Onderzoek verhuizing Athenaeumbibliotheek, Deventer Verhaal en Archeologie Deventer naar nieuw Collectie Centrum Overijssel.

Via een haalbaarheidsonderzoek wordt momenteel onderzocht wat de consequenties zijn wanneer de Athenaeumbibliotheek, Deventer Verhaal en Archeologie Deventer verhuizen naar het nieuwe Collectie Centrum van Collectie Overijssel. Er zal sprake zijn van incidentele kosten om de verhuizing mogelijk te maken en daarnaast een structurele stijging van de huurlasten. De hogere huurlasten worden gecompenseerd middels een hogere subsidie. Bij afronding van het haalbaarheidsonderzoek zal duidelijk zijn om welke bedragen het gaat. Naar verwachting zal het nieuwe collectie centrum in 2028 worden opgeleverd.

36. Ateliers

In december 2023 heeft de raad de motie Ruimte voor makers aangenomen. Het onderzoek dat wordt uitgevoerd maakt inzichtelijk welke ruimte vraag ten behoeve van kunstenaars en kunstinitiatieven actueel is en op welke wijze meer ruimte beschikbaar kan komen voor deze doelgroep. Om deze ambitie te realiseren (bestaand beleid) is investering noodzakelijk. De met deze ambitie gemoeide kosten worden inzichtelijk gemaakt en voorgelegd in separaat bestuurlijk besluitvormingsproces.

37. Onderzoek museumfunctie - Nieuwe Markt

Tijdens de begrotingsbehandeling op 6 november 2024 is de motie 11.1 Museumfunctie Nieuwe Markt aangenomen. Om de consequenties van het (al dan niet) vasthouden aan een museumfunctie op de Nieuwe Markt in beeld te brengen is nader onderzoek nodig. De kosten van dit onderzoek worden geraamd op €30.000.

38. Horecaleges

De afgelopen jaren zijn de inkomsten (baten) van horeca-leges structureel te hoog ingeschat, waardoor de begroting op dit punt niet reëel is. Er is een nieuwe prognose gemaakt, waardoor een heroverweging van de baten van horeca-leges noodzakelijk is.

39. Functieherwaardering toezicht en handhaving

In 2025 is een functieherwaarderingstraject uitgevoerd voor functies binnen de teams ondernemen en vergunningen en toezicht & handhaving. Deze herwaardering is uitgevoerd, omdat de inschaling niet meer passend was bij de werkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn bij beide teams complexer geworden, waardoor ook de inschaling passend gemaakt moest worden. De functieherwaardering kost €114.000 per jaar.

40. Aanbesteding en licenties applicatie verkeersregelininstallaties

Het huidige contract met de leverancier van de meeste ITS (Intelligent Traffic Systems) applicaties in Deventer is eindig en kan niet verlengd worden. Het is daarom noodzakelijk om deze opnieuw aan te besteden. Intelligente Verkeers Regel Installaties (IVRI's) geven de gemeente bijvoorbeeld de mogelijkheid om nood- en hulpdiensten of het openbaar vervoer specifieke prioriteit op een door een IVRI geregeld kruispunt te geven. Op basis van de huidige markt is de verwachting dat de structurele lasten voor de ITS applicaties aanzienlijk hoger zijn dan het huidige beschikbaar budget. Afhankelijk van de hoogte van de inschrijving stijgen de jaarlijkse kosten met maximaal €200.000. Daarnaast zijn er eenmalige implementatiekosten.

7.5 Nieuw beleid

De eerste 10 onderwerpen zijn een uitwerking van de toegelichte perspectieven in hoofdstuk 4, 5 en 6. De overige onderwerpen betreffen overige onderwerpen nieuw beleid. Alle onderwerpen staan kort onder deze tabel toegelicht.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Nr	Omschrijving	Prog	2026	2027	2028	2029
1	Buurtaanpak verzwaren van het stroomnet LS/MS	12	-560	-560	-560	-560
2	Impuls voorbereiding 3de hoogspanningsstation	12	-140	-140		
3	Teugseweg	6	0	-147	-145	-145
4	Model school Plus Kindcentrum Lettele	9		-31	-31	-31
5	Deelname City Deal circulaire gebiedsontwikkeling	5	PM	PM	PM	PM
6	Extra impuls aanjagen initiatieven klimaatadaptatie en groen	3	-100	-100	-100	-100
7	Uitbreiding capaciteit handhavingsjurist	2	-115	-115	-115	-115
8	Programma weerbaarheid en veerkracht	2	-125	-125		
9	Uitvoering afhankelijkheidsrelaties en grensoverschrijdend gedrag	9	-98	-98		
10	Procesregisseur multiproblematiek zorg en veiligheidszaken	2	-100	-100	-100	-100
11	Pilots met AI	13	-50	-50		
12	Fietspad Oostermaatsdijk	3	0	-67	-66	-66
	Saldo		-1.288	-1.533	-1.117	-1.117

Toelichting

1 en 2. Buurtaanpak verzwaren van het stroomnet LS/MS en impuls voorbereiding 3^e Hoogspanningsstation

We werken samen met Enexis, TenneT en Liander om het elektriciteitsnet te versterken. Hiervoor is een programmteam werkzaam, waarvoor vanaf 2026 nog deels dekking nodig is. Het gaat om aanvullend ca € 240.000 per jaar (inclusief communicatie). Het programmteam stuurt op 3 programmalijnen, te weten verzwaren, verslimmen en inzicht/prioriteren.

Programmalijn verzwaren gaat over het verzwaren van zowel het laagspannings-, middenspannings- als het hoogspannings netwerk. Alle drie de netwerken moeten verzaard worden om een robuuste energievoorziening te hebben. De formele verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de netbeheerders. Als gemeente kunnen we dit proces wel versnellen door actief te faciliteren en mee te helpen ruimte te zoeken. Dit vraagt wel ambtelijke begeleiding en externe kosten op met name het LS/MS netwerk buurt/wijkaanpak (€ 320.000 per jaar) en het 3e hoogspanningsstation (€ 140.000 per jaar gedurende de komende 2 jaar).

Programmalijn verslimmen gaat over het slimmer omgaan met energieverbruik. Daarbij zetten we vol in op de versnelling van slimme energiehub's, zowel op bedrijventerreinen zoals Bergweide als in woonwijken. Ook moedigen we projectontwikkelaars actief aan om bij

nieuwbouwplannen rekening te houden met het elektriciteitsnet – dit noemen we ‘netbewust bouwen’. We zien kansen om lokale energieopwekking en -opslag slim te koppelen aan nieuwe gebiedsontwikkelingen. Warmtenetten zijn een noodzakelijk alternatief voor elektriciteit bij het verwarmen van oudere woningen. Ook is dit hybride systeem van elektriciteit en warmtenetten robuuster. De inzet op deze programmalijn wordt gedekt uit de beschikbare CDOKE middelen.

Programmalijn inzicht en prioriteren gaat om het inzichtelijk maken van onderliggende data om snel keuzes te maken. De inzet hierop wordt gedekt vanuit de bestaande begrotingsprogramma's.

3. Teugseweg

Voor de verdere gebiedsontwikkeling willen we een verbindingsweg aanleggen bij de Teugseweg. Deze weg draagt bij aan de verdere ontwikkelingen van het gebied “De Poort van Deventer”. De aanleg van deze weg vraagt om een investering van € 2,2 miljoen.

4. Model school Plus Kindcentrum Lettele

In dit model wordt rekening gehouden met een veiligere verkeersinrichting én integratie van plannen van partijen op het terrein van de Spil. De extra investering voor plankosten en inrichting van de openbare ruimte voor Model school Plus bedraagt €470.000. Dit leidt tot structurele kapitaallasten vanaf 2027 van €31.000.

5. Deelname City Deal circulaire dienstverlening

De gemeente werkt mee aan innovatie, zoals via de City Deal toekomstgerichte gebiedsontwikkeling.

6. Extra impuls aanjagen initiatieven klimaatadaptatie en groen

Om uitvoering te geven aan advies 1.4 van de klimaatraad voor het realiseren van meer groen in de wijk, de ondersteuning/ het aanjagen van burgerinitiatieven en intensiever overleg met het Groenbedrijf is voor 4 jaar €100.000 extra nodig. Zie toelichting hoofdstuk 7.6 Klimaatraad. Advies 1.4.

7. Uitbreiding capaciteit handhavingsjurist

We krijgen steeds meer verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde en veiligheid. Zo neemt de gemeente de controles van coffeeshops en sekswerkbedrijven over van de politie, en hebben boa's sinds kort ook de mogelijkheid om te handhaven op kleine verkeersovertredingen. Het openbaar ministerie heeft een nieuw selectiviteitskader vastgesteld om de beperkte capaciteit in de strafrechtketen effectief in te zetten, hierdoor wordt vaker voor een bestuurlijk traject gekozen dan voor een strafrechtelijk traject.

Mede hierdoor is een toename te zien in bestuursrechtelijke interventies (drugsfeiten en strafbare gedragingen openbare orde en veiligheid), maar de zaken zijn ook complexer geworden. Dit leidt, bij het oppakken van alle door de politie voor bestuurlijke handhaving aangedragen zaken, tot een tekort aan handhavingsjuristen. De inzet van extra middelen hiervoor hebben een direct positief effect op de openbare orde en veiligheid en de leefomgeving van omwonenden. Inmiddels is de vraag voor extra middelen actueel en vraagt dit structureel €115.00 (1 Fte handhaving jurist).

8. Programma weerbaarheid en veerkracht

De verslechterende internationale veiligheidssituatie en toenemende kans op natuurrampen en verstoringen van de (digitale) infrastructuur vereisen een gezamenlijke aanpak van de hele samenleving. De gemeente Deventer wil inwoners, organisaties en zichzelf weerbaarder maken tegen deze dreigingen. Recente crises hebben aangetoond dat inwoners en organisaties graag helpen, maar de samenwerking met de overheid kan beter. Het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid is een meerjarige opgave, een die bij het opstellen van de strategische veiligheidsagenda nog niet was voorzien. Dit vraagt om extra capaciteit en middelen, waarvoor €125.000 per jaar wordt gevraagd voor 2026 en 2027.

9. Uitvoering afhankelijkheidsrelaties en grensoverschrijdend gedrag

De gemeenteraad heeft een plan (raadsvoorstel [2024-438](#)) goedgekeurd om geweld in afhankelijkheidsrelaties en seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en te bestrijden. Voor de uitvoering en communicatie van dit plan is in de begroting van 2025 eenmalig €98.000 toegewezen. Omdat de raad het plan structureel wil uitvoeren, wordt voorgesteld om jaarlijks €98.000 beschikbaar te stellen voor beleidscapaciteit, uitvoering en communicatie.

10. Procesregisseur multiproblematiek zorg en veiligheidscasussen

De gemeente Deventer werkt met een escalatiemodel voor huishoudens met problemen op gebied van zorg en veiligheid. Dit model, de AVE-methode (Aanpak ter Voorkoming van Escalatie), richt zich op het voorkomen en aanpakken van dreigende en escalerende situaties. Het model kent 4 fasen oplopend in zwaarte: AVE-1 is de groep inwoners zonder problemen (80%), AVE-2 met enkel- of meervoudige problematiek (15%), oplopend tot AVE-3 en AVE-4. Onder deze laatste 2 groepen valt 5% van de inwoners met complexe problemen op meerdere levensgebieden die bij AVE-4 leiden tot acuut dreigend gevaar op niveau crisisbeheersing. Bij AVE-2 tot en met AV-4 speelt een procesregisseur een centrale rol in het coördineren en bewaken van de voortgang van casussen. Deze regisseur signaleert, draagt zorg voor op- en afschaling en stuurt op effectiviteit van hulp. Op dit moment is er één procesregisseur. Deze inzet is te weinig voor de huidige hoeveelheid casussen en het gegeven dat er geen vervanging is, maakt de positie uiterst kwetsbaar. Er is daarom uitbreiding met één procesregisseur zorg en veiligheid nodig. Zonder uitbreiding is de kans op een verdere toename van AVE-4 casuïstiek reëel.

11. Pilots met AI

Met betrekking tot de AI-ontwikkelingen volgen we een twee sporen beleid. Enerzijds willen we beleid formuleren dat richting geeft aan de keuzes die we maken. In die lijn past het actualiseren van de I-visie. Daarnaast willen we experimenteren en leren door te onderzoeken hoe AI op een verantwoorde, efficiënte en toekomstgerichte manier ingezet kan worden om maatschappelijke waarde te creëren en om slimmer te werken. Dat willen we doen aan de hand van kleinschalige pilots waarbij we niet alleen oog hebben voor de techniek, maar ook voor ethiek, transparantie, privacy en wetgeving. Met de pilot Copilot van Microsoft hebben we ervaren dat deze toepassing veel tijd kan besparen. We willen ook andere pilots starten die gericht zijn om te onderzoeken of we op meer plekken tijd- en/of kosten kunnen besparen en/of de dienstverlening naar onze inwoners kunnen verbeteren. Met betrekking tot de AI ontwikkelingen volgen we een twee sporen beleid. Enerzijds willen we beleid formuleren dat richting geeft aan de keuzes die we maken. In die lijn past het actualiseren van de I-visie. Daarnaast willen we experimenteren en leren door te onderzoeken hoe AI op een verantwoorde, efficiënte en toekomstgerichte manier ingezet kan worden om maatschappelijke waarde te creëren en om slimmer te werken. Dat

willen we doen aan de hand van kleinschalige pilots waarbij we niet alleen oog hebben voor de techniek, maar ook voor ethiek, transparantie, privacy en wetgeving. Met de pilot Copilot van Microsoft hebben we ervaren dat deze toepassing veel tijd kan besparen. We willen ook andere pilots starten die gericht zijn om te onderzoeken of we op meer plekken tijd- en/of kosten kunnen besparen en/of de dienstverlening naar onze inwoners kunnen verbeteren.

12. Fietspad Oostermaatsdijk

Om uitvoering te geven aan de motie 3.6 Fietspad Oostermaatsdijk die de Raad op 12 juli 2023 heeft aangenomen is reeds €1,4 miljoen gereserveerd. Uit het haalbaarheidsonderzoek komt naar voren dat een totale investering van €2,4 miljoen noodzakelijk is om het fietspad te kunnen realiseren. Dit vraagt dus een aanvulling op het krediet van 1 miljoen. Dit leidt tot een structurele kapitaallast van circa €65.000.

7.6 Begrotingsoptimalisaties

We hebben onderzocht waar we meer uit onze begroting kunnen halen. Dit kunnen besparingen zijn, maar ook voordelen of een betere toerekening van kosten. Ook zijn er wat financieel technische voorstellen, waarbij we eenmalige kosten dekken met eenmalige middelen, zodat we structureel iets meer ruimte hebben om beter invulling te geven aan onze opgaven.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Nr	Omschrijving	Progr.	2026	2027	2028	2029
1	Klantgerichtheid en frontline sturing	1	60	60	60	0
2	Veiligheidsregio bijdrage FLO	2	650	650	650	650
3	Optimalisaties Kostenverhaal	5	100	150	200	200
4	Optimalisatie inzet van middelen	5	170	170	170	170
5	Optimalisatie kosten toewijzing leges	5	150	300	300	300
6	WMO Maatwerkvoorzieningen	8	400	1.000	1.000	1.000
7	Jeugd: aandacht voor derde verwijzers	9	617	1.233	1.850	1.850
8	Jeugd: inzet van zorg	9	417	833	1.250	1.250
9	Incidentele uitgaven dekken vanuit reserve ipv structurele middelen	13	2.483	1.000	1.000	1.033
10	Dekking CDOKE middelen ipv algemene middelen	4	413	363		
	Saldo		5.460	5.759	6.480	6.453

Toelichting

1. Voordeel in legesinkomsten reisdocumenten als gevolg van paspoortenpiek

Verwachte inkomsten zijn tijdelijk hoger dan de kosten die we hiervoor moeten maken.

2. Veiligheidsregio bijdrage Functioneel Leefijdsontslag (FLO)

In de huidige situatie wordt de FLO jaarlijks afgerekend met de Veiligheidsregio op basis van een structureel beschikbaar budget. Voorgesteld wordt om voor de toekomstige afrekeningen FLO een voorziening in te stellen en deze incidenteel te vullen obv een doorrekening FLO t/m einde looptijd. De afrekening FLO kan dan vanuit de voorziening plaatsvinden waardoor het structureel beschikbare budget van €650.000 vrij kan vallen.

3. Optimalisaties Kostenverhaal

Veel aanloopkosten en coördinatie kosten bij gebiedsontwikkeling komen voor rekening van de gemeente en worden niet verhaald bij initiatiefnemers. Minder kosten voor gemeentelijke rekening meer in rekening brengen bij initiatiefnemers.

4. Optimalisatie inzet van middelen

Optimalisatie inzet van middelen van 10% (landelijk, verkeer volkshuisvesting). Slimmer werken. Minder eigen gemeentelijke voorkeuren. Terug naar wat wettelijk vereist is. Minder beleid betekent minder ambtelijke capaciteit en minder toezicht.

5. Optimalisatie kosten toewijzing leges

Mogelijk zijn meer gemeentelijke kosten toe te wijzen aan de leges. Verschuiving van dekking gemeente naar dekking uit legesinkomsten.

6. WMO Maatwerkvoorzieningen

Er is nader onderzoek gedaan naar de kostenontwikkelingen in de WMO. We zien daarbij dat het WMO voorspelmodel voor Deventer financiële ruimte biedt. Die ruimte is hard nodig om extra te investeren in preventie en algemene voorzieningen, zoals Stap in de wijk, Bij de Halte of Huis van de wijk of het echtscheidingsloket. Dit voorkomt tekorten op de lange termijn. Daarnaast zijn er mogelijkheden tot financiële optimalisaties in de uitvoering van de WMO. Mogelijke richtingen zijn: Stoppen met PlusOV en hiervoor lokaal maatwerk bieden, het onderbrengen van de was verzorging als algemene voorziening en de uitbreiding van de stedelijke mobiliteitspools (deelgebruik i.p.v. individuele verstrekking). Vanaf 2027 leidt dit tot een besparing van circa €1.000.000 structureel.

7 en 8 Jeugd. Sterke lokale toegang en meer aandacht voor derde verwijzers en inzet van zorg

De tekorten in de jeugdzorg blijven oplopen en drukken sterk op ons begrotingsresultaat. We onderzoeken of en waar we invloed kunnen uitoefenen op de kosten. Dit begint met een sterke lokale toegang, waardoor meer aandacht is voor de derde verwijzers en de inzet van zorg. Daarnaast komt het Rijk met extra middelen uit de voorjaarsnota, maar ook met extra kortingen. Vooralsnog zijn deze vooruitzichten uitermate onzeker en gaan we uit van een meerjarig effect van structureel €9 miljoen.

9. Incidentele middelen dekken vanuit een reserve in plaats van structureel budget

Door te onderzoeken welke middelen ten laste komen van structureel budget en deze ten laste te brengen van een reserve kunnen we meerjarig ruimte creëren in ons financieel kader. Dit vergt daarbij ook een zorgvuldige afweging om ons weerstandsvermogen en solvabiliteit in balans te houden.

7.7 Klimaatraad

Hieronder treft u het overzicht aan van de uitgewerkte adviezen. De met een "V" aangemerkte onderwerpen zijn opgenomen in deze perspectiefnota. De met een "X" aangemerkte onderwerpen zijn besproken en niet opgenomen in de perspectiefnota. Voor de overige adviezen geldt dat in de middelen is voorzien in de programma's zelf of via de CDOKE-middelen van het Rijk. Dan gaat om de adviezen 2.1, 2.2, 2.3, 3.5 en 4.5.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Nr.	Omschrijving	PPN	Programma	2026	2027	2028	2029
1.1	Deventer als lichtend voorbeeld voor oplossingen in de landbouw.	X	5	-85	-85		
1.2	Boer als natuurbeheerder – project Vezelvallei		4	-50			
1.3	Meer groen in de gemeente – opstellen biodiversiteitsplan		4	-20			
1.4	Gezonde en groene leefomgeving doen we samen!	V	4	-100	-100	-100	-100
2.1	Bewustwording bij Deventenaren over hergebruik en reparatie van spullen vergroten.		4/12	-100	-100		
2.2	Gemeente Deventer legt aan haar inwoners verantwoording af over hoe circulair ze bezig is		4/12				I.c.m 2.1
2.3	Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de Gemeente Deventer is circulair		4/12				I.c.m 2.3
2.4	Hergebruik van (kinder)spullen en kleding bevorderen		4	-40			
2.5	Circulariteitsadvies op wielen		12	-10			
3.1	Kwalitatief en betaalbaar Openbaar Vervoer (OV) voor iedereen		3	-	-	-	-
3.2	Fietsparkeren: vlot en veilig		3	-	-	-	-
3.3	Voorrang om veilig en vlot te kunnen fietsen!		3	-	-	-	-
3.5	Particuliere deelauto's		3/12	-75			
4.1	Deventer heeft meer dan 3x zoveel energie nodig in 2050 zonder CO2 uitstoot		12	-130			
4.4	Ga slim om met warmte		12	-20			
4.5	Zonnepanelen als zonneschermen		12	-20			
5.1	Iedereen DOET mee!		12	-30			
5.2	Deventer natuur als rechtspersoon!		4	-10			
5.4	Klimaatneutrale (buiten)reclame in Deventer!		5	-50			
6.1	Klimaatbestendige leefomgeving	V	4	-300	-300	-300	-300
6.2	Creëer een voedingsbodem voor klimaatadaptatie		4	-200	-200	-200	-200

Nr.	Omschrijving	PPN	Programma	2026	2027	2028	2029
6.3	Maak klimaatadaptatie-oplossingen beschikbaar voor iedereen		4	-72	-72		
6.4	Klimaatadaptatie door bedrijven	V	4		-67	-66	-66
7.1	Vervolg klimaatraad		12	-100	-100		
7.2	Monitoring van alle klimaatbeleidsmaatregelen		12	-110	-30	-30	-30
7.3	Heldere taal		12	-	-	-	-
7.4	Evenwichtige participatie bij klimaatmaatregelen		12	-	-	-	-
7.5	Deventer roept de klimaatnoodtoestand uit.		4/12	10			
8.1	Help verhuurders met verduurzamen		12	-	-	-	-
	Saldo			-1.512	-1.054	-696	-696

Toelichting

1.1 Deventer als lichtend voorbeeld voor oplossingen in de landbouw

We brengen eerst de bestaande regelingen in beeld en bepalen op basis daarvan of aanvulling daarop wenselijk is. Zo ja, dan moeten we de jaarlijkse extra middelen vaststellen. Dat doen we op basis van de uitkomsten van de PPN 2026-2029. Daarna wordt het stimuleringsprogramma verder uitgewerkt.

De volgende onderdelen van het stimuleringsprogramma (zoals verwoord in het advies van de Klimaatraad) worden betrokken bij de PPN 2027-2030:

Subsidies voor duurzame initiatieven: we gaan nader in beeld brengen welke vraag m.b.t. subsidies er voor duurzame initiatieven zijn i.r.t. bestaande regelingen. Vervolgens wordt bepaald of aanvullingen daarop wenselijk zijn. Daarnaast zullen we op zoek moeten naar extra financiering voor alternatieven voor chemische bestrijdingsmiddelen. De uitkomsten en een eventuele financiële claims hiervoor worden betrokken bij de PPN 2027-2030.

1.2 Boer als natuurbeheerder

We starten met het 'project Vezelvallei' en maken expliciet of en hoe de aanjagersrol daarin past. Op basis van de uitvoering van 'project Vezelvallei' volgt een voorstel voor de invulling van de aanjagersrol.

1.3 Meer groen in de gemeente

De uitvoering van dit advies past binnen het vast te stellen biodiversiteitsplan (dat is voorzien in het 2^e kwartaal van 2025) en het uitvoeringsplan klimaatadaptatie. In 2026 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma 'groen' opgesteld.

1.4 Gezonde en groene leefomgeving doen we samen!

Er zijn continue gesprekken met groenbedrijf en de gemeente, het groenbedrijf is de aannemer. De gemeente bepaalt dus hoe we een hogere ecologische waarde kunnen realiseren en het

HGB voert dit uit. Deze gesprekken worden maandelijks gevoerd en worden blijven gevoerd. Dit advies wordt uitgevoerd in samenhang met advies 6.1

2.1 Bewustwording bij Deventenaren over hergebruik en reparatie van spullen vergroten

We gaan organiseren dat er repair cafés worden opgericht. Hiervoor is 1 fte nodig voor de jaren 2025 en 2026.

2.2 Gemeente Deventer legt aan haar inwoners verantwoording af over hoe circulair ze bezig is

We gaan een systematische aanpak opzetten om uitvoering te geven aan dit advies.

2.3 Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de Gemeente Deventer is circulair

We gaan een plan van aanpak maken voor onderzoek naar (extra) kosten voor circulair inkopen en aanbesteden.

2.4 Hergebruik van (kinder)spullen en kleding bevorderen

We gaan hier mee aan werk om vast te stellen wat nodig is om hergebruik van goederen te vergroten. Deze acties nemen we vervolgens op in het 'Uitvoeringsprogramma Circulair'. We gaan in de praktijk ondervinden wat wel en niet werkt.

2.5 Circulariteitsadvies op wielen

We nemen concrete acties op in het Uitvoeringsprogramma Circulair. We gaan een koppeling maken met de Klussendiensten.

3.1 Kwalitatief en betaalbaar Openbaar Vervoer (OV) voor iedereen

We maken een overzicht van maatregelen die we nu al nemen om het OV aantrekkelijker te maken.

Vaststellen wat we in aanvulling daarop kunnen doen en wat daar dan de kosten van zijn. Die nemen we dan eventueel op in de PPN 2027-2030.

3.2 Fietsparkeren: vlot en veilig

We maken een overzicht van maatregelen die we nu al doen om fietsgebruik te stimuleren en wat we doen op gebied van fietsparkeren. Vaststellen wat we in aanvulling daarop kunnen doen en wat daar dan de kosten van zijn. Die nemen we dan eventueel op in de PPN 2027-2030.

3.3 Voorrang om veilig en vlot te kunnen fietsen!

We maken een overzicht van maatregelen die we nu al doen om fietsgebruik te stimuleren en wat we investeren in verbetering fietsinfrastructuur. Vaststellen wat we in aanvulling daarop kunnen doen en wat daar dan de kosten van zijn. Die nemen we dan eventueel op in de PPN 2027-2030.

3.5 Particuliere deelauto's

We gaan onderzoeken of de vraag naar deelauto's kan worden vergroot. Zo ja, welke maatregelen zijn dan nodig om te voorzien in die vraag en wat zijn hier de kosten van.

4.1 Deventer heeft meer dan 3x zoveel energie nodig in 2050 zonder CO2 uitstoot

Dit valt binnen de monitoring en sturing op het uitvoeringsprogramma en de voorbereiding voor het onderzoek naar het energiesysteem van de toekomst. Eind 2025 wordt het uitvoeringsprogramma van de Energievisie geëvalueerd.

4.4 Ga slim om met warmte

Er wordt een warmteprogramma opgezet, besluitvorming hierover wordt verwacht aan eind van het 3e kwartaal in 2025.

4.5 Zonnepanelen als zonneschermen

We zijn bezig met de voorbereiding van de besluitvorming over de inzet van extra middelen voor het realiseren van Solar Carports. Dat doen we in overleg met Deventer Energie Coöperatie.

5.1 Iedereen DOET mee!

We gaan in beeld brengen welke mogelijkheden voor specifieke campagnes er zijn, in aanvulling op wat er allemaal al gebeurt binnen Duurzaam Deventer. Daarbij kijken we naar de Deventer ambities en welke onderwerpen nog extra aandacht kunnen gebruiken. Mocht uit het in beeld brengen van de mogelijkheden voor een specifieke campagne blijken dat er behoefte is aan een extra campagne, zal voorafgaand aan de campagne een flitspeiling worden uitgevoerd. Dit houdt in dat we eerst kijken wat de doelgroep al weet over het onderwerp. Dit doen we door een korte peiling via social media. Daarna zullen we werken aan het campagne concept en planning van de campagne en uiteindelijke uitvoering van de specifieke campagnes.

5.2 Deventer natuur als rechtspersoon!

We gaan in beeld brengen wat de mogelijkheden zijn om de natuur als rechtspersoon aan te merken, inclusief te consequenties daarvan. Op basis daarvan zal een raadsvoorstel worden opgesteld voor het concreet aanmerken van een specifieke natuurentiteit als rechtspersoon, bijvoorbeeld een bepaalde soort of een bepaald gebied.

5.4 Klimaatneutrale (buiten)reclame in Deventer!

Dit advies wordt betrokken bij de uitwerking en afhandeling van de motie van 27 maart 2024. Uw raad wordt middels een raadsmededeling (2025-314) op de hoogte gesteld over de wijze waarop klimaatneutrale buitenreclame bereikt kan worden. De planning is dat aan uw raad voor het einde van het tweede kwartaal 2025 een raadsvoorstel wordt voorgelegd voor het herijken van het reclamebeleid.

6.1 Klimaatbestendige leefomgeving

Dit past in de uitvoering van het Klimaatadaptatieprogramma (KAP) uit 2021. Dit advies wordt uitgevoerd in samenhang met advies 1.4.

6.2 Creëer een voedingsbodem voor klimaatadaptatie

Dit advies valt binnen de uitvoering van het Klimaatadaptatieprogramma uit 2021 en de uitvoering van de Stimuleringsregeling klimaatadaptatieve maatregelen Deventer (vastgesteld door de raad op 19-3-2025). Daarnaast zijn we bezig met een onderzoek naar het opzetten van een duurzame klussendienst en werken we samen met de al bestaande klussendiensten. De adviezen 6.2 en 6.3 nemen we beide op in de herziening van het Klimaatadaptatieprogramma.

6.3 Maak klimaatadaptatie-oplossingen beschikbaar voor iedereen

Dit advies valt binnen de uitvoering van het Klimaatadaptatieprogramma uit 2021 en de uitvoering van de Stimuleringsregeling klimaatadaptatieve maatregelen Deventer (vastgesteld door de raad op 19-3-2025). Daarnaast zijn we bezig met een onderzoek naar het opzetten van een duurzame klussendienst en werken we samen met de al bestaande klussendiensten.

Promotie van de website en subsidies via Duurzaam Deventer, met campagne Groen en biodiversiteit vanaf Q2 '25. Met bestaande maatregelen (Ulebelt, Regenwaterambassadeurs, klimaatmakelaar, ondersteuning initiatieven WijDeventer, klussendiensten, website Duurzaam Deventer) en de verbrede stimuleringsregeling ondersteunen en stimuleren we bewonersinitiatieven.

6.4 Klimaatadaptatie door bedrijven

We zijn gestart met de uitvoering van de projecten uit de 2e Uitvoeringsagenda TBBT. Op enkele gebieden op de bestaande terreinen is meer groen aanwezig als gevolg van de uitvoering van de 1e en de 2e uitvoeringsagenda TBBT. Zo zijn er wandelpaden gecreëerd, een parkje aangelegd bij de kop van de havenarm, en hebben enkele ondernemers hun panden verduurzaamd en privéterrein vergroend.

7.1 Vervolg klimaatraad

Er is afgelopen periode aan de uitwerking gewerkt. Hierin wordt beschreven hoe de PAEK vormgegeven kan worden en waar we rekening mee moeten houden. Bijvoorbeeld de opdrachtbeschrijving, de adviesraad Natuur & Milieu, een verordening, het mandaat, enz. De uitwerking ligt op dit moment bij een aantal oud-leden van de klimaatraad. Zij lezen mee en geven feedback op het voorstel. Uiteindelijk zal er net voor of na de PPN een voorstel zijn waar het college over kan beslissen en een plan van aanpak voor implementatie.

7.2 Monitoring van alle klimaatbeleidsmaatregelen

We gaan ervoor zorgen dat de klimaatmonitor continu operationeel is.

7.3 Heldere taal

De website duurzaam Deventer en overige communicatiemiddelen als social media en foldermateriaal nog eens een kritisch onder de loep nemen. Zodat we daarmee inzicht krijgen of er ruimte is voor verbetering. Daarnaast nemen wij ons voor om nieuwe campagnes te testen bij inwoners, door mensen te bevragen op straat of in het stadhuis. Per kwartaal kijken we terug op ondernomen acties binnen duurzaam Deventer. Wat hebben we gedaan en wat was het effect. We kijken dan met een brede groep aan communicatie en contentspecialisten naar de ingezette communicatie. Elk kwartaal zullen we dus ook kritisch blijven kijken naar de gebruikte taal. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe, toegankelijke website www.deventer.nl. Op deze site gebruiken we de aanspreekvorm je/jij in plaats van u. Je/jij is informeler en toegankelijker. Ook in andere communicatie kijken we per keer of je/jij gewenst is. We werken binnen de gemeentelijke organisatie continue aan begrijpelijke taal. Mede met de inzet van taalcoaches. Dit zijn in begrijpelijke taal getrainde collega's die teamgenoten kunnen helpen bij het opstellen van brieven, mails en andere communicatiemiddelen.

7.4 Evenwichtige participatie bij klimaatmaatregelen

In de komende jaren blijven we op verschillende, creatieve en out-of-de-box manieren inzetten op het bereiken van verschillende doelgroepen. In 2024 is Duurzaam Deventer opgezet en verder uitgebouwd, is het Deventer Isolatieprogramma opgebouwd (waaronder Deventer Helpt), en ieder jaar starten we nieuwe warmteplannen op. Er is in het afgelopen jaar veel ontwikkeld en geëxperimenteerd. Het resultaat zien we terug in het (online) bereik dat we hebben via Duurzaam Deventer. In de komende jaren blijven we dat doen via Duurzaam Deventer en de verschillende lopende projecten en programma's. Het op creatieve manieren bereiken van verschillende doelgroepen wordt gedekt vanuit de middelen die er al zijn voor Duurzaam

Deventer, isolatieprogramma en warmteplannen. In 2025 blijven we uitvoeren maar zetten we ook in op monitoring. We willen goed kunnen zien welke acties het meest effectief zijn en op welke manier we het beste bereik hebben. 2024 was het startjaar, daar kunnen we nu mee gaan vergelijken. De acties vanuit het warmteprogramma en de warmteplannen zijn echter vooral gericht op woningisolatie. Als we naar verduurzaming in de brede zin van het woord kijken zouden we daar graag wat aan toe willen voegen. Een nieuw idee waaraan gewerkt wordt is de 'expeditie groen', een buurtcampagne waarin we met locatietheater en kunstenaars aan de slag willen met verduurzaming van je eigen leefomgeving in de breedste zin van het woord. Een expeditie waarin we inzetten op inspireren én, doen en op zichtbaar maken wat er gedaan wordt.

7.5 Deventer roept de klimaatnoodtoestand uit

We gaan in beeld brengen wat hier de mogelijke juridische, financiële en/ of praktische consequenties kunnen zijn.

8.1 Help verhuurders met verduurzamen

We zullen een voorstel maken voor de uitvoering van dit advies en eventuele middelen worden meegenomen in de PPN 2027-2030. Dit is een advies waar we doorlopend aan werken en valt binnen programma 12.

8. Strategische investeringsagenda

8.1 Inleiding

In het voorjaar van 2024 heeft de Raad besloten de strategische investeringsagenda te hanteren als financieel instrument. De [spelregels strategische investeringsagenda](#) zijn in maart 2025 vastgesteld door de Raad. In de programmabegroting 2025 is de investeringsagenda reeds ter kennisname aangeboden aan de Raad. In deze perspectiefnota bieden we de strategische investeringsagenda voor het eerst ter vaststelling aan.

Bij een deugdelijke financiële huishouding hoort een goede balans tussen de langjarige opgaven in de fysieke leefomgeving enerzijds en een langdurig consistent financieel beleid ten aanzien van de schuldpositie anderzijds. De investeringsagenda biedt inhoudelijk en financieel inzicht in de investeringsopgaven vanaf initiatief / ambitie tot realisatie. De strategische investeringsagenda is gekoppeld aan de groei van de gemeente Deventer. De groei van Deventer in de komende jaren met in totaal 11.000 woningen (vanaf 2020) vraagt om grote investeringen in de leefomgeving.

De veelheid en de omvang van de investeringen in combinatie met de grenzen aan financiële middelen en de uitvoeringskracht van de organisatie vragen om een langjarige en brede afweging. Dit vraagt om slimme combinaties, extern geld, prioritering en uiteindelijk het maken van keuzes. De Strategische Investeringsagenda is een nieuw instrument en heeft naast het zijn van een sturingsinstrument als doel te sparen voor toekomstige investeringen. Hierdoor ontstaat er meer financiële continuïteit en stabiliteit om uitvoering te geven aan de langjarige investeringsopgaven. Tevens komt de gemeente beter in positie als andere partijen in de stad willen investeren. Door te beschikken over budgetruimte kunnen we slagvaardiger inspelen op de dekkingsmogelijkheden van provincie, Rijk of Europese Fondsen.

Met deze strategische investeringsagenda geven we inzicht- en overzicht in de toekomstige investeringsbehoefte en de financiële middelen die daarvoor benodigd zijn. Op basis hiervan gaan we met de raad in gesprek over de prioritering van investeringen in combinatie met de beschikbare middelen.

8.2 Algemeen

De gemeente Deventer staat aan de vooravond van een periode van groei en transformatie. In een tijd waarin zowel de globale als nationale context ons voor grote uitdagingen stelt, is het van cruciaal belang dat wij als gemeente proactief en strategisch handelen. De groei van Deventer vraagt grote investeringen in de fysieke leefomgeving.

Op hoofdlijnen zijn drie soorten investeringen in de fysieke leefomgeving te onderscheiden:

1. Investeringen in onrendabele top woningbouw- en werkopgaven;
2. Investeringen in infrastructuur en mobiliteit;
3. Investeringen in maatschappelijke voorzieningen.

8.2.1 Investeringen in onrendabele top woningbouw- en werkopgaven

Bij de ontwikkeling van nieuwe woningbouwlocaties, werklocaties (zoals bedrijventerreinen, kantorenparken) of gemengde werk-woongebieden kunnen de kosten van de publieke investeringen ontwikkeling hoger uitvallen dan de opbrengsten. Het verschil tussen de totale kosten en de marktwaarde van het project wordt aangeduid als de onrendabele top.

De oorzaken van een onrendabele top zijn divers. Een onrendabele top kan onder andere ontstaan door:

- Hoge kosten voor aanpassing of aanleg infrastructuur en leefomgeving (wegen, OV, nutsvoorzieningen);
- Bodemverontreiniging of andere saneringskosten;
- Lage grondprijzen in economisch zwakkere regio's;
- Beperkte marktvraag of lange terugverdiëntijd;
- Ambities voor duurzaamheid of ruimtelijke kwaliteit die extra investeringen vergen.

Een onrendabele top vormt vaak een belemmering voor investeringen door marktpartijen. Overheden (zoals het Rijk, provincies of gemeenten) kunnen daarom bijdragen via subsidies, fondsen of andere financiële instrumenten om deze top af te dekken. Dit maakt ontwikkelingen haalbaar en versnelt de ontwikkeling van strategisch belangrijke werklocaties.

De gemeente Deventer heeft de ambitie om voor 2035 (vanaf 2020) 11.000 nieuwe woningen te realiseren. Dit is geen gemakkelijke opgave, gezien de onrendabele top van met name binnenstedelijke grondexploitaties. Op basis van diverse onderzoeken en kentallen is duidelijk dat de onrendabele toppen van binnenstedelijke woningbouw ca € 20.000 per woning is. De binnenstedelijke opgave voor Deventer heeft de komende jaren (tot 2035) een omvang van ca 7.000 woningen. Grove indicatie omvang: € 140 miljoen. De onrendabele top van werklocaties is zeer sterk afhankelijk van de planuitwerking. Hier zijn aan de voorhand geen kentallen beschikbaar.

8.2.2 Infrastructurele en mobiliteits-investeringen

De groei van onze stad vereist aanzienlijke investeringen in infrastructuur. Dit omvat niet alleen de aanleg van nieuwe wegen en openbaar vervoersverbindingen, maar ook de verbetering van bestaande infrastructuur en aanpassingen in de openbare ruimte om de toenemende drukte op te vangen. Om de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving bij verdichting te waarborgen is het belang van de stedelijke infrastructuur ook een transitie doormaakt. Vanuit het STOMP-principe zijn investeringen nodig om meer ruimte te creëren voor voetgangers en fietsen. Om de binnenstedelijke ruimte leefbaar te houden ondanks verdere verdichting en opgaven op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie, moet de automobiliteit worden verplaatst of moet ruimte gevonden worden door multifunctioneel grondgebruik (ondergronds brengen van infrastructuur).

Om de stationsomgeving maximaal te benutten voor onze stedelijke groei, zijn zeer grote investeringen nodig aanvullend op de versnellingsgelden. Deze investeringen zijn cruciaal om de bereikbaarheid en leefbaarheid van Deventer te waarborgen. Dergelijke grote infrastructurele ingrepen om de groei van Deventer op te vangen vallen onder de bovenwijkse en bovenplanse voorzieningen. Alleen het toerekenbare deel van de investeringen kan verhaald worden op gebiedsontwikkelingen. Als ze financieel niet verhaald kunnen worden vallen ze onder de onrendabele top van gebiedsontwikkelingen (zie punt 1 / paragraaf 8.2.1). Er zijn echter ook kosten van infrastructurele en mobiliteits-investeringen die niet-toerekenbaar zijn aan de ontwikkelingen. Deze resterende kosten moeten wel gemaakt worden. Deze kosten zijn op basis van kentallen vele malen hoger dan de onrendabele top bij woningbouwprojecten. Grove inschatting omvang: € 280 miljoen - € 560 miljoen.

8.2.3 Investerings in Maatschappelijke Voorzieningen

Naast woningbouw en infrastructuur is het van groot belang dat wij investeren in maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, zorginstellingen, wijk- en buurtvoorzieningen, kunst- en culturele instellingen, sportinstellingen en recreatiemogelijkheden. Deze voorzieningen dragen bij aan de sociale cohesie en de kwaliteit van leven in onze gemeente. Het is onze taak om ervoor te zorgen dat deze voorzieningen gelijke tred houden met de groei van onze bevolking. Grove indicatie omvang: € 100 miljoen - € 300 miljoen.

8.3 Strategische Investeringslijst

Op basis van de huidige programma's binnen de gemeente zijn op deze strategische investeringsagenda de investeringsopgaven opgenomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in de opgaven waarvoor de versnellingsgelden zijn ontvangen en de overige investeringsopgaven.

Investering	Bruto investering	Bijdrage derden	Beschikbare dekking	Categorie			Totaal
				A t/m 2029	B T/m 2035	C Na 2035	
Versnellingsgelden							
Centrumschil Historische binnenstad fietsenstalling	4.300	-1.075	-1.075	2.150	0	0	
Centrumschil Historische binnenstad maatregelen speedpedelec	215	-107	-107	0	0	0	
Centrumschil de Kien mobiliteitshub	9.000	-2.685	-2.685	3.629	0	0	
Centrumschil de Kien tunnel onder spoor	15.000	-3.601	-3.601	7.798	0	0	
Centrumschil de Kien autoluw Verzetslaan	6.516	-2.290	-2.290	1.936	0	0	
Centrumschil de Kien Handelskade	4.512	-2.150	-2.150	212	0	0	
Centrumschil de Kien langzaamverkeersbrug Handelskade	1.854	-927	-927	0	0	0	
Centrumschil de Kien Brinkgeverweg	161	-81	-81	0	0	0	
Centrumschil Werkgebieden in ontw. mobiliteitshub Roto	12.000	-882	-5.882	5.237	0	0	
Centrumschil Werkgebieden in ontw. langzaamverkeers brug Roto naar binnenstad	1.850	-742	-742	366	0	0	
Totaal Centrumschil versnellingsgelden	55.408	-14.540	-19.540	21.328	0	0	21.328
Keizerslanden capaciteitsuitbreiding van Oldenielstraat	17.778	-8.889	-8.889	0	0	0	
Keizerslanden Fiets- en voetgangerstunnel WC Keizerslanden	9.352	-4.676	-4.676	0	0	0	
Keizerslanden fietspad Laan van Borgele	634	-317	-317	0	0	0	
Totaal Keizerslanden versnellingsgelden	27.764	-13.882	-13.882	0	0	0	0
Overige investeringen							
Centrumschil Historische binnenstad	3.785	-2.420	0	1.365	0	0	
Centrumschil Historische binnenstad	6.240	-300	-300	0	5.640	0	
Centrumschil de Kien parkeergarage onder de gracht	85.000		-55.000	0	30.000	0	
Centrumschil de Kien fietsparkeren station noord	5.000			0	5.000	0	
Centrumschil de Kien	10.040	-315	-1.940	7.785	0	0	
Centrumschil de Kien	8.310	-10		0	8.300	0	

Investering	Bruto investering	Bijdrage derden	Beschikbare dekking	Categorie			Totaal
				A t/m 2029	B T/m 2035	C Na 2035	
Centrumschil Vestingzone	2.100	-1.610	-300	190	0	0	
Centrumschil Vestingzone	690			0	690	0	
Centrumschil Werkgebieden in ontw.	1.835		-860	975	0	0	
Centrumschil Werkgebieden in ontw. Haveneiland onrendabele top	12.500		-8.500	4.000	0	0	
Keizerslanden ondertunneling kruispunten v Oldenielstraat	26.000			26.000	0	0	
Keizerslanden kruispunt Lebuinuslaan – K. de Grotelaan	20.000			20.000	0	0	
Keizerslanden Kei 13	2.000			2.000	0	0	
Keizerslanden Herontwikkeling Piekfijnplein onrendabele top	1.200			1.200	0	0	
Twee scholen voor de groei van de stad Deventer	21.928			0	21.928	0	
Poort van Deventer	12.090	-200		0	11.890	0	
IJsselfront Noord	3.000			3.000	0	0	
IJsselfront Zuid	3.000			0	3.000	0	
Grondexploitatie Wechelerhoek onrendabele top	11.000			0	11.000	0	
Grondexploitatie Wechelerhoek Zandweteringpark	2.700			0	2.700	0	
Programma Fiets Verbreden fietspaden op- en afgangen spoorbrug	16.000			0	16.000	0	
Programma Fiets Fietsbrug IJssel F1 parallel langs A1	20.000			0	0	20.000	
Programma Fiets Spoor- en wegkruising Siemelinksweg langs Schipbeek	10.000			0	0	10.000	
Programma Fiets Fietsverbinding Wechelerhoek - Tunnel Henry Dunantlaan	10.000			0	0	10.000	
Derde IJsselbrug	300.000			0	0	300.000	
Totaal overige investeringen	594.418	-4.855	-66.900	66.515	116.148	340.000	552.663
Totaal strategische investeringsagenda	677.590	-33.277	-100.322	87.843	116.148	340.000	543.991

Toelichting

Gebiedsontwikkeling Centrum & Schil

Voor de gebiedsontwikkeling hebben we als gemeente meerdere subsidies verkregen. Dit betreft o.a. de versnellingsgelden (€14,7 miljoen), Woningbouwimpuls (€3,25 miljoen) en middelen voor het stadsarrangement (circa €1,6 miljoen). De onderliggende projecten lopen al. Belangrijke risico's hieromtrent zijn trage besluitvorming, stijgende bouwkosten, en vertraging van bouwprojecten. Tegelijk liggen er kansen om sneller te bouwen, ontwikkelaars te stimuleren en extra subsidies aan te trekken. Belangrijke voorwaarde is dat we uiterlijk in 2030 starten met de bouw van de woningen, en alles voor 2035 moeten afronden. Dit vraagt lef, duidelijke keuzes en samenwerking. Het niet tijdig realiseren zal resulteren in te terugbetalen van de subsidies.

Bij het schetsen van een perspectief op de ontwikkeling van het gebied Centrum & Schil, op basis van de gemeentelijk ambities, dan zijn meerdere aanvullende investeringen benodigd. Oorzaken hiervan zijn hogere bouwkosten (o.a. door stijgende rente, duurzaamheidseisen),

situaties waar geen kostenverhaal mogelijk is en scope wijzigingen om gemeentelijke ambities te realiseren en kansen te benutten. Zo zijn extra middelen nodig om 10 versnellingsprojecten te realiseren. Deze kosten zijn nog niet volledig gedekt en moeten uiterlijk voor 2030 gereserveerd worden. Ook is extra budget nodig voor: Maatregelen uit het besluit Hoogwaardig Wonen in Stad (HWS) en Investerings in openbare ruimte (klimaat, mobiliteit, vergroening). De financiële vertalingen voor het schetsen van het perspectief voor het gebied Centrum & Schil is inzichtelijk gemaakt in onderstaande weergave. Dit laat zien dat de ontwikkeling van het gebied voor de korte- middellange- en lange termijn vraagt om een investering van ruim €190 miljoen. Hiervan is ruim € 108 miljoen reeds gedekt vanuit de huidige begroting dan wel bijdragen en subsidies. Aanvullende dekking is benodigd ten bedrage van circa €82 miljoen. Daarvan is €59 miljoen nieuw beleid en €23 miljoen bestaand beleid.

Het totaal van deze investeringen ziet hoofdzakelijk toe op investeringen voor de inrichting van de openbare ruimte, investeringen in parkeervoorzieningen en de onrendabele top op de ontwikkelingen van het Haveneiland waar voorkeursrecht op is gevestigd.

Belangrijke risico's zijn trage besluitvorming, stijgende bouwkosten, tekort aan budget en vertraging van bouwprojecten. Tegelijk liggen er kansen om sneller te bouwen, ontwikkelaars te stimuleren en extra subsidies aan te trekken. Voorwaarde is dat we uiterlijk in 2030 starten met de bouw van de woningen, en alles voor 2035 afronden.

Gebiedsontwikkeling Keizerlanden

Vanuit de versnellingsgelden is er in de gemeentelijke begroting een bedrag beschikbaar van € 27,6 miljoen. Dit voor infrastructurele werkzaamheden ten behoeve van de woningbouwversnelling. De helft van dit bedrag is gedekt vanuit een rijksbijdrage. De doelstelling is een beoogde woningbouwversnellingen van 1650 woningen in het gebied Keizerlanden. Voorwaarden van de rijksbijdrage is dat de start van de bouw van de laatste woningen in 2030 moet zijn begonnen en dat de infrastructurele werkzaamheden uiterlijk in 2027 moeten zijn gestart en in 2035 moeten zijn opgeleverd. Hierin schuilt ook het risico, dat als de infrastructurele werkzaamheden niet of niet tijdig worden gerealiseerd, we hier als gemeente de rijksbijdrage (gedeeltelijk) moeten terugbetalen. Ook dienen we het risico te onderkennen van stijgende prijzen (indexatie). De rijksbijdragen worden namelijk niet geïndexeerd.

Bij het verder schetsen van een perspectief voor dit gebied, zien wij de onderstaande investeringen op de middellange- en lange termijn op ons afkomen om het gebied mee te laten groeien met de ambities van de groei van de stad van Deventer. Daarvoor zijn aanvullende middelen benodigd welke wij op zullen nemen in de strategische investeringsagenda. Dit omvat investeringen in:

- Capaciteitsuitbreiding infrastructuur Hanzewegtracé
- Ongelijkvloerse gemotoriseerd-/fiets-/voetgangerskruisingen (Oldenielstraat) rond 2030. Inschatting €21–26 miljoen, afhankelijk van de combinatie van mogelijke ongelijkvloerse kruispuntoplossingen.
- Aanpassen kruispunt Lebuinuslaan / Magijnenenk met de Karel de Grotelaan. Dit omwille van meer capaciteit voor gemotoriseerd verkeer door overkluizing. Inschatting is een investering van meer dan €20 miljoen (eenmalig, rond 2030)
- Ruimtelijke inpassing van de buitenruimte van Kei13 (volgens STOMP-principe). De inschatting bedraagt €2 miljoen over de jaren 2026/2027.
- Herontwikkeling van het Piekfijnplein waar de gemeente voorkeursrecht heeft gevestigd. Eerdere subsidieaanvraag voor de ontwikkeling van dit plein is afgewezen. De ontwikkeling van dit plein vraagt om dekking van een onrendabele top van circa €1,2 miljoen in 2027.

Twee scholen voor de groei van de stad Deventer

In het Integraal Huisvestingplan Onderwijs 2024-2040 is een eerste doorkijk gegeven van de verwachte leerlingengroei in Deventer. In verschillende wijken begint de capaciteit onder andere door de woningbouwopgave te knellen. De twee focusgebieden in de eerste fase van het IHP, te weten de Centrumschil en Keizerslanden, hebben naar verwachting vanaf 2028 aanvullende capaciteit nodig. Dit vertaalt zich op het moment in twee 'standaard' scholen van ongeveer 360-400 leerlingen. Omdat deze capaciteitsvraag gerelateerd is aan de groei van Deventer, reserveren we hiervoor middelen binnen de strategische investeringsagenda.

Poort van Deventer

De Poort van Deventer vormt dé toegangspoort naar Deventer. Het gebied biedt ruimte aan economische activiteit, maar kent ook een sterke landschappelijke kwaliteiten. De gemeente wil de economische kwaliteit in het gebied een impuls geven en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied toegankelijk maken. Zowel voor autoverkeer, maar misschien meer nog wel voor langzaam verkeer.

De verkeersader Zutphenseweg in het gebied Poort van Deventer vormt een belangrijke schakel binnen het verkeersnetwerk van Deventer en is in de spitsen het drukste wegvak van Deventer. Plannen om het gebied te transformeren hebben niet alleen impact op de (auto)bereikbaarheid van de Poort van Deventer, maar ook op die van de hele stad. Voor de ontwikkeling van de stad als geheel is het van belang dat de verkeerskundige structuur wordt verbeterd zodat Deventer aantrekkelijk blijft, zowel voor bewoners en bezoekers van de stad als voor huidige en toekomstige bedrijven. Het kruispunt tussen de Zutphenseweg en de Visbystraat/Teugseweg zit in de huidige situatie tijdens de spitsperiodes al aan zijn maximumcapaciteit. Hierdoor ontstaat regelmatig filevorming. Daarom zijn nieuwe economische ontwikkelingen in de Poort van Deventer, die leiden tot een grote toename van verkeersbewegingen, zonder ingrepen niet mogelijk. Bij een toename van verkeer versterkt dit effect en nemen opstoppingen voor het kruispunt in aantal en intensiteit toe.

Om de stad op lange termijn bereikbaar te houden, is het noodzakelijk infrastructureel in te grijpen. Er zijn verkeerskundige deelopgaven in en om het gebied uitgewerkt, die het verkeerskundig systeem als geheel flexibeler maken en capaciteit toevoegen voor alle vervoersstromen. Deze deelopgaven creëren bovendien economische kansen in het gebied.

IJsselfront Noord en Zuid

De komende jaren is de infrastructuur binnen het IJsselfront, onder te verdelen in Noord (Rembrandtkade en omgeving), Centrum (Welle-Kapjewelle) en Zuid (Zutphenseweg en omgeving), toe aan een opwaardering. Met enige regelmaat worden hier vragen over gesteld door bewoners, raadsleden, de fietsersbond en ander stakeholders in onze stad met betrekking tot de inrichting en het beheer/onderhoud van dit gebied.

Op 10 juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen om IJsselfront Noord de hoogste prioriteit te geven en hiervoor €3 miljoen te gaan reserveren.

In de MJOP-MIND 2024-2027 staan met name de aanpak voor de delen IJsselfront Noord en Zuid gepland. De dekking voor puur het onderhoud is aanwezig maar voor aanpassingen in de (her)inrichting zijn geen middelen beschikbaar. Dit geldt uiteraard ook voor het middendeel van het IJsselfront. De verwachte uitgaven voor IJsselfront Noord en Zuid worden, bovenop hetgeen gepland in MJOP-MIND 2024-2027, geraamd op €6 miljoen.

We kijken of er mogelijkheden voor cofinanciering zijn in de vorm van meekoppel kansen, provinciale subsidies etcetera. Het gehele IJsselfront moet infrastructureel en qua inrichting/beheer wel als een geheel beschouwd worden maar wat betreft de uitvoering kan er wel gefaseerd voeren en de financiering kan dus ook gespreid worden over de jaren (na 2028).

Grondexploitaties Wechelerhoek en Zandweteringpark onrendabele top

Naar verwachting is er voor de verwerving van gronden in totaal een bedrag nodig van ca. €28 miljoen euro. Waarschijnlijk is afwaardering van de gronden voor de Zandweteringszone direct noodzakelijk. Dit betreft een bedrag van €2,7 miljoen euro. Voor de verwerving van de ontwikkelgebieden zal het aankoopbedrag afgewaardeerd moeten worden met €11 miljoen. Dit betekent dat er uiteindelijk effectief een bedrag voor aankoop benodigd is van €13,7 mln.

Programma Fiets

Het college heeft het programma fiets vastgesteld voor de periode 2021-2025. De afgelopen jaren is veel energie gestoken in het op peil brengen van het fietsnetwerk omdat de fiets hét vervoermiddel is voor in en buiten de gemeente. Binnen de meerjarenprogrammaring van zowel wegonderhoud als investeringen op gebied van infrastructuur, heeft de fiets altijd een prominente plek. Vanzelfsprekend betekent het inpassen van fietsinfrastructuur in de bestaande, soms historische omgeving ook het doen van compromissen.

Er ligt een grote opgave om de lijn van de afgelopen jaren voort te zetten en bij voorkeur zelfs een impuls te geven. De ambitie om in toekomst 'dé slimme gemeente van Overijssel op gebied van positieve gezondheid en duurzame bereikbaarheid' te worden vraagt om een schaa sprong in kwaliteit en investeringen. De focus ligt hierbij op de fiets in het economisch verkeer. Fietsen moet vanzelfsprekend worden naar werk, winkel en school. De kracht van het fietsbeleid ligt in de combinatie van maatregelen, op fysiek vlak én in gedrag, gebruikmakend van ontwikkelingen op gebied van intelligente verkeerssystemen en datagebruik. De fiets als hoofd-, voor- en natransport kan, al of niet in de vorm van deelmobiliteit, de logische stap worden naar een duurzaam bereikbare en gezonde Deventer samenleving. De totale ongedekte investering, bedraagt €70,65 miljoen. De grootste opgaven uit deze lijst zijn:

- Fietspad spoorbrug IJssel
- Fietsbrug IJssel F1 parallel langs A1
- Spoor- en wegkruising Siemelinksweg langs Schipbeek
- Fietsverbinding Wechelerhoek - Tunnel Henry Dunantlaan

Derde IJsselbrug

Willen we Deventer ook in de toekomst bereikbaar houden, dan heeft de hoofdwegenstructuur van Deventer aandacht nodig. Onze ambities, waaronder woningbouw, hebben een behoorlijk effect op de mobiliteitsopgave. Daarom gaan we kijken naar de bijdrage die een derde IJsselbrug op langere termijn zou kunnen leveren. Gecombineerd met twee goed functionerende verkeersaders (Hanzetracé en N348) zal dit de binnenstad ontlasten. Daarmee ontstaat er op termijn ruimte voor infrastructurele maatregelen elders in de stad, bijvoorbeeld de afweging om de Welle af te waarden en meer bij de binnenstad te betrekken.

Deze ambitie kan niet los gezien worden van de regionale verstedelijkingsstrategie Stedendriehoek en de ontwikkelingen binnen de gemeente Voorst. Hierin willen we gezamenlijk optrekken.

Definitieve besluitvorming hierover wordt voorzien bij de Omgevingsvisie Deventer.

8.4 Reserve Groei van Deventer

Ter dekking van de investeringen op de strategische investeringsagenda is de bestemmingsreserve Groei van Deventer gevormd. Bij deze perspectiefnota wordt voorgesteld om €10,7 miljoen te storten in deze reserve ten laste van de generieke weerstandsreserve. Hiermee kan een deel van de investeringen worden gedekt, maar de investeringsopgave vraagt in relatie tot de beschikbare investeringsruimte om keuzes in- en prioritering van investeringen.

De tijdshorizon waarin de investeringen tot uitvoering komen loopt uiteen van tussen nu en 5 jaar naar 10 jaar en verder. Dit geeft tijd om te sparen voor de toekomstige investeringen. De komende jaren is het van belang om de bestemmingsreserve groei van Deventer in lijn te brengen met de investeringsbehoefte. Daarnaast blijven we zoeken naar kansen voor (co-)financiering door derden en/of subsidies. De nog te dekken bedragen komen uiteindelijk niet volledig ten laste van de gemeente Deventer. We onderzoeken strategisch welke investeringsopgaven (deels) in aanmerking komen voor provinciale-, rijks- en of Europese subsidie en bijdragen.

8.5 Prioritering en agendavorming

Ten behoeve van het opstellen van de meerjarenbegroting 2026-2029 wordt de raad gevraagd richting te geven voor de afweging. De criteria waar langs de prioritering van investeringen plaatsvindt zijn:

- Strategische relevantie voor de groei van Deventer;
- Kansen voor cofinanciering;
- Financiële haalbaarheid.

Het college stelt op basis van deze criteria in ieder geval voor de investeringsopgaven waarvoor de versnellingsgelden zijn verkregen te prioriteren (afmaken waarmee je bent begonnen). Dit betreft de investeringen Centrum en schil en Keizerslanden.

Ten aanzien van de investeringen Centrum en schil hebben we te maken met een aantal mutaties in de ramingen waardoor het totale investeringsbedrag is toegenomen.

Indexeringsverschil

De investeringen waarvoor we versnellingsgelden ontvangen zijn oorspronkelijk geraamd in 2021/2022. Het Rijk heeft het volledige bedrag in 2 tranches overgemaakt aan de gemeente Deventer. Onze co-financiering zit in de reserves 'Bovenplanse infrastructuur Centrumschil' en 'Bovenplanse infrastructuur Keizerslanden'. Conform de gemeentelijke begrotingsregels worden vooruitbetaalde ontvangsten en reserves niet geïndexeerd. Dit betekent dat er in de loop der jaren een indexeringsverschil ontstaat. Voor het gebiedsprogramma Centrumschil bedraagt dit verschil per 1-1-2026 ongeveer € 6 mln.

Scope – wijziging

Bij 3 investeringsopgaven speelt er een scope-wijziging.

Tunnel onder het spoor

Bij de aanvraag was ervan uitgegaan dat wij een bijdrage zouden doen aan ProRail voor een tunnel onder het spoor inclusief opgangen naar de perrons. Ondertussen is duidelijk geworden dat ProRail zich richt op een verbreding van de bestaande reizigerstunnel in het stationsgebouw. Dit betekent dat wij een eventuele tunnel volledig zelfstandig moeten financieren.

Mobiliteitshub Roto

Bij de aanvraag was ervan uit gegaan dat wij een bijdrage zouden doen in de onrendabele top van een stadshub bij de ontwikkeling van het Roto terrein. Vanuit het mobiliteitsplan binnenstad & periferie is de behoefte dat wij zelf beschikken over deze mobiliteitshub om verder uitvoering te kunnen geven aan ons mobiliteitsbeleid. Daarnaast zijn de financiën rondom de ontwikkeling anders geworden als gevolg van verkoop van de gronden aan een nieuwe ontwikkelaar. Uiteindelijk betekent dit dat we de hub in eigendom moeten krijgen, hetgeen een forse aanvullende investering vraagt.

Fietsenstalling binnenstad

Door de ambities rondom duurzame mobiliteit en het STOMP-principe is de behoefte aan aantal fietsparkeerplekken gestegen. We gaan nu uit van een meerlaags gebouwde voorziening.

De indexering en scope wijziging maakt dat bovenop de reeds gereserveerde middelen voor Centrum en schil aanvullende dekking nodig is. Op dit moment is dit geraamd op €21,3 miljoen. Echter bestaat er een kans op aanvullende co-financiering vanuit het Rijk. De gemeente Deventer is in gesprek met het Rijk voor een 2^e tranche versnellingsgelden (WoMo-middelen). Het Rijk heeft hiervoor € 2,5 miljard gereserveerd. In 2025 moeten we hiervoor een propositie maken. Op dit moment lijken de investeringen rondom het station het meest kansrijk. De WoMo kan gaan tot een financiering van 65%. Aan eigen middelen is dan 35% nodig van het nog te dekken bedrag. De tunnel onder het spoor lijkt in dit kader op korte termijn het meest kansrijk.

Momenteel is er nog geen zekerheid ten aanzien van aanvullende co-financiering vanuit het Rijk waardoor de reserve Groei van Deventer nog niet op het noodzakelijke niveau is om de geprioriteerde investeringen te dekken. Echter de volledige investeringen vinden niet direct plaats in 2026, maar gespreid over de periode 2026 – 2030. Dit biedt tijd en ruimte om de reserve te laten groeien naar het gewenst niveau.

Ten aanzien van de onrendabele top voor Wechelerhoek en Haveneiland is het een risico dat de gemeente moet handelen wanneer de kans tot aankoop van grond zich voordoet omdat voorkeursrecht is gevestigd op de gronden. Op het moment dat we gronden aankopen moeten we de onrendabele top afboeken.

8.6 Kansen

Het Rijk heeft enkele stimuleringsregelingen rondom woningbouw die een kans bieden. Dit zijn:

- Realisatiestimulans
- Woningbouwimpuls
- Woningbouw-Mobiliteitsmiddelen (WoMo)

8.6.1 Realisatiestimulans

Voor betaalbare woningen (koop tot € 405.000, of sociale- of middenhuur) waarvoor de bouw start vanaf 2026 kan de gemeente een vaste bijdrage krijgen van € 7.000 per woning. Er komen ook aanvullende middelen voor woningen voor ouderen en kwetsbare gebieden. Details nog niet bekend. Aanvragen kunnen pas in 2026 worden ingediend. Woningen die al onder een andere Rijksregeling vallen, komen niet voor de Realisatiestimulans in aanmerking.

De realisatiestimulans is een mogelijke dekking voor de strategische investeringsagenda. Op het moment dat deze regeling concreet wordt en Deventer middelen krijgt toegekend volgt een voorstel ten aanzien van de bestemming van deze middelen.

Qua prioritering zou de onrendabele top van de ontwikkeling Wechelerhoek als eerst in aanmerking komen voor dekking.

8.6.2 Woningbouwimpuls

De Woningbouwimpuls (WBI) is voor complexe woningbouwprojecten met een aantoonbaar publiek financieel tekort. Het instrument richt zich op het verkleinen van de onrendabele top dat ontstaat doordat de publieke opbrengsten uit het kostenverhaal, grondverkoop en de Realisatiestimulans niet toereikend zijn om de noodzakelijke publieke investeringen te dekken en dus het risico bestaat dat een project niet of veel later gerealiseerd wordt. Ten opzichte van vorige openstellingen ligt de lat nog hoger voor wat betreft complexiteit, omdat de Realisatiestimulans voor de 'regulier complexe projecten' is. Dus alleen als die € 7.000 niet zou voldoen, is de WBI een optie.

De bijdrage is voor kosten voor de infrastructurele ontsluiting, verlaging van de stikstofdepositie, bodemsanering en uitplaatsing van (bedrijfs)activiteiten. Minimaal 50% van de woningen dient betaalbaar te zijn, de bouw mag nog niet zijn gestart maar binnen afzienbare tijd opgestart kunnen worden.

De openstelling van de regeling is waarschijnlijk komend najaar. Op dit moment is de regeling nog niet definitief, dus wijzigingen zijn nog mogelijk.

Qua complexiteit zou de onrendabele top van de ontwikkeling Haveneiland mogelijk in aanmerking komen voor de Woningbouwimpuls.

8.6.3 WoMo middelen

Het kabinet trekt vanaf 2026 €2,5 miljard extra uit voor het WoMo-programma (Woningbouw en Mobiliteit), bedoeld om de bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties en de aanleg van hoofdinfrastructuur te verbeteren. Het doel is om de realisatie van voldoende (betaalbare) woningen te ondersteunen. Deze extra middelen zijn bedoeld om de ontsluiting en bereikbaarheid van nieuwe woningen en woningbouwlocaties te verbeteren, waardoor de realisatie van voldoende woningen mogelijk wordt.

In het najaar 2025 wordt op basis van ingediende proposities dit budget landelijk verdeeld.

De gemeente Deventer zet hierbij in op de noodzakelijke investeringen rondom het station Deventer als bovenregionaal ov-knooppunt en aanvullende infrastructurele investeringen bij Keizerslanden. Het gaat hierbij om gemeentelijke opgaven en wensen zoals de tunnel onder het spoor naar voorstad, verbeteren fietsbereikbaarheid van het station vanuit de regio (verbreden fietspad spoorviaduct), diverse tunnels en de ondergrondse parkeergarage singelgracht, maar ook om projecten van ProRail zoals de realisatie van een 4^e perron, een nieuwe fietsenstalling aan de achterzijde en het geluidsarm maken van de stalen spoorviaducten.

De bijdrage is voor kosten van nieuwe of opwaardering van bestaande infrastructurele ontsluiting van nieuwe woningen. De maximale bijdrage bedraagt 65%.

8.7 Voorportaalijst investeringen

Bij de voorportaalijst gaat het om investeringen die niet binnen de kaders van de SIA passen waarvoor op dit moment geen geld beschikbaar is.

1. Energietransitie en warmtetransitie
2. Verkabeling Diepenveen en Colmschate
3. Vergroten capaciteit sluiscomplex
4. Vastgoed verduurzaming
5. Vastgoed de Ulebelt
6. Waterveiligheid en maatregelen IJssel (richting 2050)
7. Hoogwaterkering binnenstad